

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

**PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ
UYARINCA TARAFLARIN HAKLARI VE BORÇLARI**

Havva KIRMIZIGÜL

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ UYARINCA TARAFLARIN
HAKLARI VE BORÇLARI

Havva KIRMIZIGÜL

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

KABUL VE ONAY

Havva KIRMIZIGÜL tarafından hazırlanan “Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi Uyarınca Tarafların Hakları Ve Borçları” başlıklı bu çalışma, 01/06/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR

Doç. Dr. Kadir GÜRTEN

Dr. Öğretim Üyesi Dila OKYAR

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren...ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

19/06/2023

Havva KIRMIZIGÜL

¹ “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez danışmanının önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, **Prof. Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Havva KIRMIZIGÜL

TEŞEKKÜR

Tezli yüksek lisans eğitimim boyunca 2210-A Programı kapsamına burs vererek bana destek olan TÜBİTAK'a teşekkür ederim.

Havva KIRMIZIGÜL

Ankara, 2023

ÖZET

KIRMIZIGÜL, Havva, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi Uyarınca Tarafların Hakları ve Borçları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023.

Profesyonel futbolcuların kulüp değiştirmesini ifade eden profesyonel futbolcu transferi uygulama farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Futbolcuların transferini gerçekleştirmek için uygulamada sıklıkla kullanılan profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi hakkında henüz yasal bir düzenleme mevcut değildir. Bu çalışmada, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin, akit taraflarına getirdiği hak ve yükümlölükler konu edilmiştir. Futbolcu transferinin pek çok farklı çeşidi olsa da bu çalışmada futbolcunun kesin ve kalıcı olarak kulüp değiştirmesi amacıyla, ilgili kulüpler ile futbolcu arasında akdedilen profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi esas alınarak tarafların hak ve borçları ele alınmıştır. Bu bağlamda, öncelikli olarak profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliği tespit edilmiş ve diğer sözleşmelerle karşılaştırması yapılmıştır. Transfer sözleşmesinin tarafları arasındaki ilişkiler incelendikten sonra profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin taraflara sağladığı haklar ile yüklediği sorumluluklar açıklanmıştır.

Anahtar Sözcükler

Futbol kulübü, Profesyonel futbolcu, Transfer, Sözleşme.

ABSTRACT

KIRMIZIGÜL, Havva, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi Uyarınca Tarafların Hakları ve Borçları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023.

The application of professional football player transfer, which expresses the club change of professional football players, appears in different ways. There is no legal regulation about the professional football player transfer agreement that is frequently used in practice to transfer football players. In this study, the rights and obligations brought by the professional football player transfer agreement to the contracting parties are discussed. Although there are many different types of football player transfer, in this study, the rights and obligations of the parties are discussed based on the professional football player transfer agreement concluded between the relevant clubs and the football player in order for the football player to change club definitively and permanently. In this context, first of all, the legal nature of the professional football player contract was determined and compared with other contracts. After examining the relations between the parties of the transfer agreement, the responsibilities and the rights that the professional football player transfer agreement imposes on the parties are explained.

Keywords

Football clubs, Professional Football Player, Transfer, Agreement.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFERİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	2
1.1.PROFESYONEL FUTBOL	2
1.2.FUTBOL KULÜPLERİ	2
1.3.PROFESYONEL FUTBOLCU	3
1.4.TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU	5
1.5.TRANSFERE İLİŞKİN GENEL ŞARTLAR VE TRANSFER TÜRLERİ	6
1.5.1.Genel Olarak	6
1.5.2.Transferin Genel Şartları.....	7
1.5.3.Transfer Türleri	8

1.5.3.1.Genel Olarak	8
1.5.3.2.Geçici Transfer.....	9
1.5.3.2.1.Genel Olarak Geçici Transfer	9
1.5.3.2.2.Geçici Transferin Hukuki Niteliği ve Tarafların Hak ve Borçları.....	11
1.5.3.3.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Yenilenmesi ve Uzatılması Yoluyla Transfer	14
1.5.3.3.1.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Yenilenmesi Yoluyla Transfer	14
1.5.3.3.2.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Uzatılması Yoluyla Transfer	15
1.5.3.4.Futbolcunun Mevcut Kulübünden Başka Bir Kulüple Sözleşme İmzalaması Yoluyla Transfer	19

2. BÖLÜM: PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ.....20

2.1.PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ.....20

2.1.1.Genel Olarak	20
2.1.2.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Tanımı ve Unsurları.....	20
2.1.2.1.İş Görme Unsuru	21
2.1.2.2.Süreklilik (Zaman) Unsuru	22
2.1.2.3.Bağımlılık Unsuru.....	24
2.1.2.4.Ücret Unsuru	25
2.1.2.5.Anlaşma Unsuru.....	27
2.1.3.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	27

2.2.PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ.....	30
2.2.1.Tanımı	30
2.2.2.Tarafları.....	33
2.2.3.Hukuki Niteliği	35
2.2.3.1.Genel Olarak	35
2.2.3.2.İsimsiz Sözleşme Çeşitleri	37
2.2.3.2.1.Genel Olarak	37
2.2.3.2.2.Karma Sözleşmeler	37
2.2.3.2.3.Kendisine Özgü Yapısı Olan -Sui Generis- Sözleşmeler	40
2.2.3.2.4.Bileşik Sözleşmeler.....	41
2.3.PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN BENZER SÖZLEŞMELER İLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	43
2.3.1.Genel Olarak	43
2.3.2.Hizmet Sözleşmesinin Devri.....	44
2.3.2.1.Sözleşme Devrinin Tanımı, Unsurları, Niteliği, Hüküm ve Sonuçları	44
2.3.2.2.Hizmet Sözleşmesinin Devri ile Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesinin Karşılaştırılması.....	46
2.3.2.3.Geçici Transfer Sözleşmesi.....	48
2.4.PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	50
2.4.1.Genel Olarak	50
2.4.2.Mevcut Kulüp ile Futbolcu Arasındaki İlişki	50

2.4.3.Futbolcu ile Futbolcuyu Transfer Eden Yeni Kulüp Arasındaki İlişki	53
2.4.4.Mevcut Kulüp ile Yeni Kulüp Arasındaki İlişki.....	55
3. BÖLÜM: PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ	58
3.1.MEVCUT KULÜBÜN HAK ve BORÇLARI	58
3.1.1.Mevcut Kulübün Hakları	58
3.1.2.Mevcut Kulübün Borçları	59
3.1.2.1.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi Borcu.....	59
3.1.2.1.1.Karşılıklı Sona Erdirme (İkale).....	59
3.1.2.1.2.Tek Taraflı İrade Beyanı ile Sona Erdirme (Fesih).....	60
3.1.2.1.3.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Erdirilmesinin Sonuçları	62
3.1.2.1.3.1.Futbolcunun Serbest Kalması	62
3.1.2.1.3.2.Rekabet Yasağı Açısından Sözleşmenin Sona Ermesi.....	63
3.1.2.1.3.3.Haksız Fesih Tazminatı.....	65
3.1.2.1.3.4.Cezai Şart	67
3.1.2.1.3.5.Sportif Cezalar	73
3.1.2.1.3.6.Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesinde Futbolcunun Serbest Kalması.....	75

3.2.FUTBOLCUYU TRANSFER EDEN KULÜBÜN HAK VE BORÇLARI	80
3.2.1.Transfer Eden Kulübün Futbolcunun Eski Kulübüne Karşı Hakları.....	80
3.2.2.Transfer Eden Kulübün Futbolcunun Eski Kulübüne Karşı Borçları.....	80
3.2.2.1.Transfer Ücreti	80
3.2.2.1.1.Tanımı	80
3.2.2.1.2.Bosman Kararı ve Öncesinde Transfer Sistemleri	81
3.2.2.1.3.Transfer Ücretinin Hukuki Niteliği.....	86
3.2.2.2.Diğer Menfaatler	88
3.2.3.Transfer Eden Kulübün Futbolcuya Karşı Hakları	90
3.2.3.1.Genel Olarak	90
3.2.3.2.Disiplin Cezası Verme Hakkı	90
3.2.3.3.Futbolcunun Özel Hayatıyla İlgili Hakları.....	92
3.2.3.4.Kulübün Fesih Hakkı	93
3.2.3.4.1.Fesih Nedenleri	94
3.2.3.4.2.Futbolcunun Hastalığı ve İstirahat Hâli.....	94
3.2.3.4.3.Futbolcunun Ceza Alması	95
3.2.3.4.4.Futbolcunu 25.Maddede Belirtilen Yükümlülüklerini Ağır Şekilde İhmal Etmesi.....	95
3.2.3.4.5.Futbolcunun, Futbolcu Temsilcileri Talimatı'na Aykırı Davranışta Bulunması	95
3.2.3.4.6.Sporcu Sözleşmelerine Özgü Fesih Nedenleri	96

3.2.3.5.Feshin Şekli	97
3.2.4.Transfer Eden Kulübün Futbolcuya Karşı Borçları	97
3.2.4.1.Ücret Ödeme Borcu.....	97
3.2.4.1.1.Genel Bakış	97
3.2.4.1.2.Ücret Tipleri	98
3.2.4.1.2.1.Aylık Ücret.....	98
3.2.4.1.2.2.Transfer Ücreti	98
3.2.4.1.2.3.Maç Başı Ücret.....	99
3.2.4.1.2.4.Primler.....	100
3.2.4.1.2.4.1.Gol ve Asist Primi	101
3.2.4.1.2.4.2.Gol Yememe Primi.....	102
3.2.4.1.2.4.3.Gol Krallığı Primi.....	102
3.2.4.1.2.4.4.Millî Takım Primi.....	103
3.2.4.1.2.4.5.Takım Başarısına Bağlı Prim	103
3.2.4.1.2.4.6.Maç Sayısına Bağlı Prim.....	103
3.2.4.2.Çalıştırma Borcu	104
3.2.4.3.Araç ve Gereç Sağlama Borcu	105
3.2.4.4.Futbolcuyu Gözetme Borcu.....	105
3.2.4.5.İş Sağlığı ve İş Güvenliğine İlişkin Borçlar	106
3.2.4.6.Sigorta Ettirme Yükümlülüğü	107
3.2.4.7.Futbolcunun Milli Takım Maçlarına Katılmasına İzin Verme Borcu	107

3.3.FUTBOLCUNUN HAK VE BORÇLARI.....	108
3.3.1.Futbolcunun Yeni Kulübüne Karşı Hakları	108
3.3.1.1.Ücret İsteme Hakkı.....	108
3.3.1.2.Yıllık Ücretli İzin İsteme Hakkı.....	108
3.3.1.3.Fesih Hakkı	109
3.3.1.3.1.Fesih Nedenleri	109
3.3.1.3.2.Ücretin Ödenmemesi.....	110
3.3.1.3.3.Sözleşmeden Doğan Edimlerin Yerine Getirilmemesi	111
3.3.1.3.4.Sportif Nedenlerle Fesih	111
3.3.1.3.5.Feshin Şekli.....	111
3.3.1.3.6.Feshin Sonuçları.....	112
3.3.1.3.6.1.Tazminat Talep Etme Hakkı	112
3.3.2.Futbolcunun Yeni Kulübe Karşı Borçları	113
3.3.2.1.Genel Olarak	113
3.3.2.2.İş Görme Borcu	114
3.3.2.3.Sadakat Borcu	117
3.3.2.4.Sır Saklama Borcu	117
3.3.2.5.Rekabet Yasağına İlişkin Borçlar.....	118
3.3.2.6.Spor Ahlâkına Uygun Davranma Borcu	120
3.3.2.7.Kulübün Talimatlarına Uyma Borcu.....	121
3.3.2.8.PFSTT’de Yer Alan Borçlar.....	122

SONUÇ.....	123
KAYNAKÇA	126
EK 1. ORİJİNALLİK RAPORU	136
EK 2. ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU.....	138

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	Avrupa Birliği
ABAD	Avrupa Birliği Adalet Divanı
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BK	Borçlar Kanunu
bkz.	Bakınız
c.	Cümle
C.	Cilt
CAS	Court of Arbitration for Sports
Çev.	Çeviren
dn	Dipnot
E.	Esas
Ed.	Editör
FC	Football Club
FIFA	Federation Internationale de Football Association
HD	Hukuk Dairesi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar
LİHSGHD	Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi

m.	Madde
PFDK	Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu
PFSST	Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatı
s.	Sayfa
S.	Sayı
T.	Tarih
TBK	(6098 sayılı) Türk Borçlar Kanunu
TFF	Türkiye Futbol Federasyonu
TMK	(4721 sayılı) Türk Medeni Kanunu
UÇK	Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
UEFA	Union of European Football Associations
vd.	Ve devamı
Vol.	Cilt (İng. Volume)
Y	Yargıtay

GİRİŞ

Günümüzde en çok takip edilen ve tartışılan spor olma vasfını taşıyan futbol, zaman içerisinde bir endüstri haline gelmiştir. Bu hususta en önemli etken, futbolun özünde olan yüksek dozdaki rekabet ve yarış halidir. Nitekim gerek futbol kulüpleri gerek futbolcular hedefledikleri sportif ve ekonomik başarıyı yakalayabilmek için diğer kulüpler ve futbolcularla rekabet içerisine girmektedirler. Futbolun bu denli büyük bir rekabeti içererek bir endüstri haline gelmesinde futbolcu transferinin rolü büyüktür.

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi, profesyonel futbolcu sözleşmesinden ayrı değerlendirilebilecek nitelikte farklı bir sözleşme değildir. Nitekim, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi, futbolcu ile kendisini transfer eden kulüp arasında, profesyonel futbolcu sözleşmesinin yapılmasına yönelik bir ön sözleşme niteliindedir. Dolayısıyla, transfer sözleşmesine tatbik edilecek yasal düzenlemeler profesyonel futbolcu sözleşmesine uygulanacak olan kurullarla örtüşmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi temelde bir hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilse de TFF, UEFA ve FIFA düzenlemelerinin etkisi bu sözleşmeyi diğer hizmet sözleşmelerinden farklı kılmıştır. Öte yandan, 4857 sayılı İş Kanunu sporcular hakkında uygulanmamaktadır. Çalışmamızda ele alınan sözleşme yönünden birincil kaynak Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatı olup, Talimat'ta hüküm bulunmayan hâllerde Türk Borçlar Kanunu uygulama alanı bulmaktadır.

Günümüzde futbol yayın ihaleleri, futbolcu bonservis ve transfer bedelleri, reklam gelirleri, kulüplerin bilet satışından elde ettiği kazançlar; futbolun ticarî hacminin genişleyerek popülaritesinin artmasına ve hukukî yönden ilgi çekmesine neden olmuştur. Dolayısıyla, son zamanlarda futbolun oldukça popüler olmasının nedeni olan sportif rekabetin devam etmesi ve kulüplerin birbirileri ile sağlıklı bir şekilde rekabet edebilmesi açısından önem arz eden futbolcu transferinin, hukuki boyutları ile incelenmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. Tez çalışmamızda profesyonel futbolcular, mevcut kulüp ve yeni kulüp arasında akdedilen transfer sözleşmesinde tarafların hak ve borçlarının açıklanması amaçlanmıştır.

1. BÖLÜM: PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFERİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

1.1. PROFESYONEL FUTBOL

Günümüzde futbol, basit bir oyun ya da spor dalı olmaktan öte, kitleleri peşinden sürükleyen bir olgu haline gelmiştir.¹ Futbolun, kendi dinamik yapısı içerisinde giderek artan bir ekonomik değer haline gelmesi ve geniş kitlelere hitap etmesi sonucu futbol, profesyonel olarak icra edilmesi zorunlu olan bir spor dalı olmuştur.² Bu bağlamda, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesini incelemeye başlamadan önce, futbolun süjeleri olan futbol kulüpleri ile profesyonel futbolcu kavramları ile ülkemizde profesyonel futbolu organize etmekte tek yetkili kurum olan TFF'den bahsetmek isabetli olacaktır.

1.2. FUTBOL KULÜPLERİ

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin taraflarından biri futbol kulüpleridir.³ Kulüp terimi, “*sporun çekirdek örgütü*” anlamında olup, dilimize İngilizce “*club*” kelimesinden geçmiştir.⁴ Kavram olarak “*kulüp*” kelimesi, görüşmek, konuşmak, spor yapmak gibi amaçlarla toplanılan mekân şeklinde tanımlanmaktadır.⁵ Spor kulüpleri ise 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'na göre; “*Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişilerini...*” ifade etmektedir. Spor kulübü niteliğini haiz futbol kulüpleri,⁶ üyelerine futbol faaliyetinde bulunma imkânı sağlayan ve üye olmayan profesyonel

1 İŞAHİN, Onur, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü, İstanbul 2016, s.1.

2 CEM, Çağrı, Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011, s.6.

3 ÖZEN, Mustafa, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları, Ankara 2022, s.99.

4 GENÇ, Durmuş Ali, Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi, Ankara 1999, s.27.

5 GENÇ, s.46.

6 PFSTT'de 7405 sayılı Kanun'a uygun değişiklikler yapılmadığından futbol kulüpleri m.2/b'de “Futbol dalında faaliyeti bulunan mevzuata uygun olarak kurulmuş ve TFF tarafından tescil edilmiş dernek veya şirketleri” olarak tanımlanmıştır.

futbolcularına kendilerini geliştirme olanağı sunan sportif ve ekonomik başarı amaçlayan kulüpler olarak tanımlanabilmektedir.⁷

7405 sayılı kanun yürürlüğe girmeden önceki dönemde spor kulüplerinden olan futbol kulüpleri, dernek veya ticaret şirketi olarak kurulmaktaydı. Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, bu kanunun üçüncü maddesindeki şartların gerçekleştirilmesi ile spor kulüpleri kurulmakta ve tüzel kişilik kazanmaktadır. Ancak, spor kulüplerinin bir spor dalında faaliyetlere katılabilmesi, 7405 sayılı Kanun'un dördüncü maddesinin birinci fıkrasına göre; *"...bu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından tescil edilmesine bağlıdır."* Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre ise *"Tescilin yapılması, başvuru şekli ve gerekli belgelere ilişkin usul ve esaslar, ilgili spor federasyonunun talimatları ile düzenlenir."*

1.3.PROFESYONEL FUTBOLCU

Futbolcular, amatör ve profesyonel olarak ikiye ayrılırlar. Amatör kelimesi, Latince *"sevmek, hoşlanmak"* anlamındaki *"amare"* kelimesinden türetilmiş⁸ olup, sporcunun bir sporu sevdiği ya da hoşlandığı için yapmasına amatörlük denilmektedir.⁹ Yani, sporu sadece hobi olarak yapan ve devamlı bir gelir sağlama amacı olmayan sporcuya amatör sporcu denilmektedir.¹⁰

Profesyonel futbolcu ise PFSTT m.3'e göre, *"bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu"* dur. PFSTT m.4/1'de ise 3. maddedeki tanımın dışında kalan tüm futbolcuların, amatör olarak nitelendirileceği düzenlenmiştir.

7 CEM, s.6-7.

8 KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, "Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu", Ankara Barosu Dergisi, S.1, 1999, s.40; PETEK, Hasan, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Ankara 2002, s.101.

9 GENÇ, Durmuş Ali, Spor Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 1998, s.39-40.

10 KÜÇÜKGÜNGÖR, s.40.

Günümüzde yetenekli amatör futbolcularla fazla karşılaşmasak da ülkemizde profesyonel futbolcu lisansı olmamasına rağmen maç başına ücret alan veya para karşılığı futbol oynayan amatör futbolcular bulunmaktadır.¹¹

Doktrinde, bir sporu zevk için değil de kazanç sağlamak için yapan kişiler profesyonel olarak nitelendirilmektedir.¹² Dolayısıyla, bir spor dalında maddi kazanç karşılığında çalışan her kişi profesyonel sayılmaktadır.¹³ Öğretideki diğer bir tanıma göre ise, belirli spor dallarında düzenli olarak antrenman yaparak bir spor dalında uzmanlaşan ve belli bir ücret karşılığında müsabakalara katılan kişi profesyonel olarak nitelendirilmektedir.¹⁴

Şunu belirtmek gerekir ki, hukuken profesyonel sayılan bir spor dalı ile profesyonel sporcu kavramları karıştırılmamalıdır.¹⁵ Doktrinde, hukuken profesyonel kabul edilip edilmediğine bakılmaksızın “*profesyonel spor dalı*” ve “*profesyonel sporcu*” ayrımının yapılması gerektiği savunulmaktadır.¹⁶ Şu halde, hukuken profesyonel olarak nitelendirilmeyen bir spor dalında faaliyet gösteren sporcu, bağlı olduğu kulüpten spor faaliyetine karşılık ücret alıyorsa,¹⁷ bu sporcunun “*profesyonel sporcu*” olarak nitelendirilmesi gerekmektedir.¹⁸ Dolayısıyla, amatör sayılan bir spor dalında profesyonel sporcular bulunabilirken, profesyonel spor dallarında da amatör sporcular bulunabilmektedir.¹⁹ Sonuç olarak, profesyonellik/amatörlük ayrımını spor dallarına göre değil, sporculara göre yapmak daha isabetli olacaktır.²⁰

Sonuç olarak profesyonel futbolcu, Türkiye’deki profesyonel spor dalı olan futbolu²¹ meslek edinen ve futbol faaliyetini icra ederek para kazanan kişi şeklinde

11 PETEK, s.102.

12 ÖZEN, s.97.

13 ÖZEN, s.97.

14 HARDAL, Şekip, “Spor Sözleşmeleri”, İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı, Özel Sayı: 3, Mayıs 2007, s.93-102.

15 ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan, Spor Hukuku, Ankara 2005, s.84.

16 KÜÇÜKGÜNGÖR, s.42; ERTAŞ/PETEK, s.84; BAŞTÜRK, Faruk, İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu, İstanbul: Beta Yayınevi, 2007, s.8; ÇAĞLAYAN, Ramazan, Spor Hukuku, Ankara 2007, s.54-55.

17 ÖZEN, s.97.

18 ÖZEN, s.97; ERTAŞ/PETEK, s.84.

19 ÖZEN, s.90; PETEK, s.93.

20 CEM, s.13.

21 ERTAŞ/PETEK, s.83.

nitelendirilebilir.²² Ancak, PFSTT madde 3 hükmü uyarınca, bir futbolcunun profesyonel sayılabilmesi için kulübünden ücret alması yeterli olmayıp, kulübüyle bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamış olması da gerekmektedir. Hal böyleyken, profesyonel futbolcu, bir futbol kulübü ile profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamış olup, bu sözleşmeye uygun olarak edimlerini bir meslek olarak gerçekleştiren ve buna karşılık olarak da kulüpten belli bir ücret alan kimse²³ olarak tanımlanabilecektir.

1.4.TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU

Türkiye’deki spor federasyonları, yapılanmaları bakımından Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı olan federasyonlar ve özerk federasyonlar olarak ikiye ayrılmaktadır.²⁴ Ülkemizde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı olmayıp, özerk olan ve kuruluşu ayrı bir kanunla düzenlenmiş tek federasyon Türkiye Futbol Federasyonu’dur.²⁵

Türkiye’deki futbol konusunda tek yetkili federasyon olan Türkiye Futbol Federasyonu, 13 Nisan 1923 yılında “*Türkiye Futbol Heyeti Müttehidesi*” adı altında kurulmuştur.²⁶ Bu isim 5 Aralık 1925 yılında “*Türkiye Futbol Federasyonu*” olarak değiştirilmiştir.²⁷ TFF, 1988 yılında çıkarılan 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun²⁸ ile yeniden yapılandırılarak, Türkiye’de amatör ve profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunması sağlanmıştır.

Anılan Kanun’da TFF, “*özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip bir kuruluş*” olarak tanımlanmış olsa da 17 Haziran 1992 tarihinde kabul edilen 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun²⁹ ile önceki Kanun ilga

22 KIZILKAYA, Yakub, Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinin Sona Ermesi ve Sonuçları, İstanbul 2019, s.3.

23 GENÇ, s.40.

24 ERDEM, Ahmet Necati, “Türk Spor Federasyonları Yapılanması Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Kısmet ERKİNER (ed.) Spor Hukuku Tezleri içinde, İstanbul 2007, s.169 vd.

25 ERTAŞ/PETEK, s.143 vd.

26 ERTAŞ/PETEK, s.143.

27 GENÇ, s.96; ERTAŞ/PETEK, s.144.

28 RG 07.06.1988, S.19835.

29 RG 03.07.1992, S.21273.

edilerek Federasyon'un "özerk" bir yapıya sahip olduğu ifade edilmiştir. Son olarak 5.5.2009 tarihinde kabul edilen 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. Maddesinde, "...*özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun...*" denilmek suretiyle, TFF'nin özerk bir yapıda olduğu açıkça belirtilmiştir.³⁰

5894 sayılı Kanun madde 3/1-f'de, futbolu düzenleme görevlerini, Genel Kurul tarafından oluşturulacak TFF statüsü ve talimatlar aracılığıyla gerçekleştireceği belirtilmiştir. Yani TFF, Türkiye'de futbolu düzenlemek için, FIFA ve UEFA kurallarına uygun olarak düzenleyeceği statü ve talimatları kullanacaktır.

1.5.TRANSFERE İLİŞKİN GENEL ŞARTLAR VE TRANSFER TÜRLERİ

1.5.1.Genel Olarak

En geniş anlamıyla transfer, profesyonel bir futbolcunun, yurt içindeki veya yurt dışındaki bir kulüpten, yurt içindeki ya da dışındaki başka bir kulübe ücret karşılığı futbol faaliyetini icra etmek için geçiş yapmasıdır.³¹

Günümüz koşullarında, yetenekli ve başarılı bir futbolcudan ömrü boyunca tek bir kulüpte oynamasını beklemek uygun değildir.³² Profesyonel futbolcunun, sportif veya ekonomik sebeplerle mevcut kulübüyle olan sözleşmesi sona ermeden veya sona erdikten sonra kulüpten ayrılarak başka bir kulüp ile anlaşmak isteyebileceği gibi, kulüp de futbolcusunun ekonomik veya sportif nedenlerden dolayı sözleşmesini uzatmak istemeyebilir.³³ Öte yandan, kişisel sebeplerle de futbolcunun transferi söz konusu olabilmektedir.³⁴

30 ERTAŞ/PETEK, s.144.

31 ÖZEN s.21; PETEK, s.276; ERTAŞ/PETEK, s.280.

32 PETEK, s.275; ERTAŞ/PETEK, s.279.

33 PETEK, s.276; ERTAŞ/PETEK, s.280.

34 BRÖMMEKAMP, s.18-19 (PETEK, s. 276'dan naklen).

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesini incelemeye başlamadan evvel, profesyonel futbolcunun transferi için öngörülen genel şartlar ile uygulamada karşılaşılan transfer türlerine değinmemiz gerekmektedir.

1.5.2. Transferin Genel Şartları

Profesyonel futbolcu transferinin yapılabilmesi için tarafların uyması gereken birtakım şartlar bulunmaktadır. İlk olarak, PFSTT m.11/1'e göre, bir futbolcunun profesyonel futbol faaliyetinde bulunabilmesi için, bağlı bulunduğu kulübü adına TFF nezdinde tescil edilmiş olması gerekmektedir.³⁵ Ancak tescil işlemi, bir futbol sezonu içerisinde istenildiği zaman gerçekleştirilebilecek bir işlem olmayıp, futbolcuların kulüpler adına tescil işlemlerinin yapılabileceği dönem, PFSTT m.2'de "*transfer ve tescil dönemi*" adı altında düzenlenmiştir.

PFSTT m.13'e göre "*futbolcular, ancak TFF tarafından belirlenen transfer ve tescil dönemleri içinde tescil edilebilirler*". Aynı maddede, sezon içerisinde birinci ve ikinci transfer ve tescil dönemi olmak üzere, iki adet dönemin bulunduğu belirtilmiştir. Transfer ve tescil işlemlerinin yapılacağı tarihler, her sezon için ayrı ayrı ve mutlaka birinci transfer ve tescil döneminden önce TFF tarafından belirlenerek ilan edilir. Profesyonel bir futbolcuyu transfer ederek onunla sözleşme imzalayan bir kulüp, imzalanan bu sözleşmeyi en yakın transfer ve tescil döneminde TFF'ye ibraz ederek tescil işlemini gerçekleştirebilecek ve ancak bu şekilde futbolcuyu kendi bünyesinde oynatmaya başlayabilecektir.

Transfere ilişkin bir diğer genel şart, PFSTT m.19/6'da yer alan, futbolcuyu transfer etmek isteyen kulübün, futbolcu ile transfer görüşmesi yapabilmesi için, öncesinde futbolcunun mevcut kulübünden izin alması zorunluluğudur. Bu hükme göre, mevcut kulübüyle sözleşmesi devam eden profesyonel bir futbolcuyu transfer etmek niyetinde

35 USLU, s.119.

olan kulüp, konuyla ilgili olarak futbolcuyla görüşmeye başlamadan önce, futbolcunun mevcut kulübünden yazılı olarak görüşme izni almak zorundadır.³⁶

PFSTT'den farklı olarak, FIFA Talimatının 18. maddesindeki düzenlemeye göre ise profesyonel bir futbolcu ile sözleşme imzalama niyetinde olan kulüp, futbolcu ile görüşmeden önce durumu yazılı olarak mevcut kulübe bildirmek zorundadır. Anlaşılacağı üzere, FIFA Talimatında futbolcunun mevcut kulübünden yazılı onay alınması şart koşulmamakta, mevcut kulübün sadece yazılı olarak haberdar edilmesi gerekmektedir.

Bunlara ek olarak, FIFA Talimatına göre, profesyonel bir futbolcu mevcut kulübüyle sözleşmesi sona ermişse veya sözleşmesinin sona ermesine altı aylık bir süre kalmışsa, mevcut kulübüne bildirimde bulunmadan veya ondan izin almadan başka bir kulüple sözleşme imzalayabilecektir. Buna karşılık PFSTT'de, yazılı onay alma zorunluluğu, profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erme süresine bağlı olarak değişmemekte ve sözleşmenin devam ettiği her dönemde mevcut kulübün izni aranmaktadır.

1.5.3. Transfer Türleri

1.5.3.1. Genel Olarak

PFSTT'nin 2. maddesine göre transfer, *“futbolcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalamasını, mevcut kulübünden başka bir kulüp ile sözleşme imzalamasını veya geçici olarak kulüp değiştirmesini”* ifade eder. PFSTT'de üç çeşit transferden söz edilmiştir. Bunlardan ilki, amatör bir futbolcunun ilk defa profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalaması ile gerçekleşen transferdir.³⁷ İkinci transfer çeşidi ise, profesyonel futbolcunun kesin ve kalıcı bir biçimde mevcut kulübünden ayrılarak başka bir kulüple yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzaladığı durumdur.³⁸ Son transfer türü ise, futbolcunun geçici süreliğine kulüp değiştirmesi anlamına gelen geçici transferdir.³⁹

36 USLU, s.122.

37 PETEK, s.276.

38 USLU, s.126 vd.; ÖZEN s.22 vd.; PETEK, s.278; ERTAŞ/PETEK, s.281 vd.

39 USLU, s.120; PETEK, s.276.

Bunlara ek olarak, PFSTT m.2’de yer almamakla birlikte uygulamada sıkça karşılaştığımız ve doktrinde bir transfer çeşidi olarak kabul edilen profesyonel futbolcu sözleşmesinin yenilenmesi ve uzatılması halleri de transfer çeşitleri arasında ele alınmaktadır.⁴⁰

1.5.3.2.Geçici Transfer

Profesyonel bir futbolcu, mevcut kulübüyle arasındaki sözleşmesi devam ederken ekonomik, sportif ya da kişisel sebeplerle futbol faaliyetini geçici bir süre için bir başka kulüp bünyesinde icra edebilmektedir.⁴¹

PFSTT’nin 15. maddesine göre, geçici transferden söz edilebilmesi için profesyonel futbolcu ile ilgili kulüpler arasında yazılı bir sözleşmenin mevcut olması gerekmektedir. PFSTT m.2/i’de bu sözleşme “*geçici transfer sözleşmesi*” olarak adlandırılmıştır.

1.5.3.2.1.Genel Olarak Geçici Transfer

Profesyonel bir futbolcunun, mevcut kulübünde futbol oynamasının yüksek bedellere mal olması, yeterince verimli olamaması ve teknik heyet ya da kulüp yönetimiyle iyi ilişkiler kuramaması gibi durumlarda, futbolcunun bir başka kulüpte futbol faaliyetine devam etmesi her iki taraf için de daha iyi olabilir.⁴² Bu gibi durumlarda, tarafların kesin bir transferi istememeleri, futbolcunun sadece geçici bir süre için bir başka kulüpte oynaması yönünde anlaşmaları mümkündür.⁴³ PFSTT’de geçici transfer olarak adlandırılan bu durum, uygulamada ise “*futbolcu kiralama*” şeklinde ifade edilmektedir.⁴⁴

Geçici transfer, kulübüyle sözleşmesi devam eden bir futbolcunun mevcut kulübü haricindeki başka bir kulübe belirli bir süre için belli bir bedel karşılığında transfer edilerek bu sürenin bitmesiyle beraber herhangi bir transfer ücreti ödenmeksizin asıl

40 PETEK, s.277.

41 PETEK, s.302.

42 ÇAĞLAYAN, s.176.

43 USLU, s.120.

44 PETEK, s.307; MALATOS, s.123.

kulübüne dönmesini sağlayan ve zaman bakımından sınırlandırılmış olan bir transfer çeşididir.⁴⁵ Diğer bir deyişle, geçici transferde futbolcu, futbol oynama edimini geçici süreliğine başka bir kulübe özgülemekte ve sürenin dolmasıyla beraber eski kulübüne geri dönmektedir.⁴⁶

Geçici transferin belli bir bedel karşılığında yapılması zorunlu olmayıp, taraflar anlaşmaları takdirde herhangi bir bedel ödenmeksizin geçici transferi gerçekleştirebilirler.⁴⁷ Ancak, uygulamada genellikle futbolcusunu bir başka kulübe geçici transfer eden kulüp, transfer karşılığında belli bir transfer ücreti elde etmektedir.⁴⁸ Futbolcunun hiçbir bedel alınmaksızın başka bir kulübe transfer olması, transfer eden kulüp bakımından olumsuz gibi gözükse de, futbolcunun sözleşmesi gereği yüksek ücret aldığı durumlarda, bu ödemelerin geçici kulüp tarafından üstlenilmesi asıl kulübün yararına olacağı aşikardır.⁴⁹

Geçici transfer, PFSTT m.15'te düzenlenmiş olup, bu hükme göre profesyonel futbolcu, ancak kendisi ve ilgili kulüpler arasında akdedilecek yazılı bir sözleşme ile mevcut kulübünden başka bir kulübe geçici olarak transfer edilebilecektir. Bu sözleşmenin yürürlüğe girebilmesi için futbolcu veya temsilcisi ile ilgili kulüpleri temsil eden kişiler tarafından sözleşmenin akdedilmesi gerekmektedir. TFF tarafından hazırlanmış olan tip geçici transfer sözleşmesinde, imzalanan sözleşmenin birer nüshasının taraflarda kalacağı ve diğer bir nüshasının ise TFF'ye tevdi edileceği ifade edilmiştir.

Futbolcu, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin Özel Hükümler bölümüne geçici transfer ile karşılıklı futbolcu değişimini yasaklayan bir hüküm koydurabilir.⁵⁰ Fakat, futbolcunun muvafakat etmesi ve tip sözleşmeyi imzalaması halinde bu yasak kalkar.⁵¹

45 PETEK, s.307; BAŞTÜRK, s.65.

46 CEM, s.32.

47 CEM, s.32.

48 PETEK, s.307.

49 CEM, s.32.

50 PETEK, s.303.

51 EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, İstanbul 2010, s.1225; PETEK, s.303; VON TUHR, Andreas, Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı II., Cevat EDEGE (Çev.), İstanbul 2003, s.845.

Federasyon tarafından çıkarılan tip geçici transfer sözleşmesinde yer alması gereken unsurlardan biri olan sözleşme süresi, PFSTT m.15'e göre, asgari olarak iki transfer ve tescil dönemi arasındaki süredir. Buna karşılık, Talimatta sözleşmeye ilişkin asgari bir süre belirtilmiş olsa da azami süreye ilişkin herhangi bir düzenleme yoktur.⁵²

Bunlara ek olarak, geçici transfer sözleşmesinin devamı boyunca, futbolcunun asıl kulübü ile olan sözleşmesinin de devam ediyor olması da gerekmektedir.⁵³ Aksi halde, geçici transfer süresi sona erdikten sonra futbolcu asıl kulübüne geri dönmek durumunda kalmayacağından, yapılan transfer "geçici" olmayacaktır.⁵⁴

1.5.3.2.2. Geçici Transferin Hukuki Niteliği ve Tarafların Hak ve Borçları

Geçici transfer, uygulamada genellikle "futbolcu kiralama" olarak adlandırıldığından⁵⁵ geçici transfer sözleşmesinin kira sözleşmesi niteliğinde olup olmadığı hususuna açıklık getirmek gerekmektedir. Sadece mülkiyete tabi olabilen şeyler kira sözleşmesine konu olabileceği için futbolcuların kira sözleşmesinin konusu olmaları mümkün olmasa da doktrindeki bir görüşe göre, geçici transferde kira konusu edilen şey futbolcunun kendisi değil, onun herhangi bir kulüp bünyesinde futbol oynama hakkıdır.⁵⁶ Bu görüşü savunanlara göre, geçici transferde maddi olmayan bir hak kira sözleşmesinin konusu olsa da günümüzde işçi emeğini bir mal olarak kabul eden görüş terk edildiğinden futbol oynama faaliyetini (yani futbolcunun emeğini) bir mal gibi kira sözleşmesine konu eden bu görüşü savunmak güçtür.⁵⁷

Doktrindeki diğer bir görüşe göre, geçici transfer sözleşmesi imzalamakla, futbolcu ile geçici kulüp arasında bir hizmet akdi oluşmakta ve çifte iş ilişkisi kurulmakta ve futbolcunun sözleşme imzaladığı iki kulübe karşı sözleşmeden kaynaklanan borçlarını yerine getirmesi gerekmektedir.⁵⁸ Fakat, geçici transfer halinde futbolcu, işin niteliği

52 USLU, s.120.

53 CEM, s.33.

54 CEM, s.33.

55 PETEK, s.303; ÖZEN, s.24; ERTAŞ/PETEK, s. 298.

56 DORUKKAYA/KIRATLI/EBİÇLİOĞLU, s.90-91.

57 PETEK, s.308-309.

58 PETEK, s.309-310.

gereği sadece geçici kulüp bünyesinde futbol oynayabilmektedir.⁵⁹ Bu durumda, asıl kulübün futbolcuya talimat verme hakkı askıya alınmıştır olmaktadır.⁶⁰ Dolayısıyla, anılan görüşü kabul etmek güçtür.⁶¹

Doktrinde, geçici transferde iş hukukundaki geçici (ödünç) iş ilişkisine benzeyen kendine özgü bir hukuki ilişki kurulduğu da savunulmaktadır.⁶² Ayrıca, geçici transfer sözleşmesinin geçici iş ilişkisinden başka bir temele dayandırılmasının mümkün olmadığı da ifade edilmektedir.⁶³

Geçici iş ilişkisi, bir işverenin kendi işçisini, aralarındaki hizmet akdi kapsamında ifa etmekle yükümlü olduğu iş görme edimini başka bir işverenle yapılan sözleşme gereğince o işverene geçici olarak devretmesiyle oluşmaktadır.⁶⁴ İşçi, bir süre için başka bir işverenin emrine verilebileceği gibi, onun sadece başka bir işveren nezdinde çalıştırılmak üzere işe alınması da mümkündür.⁶⁵ Ancak, hangi amaçla işe alınırsa alınsın, işçinin geçici iş ilişkisi ile başka bir işverenin emrine verilebilmesi için asıl işveren, geçici işveren ve geçici işçi arasında üçlü bir sözleşmesel ilişkinin bulunması gerekmektedir.⁶⁶ Geçici iş ilişkisinde geçici işçi ile asıl işveren arasında bir hizmet sözleşmesi bulunurken; asıl işveren ile geçici işveren arasında ise, asıl işverenin işi talep hakkının geçici işverene temlik ile işçinin iş görme borcunu geçici işverene karşı ifa etmesini öngören bir sözleşme bulunmaktadır.⁶⁷ Buna mukabil, geçici işveren ile geçici işçi arasında yeni bir

59 PETEK, s.310.

60 PETEK, s.310.

61 BAŞTÜRK, s.77.

62 ERTAŞ/PETEK, s.302.

63 BAŞTÜRK, s.78.

64 ARSLANOĞLU, Mehmet Anıl, İş Kanunu'nda Esneklik Temelli Üçlü Sözleşmesel İlişkiler, İstanbul 2005, s.5556; AKYİĞİT, Ercan, İş Hukuku, 14.Baskı, Ankara 2022, s.146; ÇANKAYA, Osman Güven/ÇİL, Şahin, İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, Ankara 2011, s.379.

65 EKMEKÇİ, Ömer, “Geçici (Ödünç) İş İlişkisinin Kurulması ve Sona Ermesi”, Legal Vefa Toplantıları II, Prof. Dr. Nuri Çelik'e Saygı, Türk İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, İstanbul 2008, s.101-102.

66 PETEK, s.311.

67 ARSLANOĞLU, s.57; AKYİĞİT, s.96; CANIKLIÖĞLU, Nurşen, “Geçici (Ödünç) İş İlişkisinin Tarafları Açısından Hukuki Sonuçları”, Legal Vefa Toplantıları II, Prof. Dr. Nuri Çelik'e Saygı, Türk İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, İstanbul 2008, s.126; yazara göre bu sözleşme “geçici işçi verme sözleşmesi” olarak adlandırılabilir.

sözleşme yapılmamakta, geçici iş ilişkisinin kurulması sonucu işçi işverenin organizasyonuna dâhil olmaktadır.⁶⁸

Öğretide profesyonel futbolcuların geçici transferini geçici iş ilişkisi ile açıklayan görüşe göre, geçici iş ilişkisinde olduğu gibi, asıl kulüp futbolcudan futbol oynamasını isteme hakkını başka bir kulübe yani geçici işverene devretmektedir.⁶⁹ Dolayısıyla iki kulüp arasında alacağın temlikine benzeyen fakat bazı özellikleriyle ondan ayrılan ve kendisine özgü nitelik taşıyan bir hukuki ilişki kurulmaktadır.⁷⁰

Geçici transfere taraf olan futbolcu ve kulüplerin hak ve borçlarını da ele almak gerekmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde geçici iş ilişkisi mevcut olsa da, bu sözleşme hala devam etmektedir.⁷¹ Burada devir ile kastedilen şey, işverenin hizmet sözleşmesinden doğan işi talep hakkının temlikine ilişkin bir devirdir.⁷² Şu halde, asıl kulübün futbolcudan futbol oynamasını isteme hakkı, futbolcunun da rızası ile geçici kulübe devredilmekte ve profesyonel futbolcu, futbol oynamaya faaliyetini geçici bir dönem boyunca geçici kulübe özgülemektedir.⁷³ Bu durumda futbolcu, hizmet sözleşmesinden kaynaklanan sadakat, özen ve rekabet etmeme borçlarını geçici kulübe karşı yerine getirmektedir.⁷⁴

Geçici kulüp, futbolcudan futbol faaliyetinde bulunmasını isteme hakkına geçici bir dönem sahi olsa da, bu hakkına dayanarak futbolcuya talimat verme yetkisine sahip olacaktır.⁷⁵ Bununla birlikte, sözleşme dönemi boyunca futbolcunun faaliyetinden yararlanan geçici kulüp, geçici transfer sözleşmesinde öngörülen ücretleri futbolcuya ödemekle yükümlü olacaktır.⁷⁶ Geçici transferde futbolcu ile geçici kulüp arasında bir hizmet sözleşmesi kurulmasa da geçici transfer sözleşmesinde geçici kulüp ile futbolcu

68 CANIKLIOĞLU, s.126.

69 PETEK, s.311.

70 PETEK, s.311.

71 PETEK, s.312-313.

72 CANIKLIOĞLU, s.126.

73 PETEK, s.314.

74 PETEK, s.314.

75 PETEK, s.314.

76 PETEK, s.307.

arasındaki ilişkinin şartları da düzenlendiğinden sözleşmede belirtilen ücretler geçici kulübün sorumluluğunda olacaktır.⁷⁷

Son olarak, asıl kulüp ile futbolcu arasındaki ilişkide, geçici transfer sözleşmesinde asıl kulübün yetkileri geçici bir süre için askıya alınmış olup, bu süre içerisinde profesyonel futbolcu sözleşmesinden herhangi bir hak ya da borç doğmayacaktır.⁷⁸

1.5.3.3. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Yenilenmesi ve Uzatılması Yoluyla Transfer

1.5.3.3.1. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Yenilenmesi Yoluyla Transfer

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin yenilenmesi yoluyla gerçekleşecek olan transfer, PFSTT m.2’de bir transfer çeşidi olarak düzenlenmiş değildir. Ancak uygulamada, sözleşmenin yenilenmesi ile çok karşılaşılmakta ve bu durum bir transfer olarak lanse edilmektedir.⁷⁹ Zira, sözleşmenin yenilenmesi suretiyle gerçekleşen transferde futbolcu, başka bir takıma geçiş yapabilecekken bu hakkını eski takımından yana kullanarak eski kulübüne transfer olmaktadır.⁸⁰

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, niteliği itibarıyla bir belirli süreli hizmet sözleşmesi olup, 31 Mayıs olarak belirlenmesi gereken bitim tarihinin gelmesiyle kendiliğinden sona ermektedir.⁸¹ Her ne kadar, sözleşmede öngörülen sürenin dolması ile taraflar arasındaki akdi ilişki sona erse de futbolcu ve eski kulübü, aralarındaki sözleşmesel ilişkiyi devam ettirmek isteyebilirler.⁸² Bu durumda, profesyonel futbolcu ile kulübünün, aralarındaki sözleşmenin sona ermesini takiben veya sözleşme devam ederken yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamaları halinde sözleşmenin yenilenmesi yoluyla gerçekleşen transfer söz konusu olacaktır.⁸³ Bu konuya ilişkin olarak PFSTT m.20/2’de; “...*futbolcu ile mevcut kulübü transfer ve tescil dönemi ile bağlı kalmaksızın sözleşme imzalayabilir.*

77 PETEK, s.307.

78 PETEK, s.314.

79 CEM, s.38.

80 PETEK, s.277-278.

81 USLU, s.121.

82 PETEK, s.277.

83 PETEK, s.277.

Bu sözleşmenin imza tarihini takip eden ilk transfer ve tescil döneminin sonuna kadar TFF'ye sunulması ve kulüp tarafından tescil ettirilmesi zorunludur.” denilmektedir. Dolayısıyla, akdi ilişki içerisindeki taraflar, transfer ve tescil dönemi ile bağlı olmaksızın yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayabilirler.⁸⁴ Fakat, anılan hüküm uyarınca, imzalanan yeni sözleşmenin, imza tarihini takip eden ilk transfer ve tescil dönemi içerisinde ibrazı ve tescili zorunludur.⁸⁵ Bu sayede, yapılan yeni sözleşmenin imza tarihinden uzun bir süre sonra tescili yapılamayacak ve ortaya çıkabilecek ihtilafların önüne geçilecektir.⁸⁶

İmzalanacak olan yeni profesyonel futbolcu sözleşmesinde, sözleşmenin süresi de önem arz etmektedir. Daha önce açıkladığımız üzere, profesyonel futbolcu sözleşmesi en fazla beş yıl için yapılabilmektedir.⁸⁷ Bu süre, 18 yaşından küçük futbolcular içinse üç yıldır.⁸⁸ Talimatta öngörülen bu sürelerin hangi tarihten başlayarak hesaplanacağı PFSTT m.20/3'te düzenlenmiştir.

1.5.3.3.2. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Uzatılması Yoluyla Transfer

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, belirli süreli bir hizmet sözleşmesi niteliğini haiz olduğundan, kural olarak sözleşmede öngörülen sürenin dolmasıyla kendiliğinden sona ermektedir.⁸⁹ Zira, konuya ilişkin olan TBK m.430'a göre, belirli süreli hizmet sözleşmesi, kural olarak bir ihbar bulunmasına gerek olmaksızın sürenin dolmasıyla sona erecek; ancak taraflarca bu durumun aksi kararlaştırılabilecektir. Dolayısıyla, futbolcu ile kulübü anlaşarak belirli süreli bir hizmet sözleşmesi niteliğinde olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin öngörülen sürenin bitiminde sona ermesini, belli bir bildirimde bulunulması şartına bağlayabileceklerdir.⁹⁰ Diğer bir deyişle, sözleşmenin uzatılması yoluyla transfer, böyle bir uzatmaya ilişkin olan opsiyon hakkı ile ilgilidir.⁹¹

84 USLU, s.122.

85 USLU, s.122.

86 CEM, s.39.

87 USLU, s.121.

88 USLU, s.121.

89 PETEK, s.37.

90 CEM, s.40.

91 CEM, s.40.

Opsiyon hakkı, sahibine tek taraflı irade beyanı ile bir sözleşme kurma, sözleşmeyi değiştirme veya sözleşmenin süresini uzatma yetkisi veren bir haktır.⁹² Kurulmuş bir sözleşmenin süresini tek taraflı olarak uzatabilmeyi sağlayan opsiyon hakkı, “*uzatma opsiyonu*” olarak adlandırılmaktadır.⁹³ Bu bağlamda, profesyonel futbolcu sözleşmesinin süresinin opsiyonlu olması, sözleşmede öngörülen sürenin bitiminden önce bildirimde bulunulması veya müzakerelere başlanması ile sözleşme süresinin uzatılması anlamına gelmektedir. Örneğin, bir yılı opsiyonlu olmak üzere toplam iki yıllığına akdedilmiş olan bir profesyonel futbolcu sözleşmesi kural olarak ilk yılın 31 Mayıs’ında sona erer. Ancak, sözleşmenin sona erme tarihi olan 31 Mayıs’tan önceki bir tarihte bildirimde bulunulması halinde sözleşme bir yıl uzayacaktır.

Sözleşmeyi uzatma yetkisi tanıyan bu opsiyon hakkı, uygulamada futbolcunun performansına göre futbolcu ile olan akdi ilişkiye devam edip etmeme konusunda kulüplere kolaylık sağlamaktadır.⁹⁴ Uygulamada, profesyonel futbolcu sözleşmelerine konulan uzatma opsiyonu, genellikle kulüp tarafından kullanılacak tek taraflı bir irade beyanı ile sözleşmenin uzatılmasını ifade etmektedir.⁹⁵ Seçme (opsiyon) hakkını hangi tarafın kullanabileceği taraflar arasındaki ana sözleşmede düzenlenebilir.⁹⁶ Opsiyon hakkı, her iki tarafa tanınabileceği gibi tek tarafa da tanınabilir.⁹⁷ Bu hakkın tek tarafa tanındığı durumda diğer taraf sözleşmenin uzatılmasını istemese bile bu hakkı kullanan tarafın iradesine uymak ve sözleşmenin devam etmesini kabul etmek zorundadır.⁹⁸

Opsiyon hakkının kullanılması halinde sözleşmenin ne kadar süre uzayacağı konusunda TBK m.430'da ve TFF'nin talimatlarında açık hüküm bulunmamaktadır.

Her ne kadar TBK m.430/2'de sözleşmenin belirsiz süreli sözleşme niteliği kazanacağı düzenlense de profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendine has özelliği göz önünde

92 AYRANCI, Hasan, *Ön Sözleşme*, Ankara 2006, s.96; BUZ, Vedat, *Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar*, Ankara 2005, s.160.

93 BUZ, s.161.

94 CEM, s.41.

95 CEM, s.41.

96 ÖZEN, s.110.

97 ÖZEN, s.110.

98 ÖZEN, s.110.

bulundurulduğunda, sözleşmenin belirsiz süreli sözleşme olacağı değil, bir yıl uzadığı kabul edilmelidir.⁹⁹

Bu konuya ilişkin olarak, opsiyon hakkının kullanıldığı durumlarda sözleşmenin hangi durumlarda geçerli olacağı hususuna da değinmekte fayda vardır. Bu bağlamda spor Tahkim Mahkemesi (CAS), opsiyon hakkının kullanıldığı durumlarda sözleşmenin her hal ve koşulda geçerli olmayacağını, bu hakkın kulüp tarafından kullanılması halinde, futbolcunun ücretinde makul bir artış yapılması gerektiğini belirtmiştir.¹⁰⁰ TFF Tahkim Kurulu ise, bu konuya ilişkin olan bir kararında, Fenerbahçe-Mehmet Eurlio arasındaki uyuşmazlıkta, Fenerbahçe kulübünün opsiyon hakkını kullanılırken futbolcu lehine önceki sezona nazaran önemli bir ücret artışı yapmadığından bahisle bu hakkın kullanımını geçersiz saymıştır.¹⁰¹

Opsiyon hakkının kulüpte olduğu durumlarda, bu hakkın kullanılmasının hukuken geçerli olabilmesi için aranan şartın aynısının ya da benzerinin, bu hakkın futbolcuda olduğu durumlarda futbolcu için de geçerli olup olmadığı tartışmalıdır.¹⁰² Böyle bir durumda, kulüp birçok açıdan futbolcuya göre daha güçlü konumda olduğundan, kulüpten beklenen fedakârlık aynı nitelik ve nicelikte futbolcudan beklenmemelidir.¹⁰³ Buna mukabil, futbolcudan kulüp lehine hiçbir şey yapmaması da kabul edilemez.¹⁰⁴ Şu halde, somut olayın özelliğine göre futbolcudan kulüp lehine olabilecek beklenen adım atması istenmeli, aksi bir durumda ise bu hakkın kullanımı geçersiz sayılmalıdır.¹⁰⁵

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin süresinin tek taraflı olarak kulüp tarafından uzatılmasına imkân veren opsiyon hükümlerinin geçerli olup olmadığı konusunda CAS ve TFF Tahkim Kurulu kararları mevcuttur. Gerek FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu gerekse Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), hizmet sözleşmesi niteliğinde olan profesyonel futbolcu sözleşmelerindeki, kulüplere tek taraflı olarak sözleşme süresini uzatma imkanı

99 ÖZEN, s.110.

100 ÖZEN, s.111.

101 ŞAHİN, s.57; TFF Tahkim Kurulu, E:2009/307, K:2009/467, T:20.8.2009.

102 ÖZEN, s.111.

103 ÖZEN, s.112.

104 ÖZEN, s.112.

105 ÖZEN, s.112.

tanıyan opsiyon hakkının, sadece futbolcunun ücretinde esaslı bir artırma yapılması veya iyileştirme olması halinde geçerli kabul edilebileceği yönünde hüküm tesis etmiştir.¹⁰⁶

Bu konuya ilişkin olarak, TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen bir kararda¹⁰⁷ ise, futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşmede yer alan profesyonel futbolcu sözleşmesinin 6 (E) maddesindeki “*Futbolcu sözleşme bitim tarihi olan 31.05.2008 tarihinden 1 ay önceye kadar kulüp tek taraflı olarak opsiyon hakkını kullanarak sözleşmeyi 1 yıl daha uzatabilecektir*” şeklindeki hükmün mevcut haliyle geçerli olup olmadığı hususu, tartışma konusu edilmiştir. Kurul kararında; “*...opsiyon hakkının kullanılması ile başlayan sözleşme dönemi için, daha önceki döneme nazaran futbolcu lehine belirgin ve önemli miktarda mali bir iyileştirme öngörülmediği hallerde opsiyon hakkı tanıyan düzenlemenin geçersiz olduğu kabul edilmektedir*” şeklinde karar vermek suretiyle FIFA ve CAS kararlarıyla aynı doğrultuda hüküm tesis etmiştir.

Özetle, spor hukukundaki yerleşik görüşe göre, profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alan opsiyon hakkının, sadece kulüp lehine tanındığı durumlarda geçerli olabilmesi için uzayan dönemde futbolcunun mali durumunda bir iyileştirme yapılması gerekmektedir. Bu bakımdan tek taraflı opsiyonların mutlak geçersiz olduğu söylenemez.¹⁰⁸

Bunlara ek olarak, sözleşmenin susma yoluyla yenilenmesi konusuna da değinmek gerekir. TBK m.430’a göre, belirli bir süre için yapılan hizmet sözleşmesi, bu sürenin dolmasından sonra her iki tarafın susmasıyla uzatıldığı takdirde sözleşme belirsiz süreli sözleşmeye dönüşmektedir. Ancak, bu hükmün profesyonel futbolcu sözleşmesine uygulanması mümkün değildir.¹⁰⁹ Nitekim, profesyonel futbolcu sözleşmesinin devam edebilmesi için, bu sözleşmenin TFF’ye ibraz edilerek futbolcunun, sözleşmede yer alan süre için kulüp adına tescil edilmesi ve lisans verilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.¹¹⁰ Dolayısıyla, futbolcunun kulüp bünyesinde futbol faaliyetine devam etmesi isteniyorsa tarafların yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi yaparak, bu sözleşmeyi TFF’ye ibraz

106 ŞAHİN, s.57, dn 158.

107 TFF Tahkim Kurulu, 20.08.2009 T. ve 2009/307 E., 2009/469 K. sayılı kararı.

108 CEM, s.43-44.

109 CEM, s.43-44.

110 USLU, s.121-122.

etmesi ve futbolcu kulüp adına yeniden tescil edilerek lisans çıkartılması gerekmektedir.¹¹¹

1.5.3.4.Futbolcunun Mevcut Kulübünden Başka Bir Kulüple Sözleşme İmzalaması Yoluyla Transfer

Günlük hayatta transfer denildiğinde ilk olarak profesyonel bir futbolcunun sözleşmeli olarak başka bir kulübe geçmesi anlaşılmaktadır.¹¹² Transfer kelimesinin sözlük anlamına en çok uyan anlam da budur.¹¹³

Futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulüple sözleşme akdetmesi PFSTT m.2’de bir transfer çeşidi olarak sayılmıştır. Anılan maddede, mevcut kulübüyle sözleşmesi devam eden bir futbolcunun, kulübünden geçici olarak değil de kesin olarak ayrılmak suretiyle başka bir kulüple yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalaması durumu düzenlenmiştir.

PFSTT m.11’e göre ise, profesyonel futbolcuya aynı anda birden fazla kulüp adına lisans verilemeyeceğinden sözleşmesi devam eden bir futbolcunun başka bir kulüp adına tescil edilmesi, mevcut kulüp adına bulunan tescilinin sonlandırılması ile mümkün olacaktır. Dolayısıyla, transfer edilecek futbolcu ile mevcut kulübü arasındaki sözleşmenin sona erdirilip futbolcunun tescil kaydının silinmesi gerekecektir.¹¹⁴

Futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulüple sözleşme imzalaması yoluyla transfer, tarafların bir araya gelerek yapacakları bir “*profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi*” ile gerçekleşmektedir. Dolayısıyla PFSTT m.2’deki bu düzenleme, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile gerçekleştirilecek olan kesin transferi nitelemektedir.¹¹⁵

111 CEM, s.43-44.

112 PETEK, s.278.

113 PETEK, s.278.

114 CEM, s.44.

115 CEM, s.44.

2. BÖLÜM: PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ

2.1. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ

2.1.1. Genel Olarak

Mevcut kulübü ile arasındaki sözleşme henüz sona ermemiş olan profesyonel bir futbolcunun, bir başka kulüp tarafından, geçici olmayacak şekilde transfer edilmek istenmesi halinde bu transferin gerçekleştirilmesi, ilgili taraflar arasında bir profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin imzalanmasıyla gerçekleşecektir.¹¹⁶

Bir futbolcunun “*profesyonel futbolcu*” olarak nitelendirilebilmesi için kulüp ile sözleşme imzalamış olması gerekmektedir.¹¹⁷ Dolayısıyla, profesyonel futbolcunun transferini incelemek için, her şeyden önce futbolcuyu profesyonel hale getiren sözleşmeye değinmek gerekmektedir. Profesyonel bir futbolcunun TFF tarafından tescil edilmiş olan bir kulüp ile imzaladığı tek tip sözleşmeye,¹¹⁸ PFSTT’de ve doktrinde “*profesyonel futbolcu sözleşmesi*” denilmektedir.¹¹⁹

2.1.2. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Tanımı ve Unsurları

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, her ne kadar PFSTT’de düzenlenmiş olsa da yasal düzenlemeler ile tanımı henüz yapılmış değildir.¹²⁰ Doktrinde profesyonel futbolcu sözleşmesi farklı şekillerde tanımlanmıştır.¹²¹ Öğreti görüşlerinden birine göre, profesyonel futbolcu ile kulüpler arasında akdedilen ve taraflarına karşılıklı hak ve sorumluluklar yükleyen rızai sözleşmeye profesyonel futbolcu sözleşmesi

116 CEM, s.44.

117 CEM, s.15; PETEK, s.33.

118 ÖZEN, s.87.

119 ERTAŞ/ PETEK, s.238.

120 KARABAĞ BULUT, Nil, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret, İstanbul 2021, s.7; PETEK, s.34-35; BAŞTÜRK, s.10; KIZILKAYA, s.4-5.

121 KARABAĞ BULUT, s.7; PETEK, s.34-35; BAŞTÜRK, s.10; KIZILKAYA, s.4-5.

denilmektedir.¹²² Özetle, profesyonel futbolcu sözleşmesi, profesyonel takım kurma yetkisi olan kulüpler ile profesyonel olacak olan amatör ya da zaten profesyonel olan futbolcular arasında yapılan ve futbolcunun futbol faaliyetini bir kulübe bağlı olarak ve belli bir ücret karşılığında yapmayı üstlendiği, tarafların karşılıklı birtakım hak ve borçlara sahip olmalarının öngörüldüğü rızai bir sözleşme olarak tanımlanabilir.¹²³

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliğinin belirlenebilmesi için bu sözleşmenin belirleyici unsurlarının tespit edilerek değerlendirme yapılması gerekmektedir.¹²⁴ Profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcu, sözleşme imzaladığı kulüp bünyesinde futbol faaliyetini icra etme, yani bir iş görme borcu altına girmekte ve iş görme edimini ifa ederek borcunu yerine getirmektedir.¹²⁵ Bu sebeple, doktrinde kabul edilen görüşe göre, profesyonel futbolcu sözleşmesi iş görme sözleşmeleri kapsamında değerlendirilmelidir.¹²⁶ İş görme sözleşmesinin temel unsurları ise, iş görme, süreklilik, bağımlılık, ücret ve tarafların anlaşmasıdır.¹²⁷

2.1.2.1. İş Görme Unsuru

İş görme sözleşmelerinde sözleşmenin işçi tarafı, iş sahibine karşı bir iş görme borcu üstlenirken, profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcu, iş sahibi konumundaki kulüp için futbol faaliyetinde bulunmayı, yani bir işi yerine getirme borcunu üstlenmektedir.¹²⁸ Bu çerçevede, futbolcunun hizmet edimi kulübün bir ihtiyacının giderilmesine yarayan, ayrıca ekonomik bir değeri olması gerekmeyen bir faaliyeti ifade etmektedir.¹²⁹

Profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında futbolcunun borcu, sözleşme imzaladığı kulüp bünyesinde futbol faaliyetinde bulunmak¹³⁰ olarak tanımlanabilmektedir. Ancak,

122 ÖZEN, s.18; GENÇ, s.69; PETEK, s.35; BAŞTÜRK, s.10; KIZILKAYA, s.4-5.

123 PETEK, s.34, 35.

124 CEM, s.16.

125 ÖZEN, s.48; PETEK, s.35.

126 ÖZEN, s.49; PETEK, s.45-48.

127 ÖZEN, s.49; PETEK, s.35-45; ERTAŞ/PETEK, s.242-251; KIZILKAYA, s.5-8.

128 KIZILKAYA, s.5-6; BAŞTÜRK, s.164.

129 PETEK, s.35.

130 KIZILKAYA, s.48; PETEK, s.35; KARADAĞ, Tayyar/ÖZSAYDI, Şinasi, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Av. Atilla SAV Armağanı, Ankara, 2019, s.393.

“*futbol faaliyeti*” futbolcunun müsabakalara katılması ile sınırlı olan bir edimi ifade etmemektedir.¹³¹ Zira, futbolcunun kulüp bünyesinde iş görme ediminde bulunduğunu söyleyebilmek için futbolcunun sadece futbol oynaması değil, ayrıca kulüp tarafından öngörülen antrenman ve kamp gibi faaliyetlere katılması, teknik ve taktik becerisini geliştirici uygulamalarda yer alması ve kendisine verilen programlara uyması gerekmektedir.¹³²

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, futbolcunun futbol oynama yeteneği dikkate alınarak akdedildiğinden futbolcunun kişiliği önem arz etmektedir.¹³³ Dolayısıyla, profesyonel futbolcu sözleşmesinin, futbolcunun kişiliğine bağlı edim içeren bir sözleşme olmaktadır.¹³⁴

Bu konuya ilişkin olarak, Türk Borçlar Kanunu m.395’te; “*Sözleşmeden veya durumun gereğinden aksi anlaşılmadıkça, işçi yüklendiği işi bizzat yapmakla yükümlüdür*” denilmektedir. Sonuç olarak, futbol faaliyeti niteliği gereği sadece söz konusu futbolcu tarafından yerine getirilebilen bir edim olduğundan üçüncü bir kişiye yaptırılması mümkün olmamaktadır.¹³⁵

2.1.2.2.Süreklilik (Zaman) Unsuru

İş görme sözleşmeleri kapsamındaki hizmet sözleşmesinin, süreklilik unsurunu kesin olarak bulundurduğu kabul edilse de¹³⁶ diğer iş görme sözleşmeleri bakımından borçlunun sözleşme hükümleri uyarınca işi gördüğü süre içerisinde aynı zamanda alacaklının edime yönelik menfaatinin gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılarak

131 ERTAŞ/PETEK, s.243.

132 ERTAŞ/PETEK, s.243.

133 ÖZEN, s.50; ERTAŞ/PETEK, s.242.

134 ÖZEN, s.50; PETEK, s.36.

135 PETEK, s.36.

136 REİSOĞLU, Seza, Hizmet Akdi Mahiyeti–Unsurları–Hükümleri, Ankara 1968, s.50; MOLLAMAHMUTOĞLU, Hamdi, Hizmet Sözleşmesi (Kuruluş-İçerik-Sona Erme), Ankara 1995.

sözleşmenin sürekli borç ilişkisi niteliği taşıyıp taşımadığına karar vermek gerekmektedir.¹³⁷

Doktrindeki bir görüşe göre, profesyonel futbolcu sözleşmesine konu olan futbol faaliyetinde bulunma ediminin en önemli özelliği, devamlılık göstermesidir.¹³⁸ Nitekim, profesyonel futbolcu sözleşmesi uyarınca söz konusu olan, futbolcunun kulüp için tek ya da belirli sayıda müsabakada futbol oynamak için anlaşması olmayıp, taraflarca belirlenen süre dâhilinde iş görme edimini kulübüne özgülemektir.¹³⁹ Profesyonel futbolcu sözleşmesinde ise, futbol oynama ediminin devamlılık göstereceği söylenebilir.¹⁴⁰

Profesyonel futbolcu iş görme edimini yerine getirmekle yükümlü olsa da, belli bir sonuç meydana getirme borcu altında değildir.¹⁴¹ Nitekim, profesyonel futbolcu sözleşmesi, futbolcuyu belirli bir hukuki olguyu gerçekleştirme borcu altına sokmamakta, aksine burada profesyonel futbolcu emeğini harcayarak bir uğraşıda bulunmayı üstlenmektedir.¹⁴² Bu bakımdan profesyonel futbolcu sözleşmesi, edimin tek seferde ifa edilerek hukuki sonuç doğurduğu ani edimli bir sözleşme değil, sürekli borç ilişkisi doğuran bir sözleşmedir.¹⁴³

Taraflar arasında sürekli borç ilişkisi kuran profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcu, futbol faaliyetinde bulunma edimini sınırsız olarak değil, taraflarca tespit edilecek olan belirli bir süre için kulübe özgülemeyi taahhüt etmektedir.¹⁴⁴ PFSTT m.19/2 hükmüne göre, profesyonel futbolcu sözleşmesi en fazla 5 yıllığına yapılabilmekte ve 18 yaşından küçük futbolcularla ise 3 yıldan uzun sözleşmeler akdedilememektedir. Yine aynı hükme göre, sözleşmenin bitiş tarihi 31 Mayıs'ın olarak kararlaştırılmalıdır. Fakat, sözleşmenin

137 SELİÇİ, Özer, Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1977, s.24.

138 ÖZEN, s.49; PETEK, s.36.

139 KIZILKAYA, s.7; ÇELEBİ, Ferhat, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015, s.15.

140 ÖZEN, s.53.

141 PETEK, s.36.

142 PETEK, s.35.

143 PETEK, s.36; SELİÇİ, s.24.

144 USLU, s.122; GÜLŞEN, s.98; PETEK, s.36.

bitiş tarihinden sonra resmi müsabakalar henüz sonlanmamış olursa, sözleşme süresi müsabakaların bitiş tarihine kadar uzamış sayılmaktadır.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerindeki süre unsurunu açıklarken PFSTT’de düzenlenen, sözleşmenin süresine ilişkin olan “*koruma dönemi*”ne de değinmek gerekir. Buna göre, PFSTT m.2/h hükmü uyarınca koruma dönemi; profesyonel futbolcunun 28 yaşından önce imzaladığı sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden üç yıllık veya üç sezonluk dönemi, profesyonel futbolcunun 28 yaşından sonra imzaladığı sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden iki yıllık veya iki sezonluk dönemi ifade etmektedir. Yani futbolcunun PFSTT m.19 hükmüne göre, en fazla beş yıl için düzenlenebilen profesyonel futbolcu sözleşmesini 28 yaşından önce imzalaması halinde ilk üç, 28 yaşından sonra imzaladığı takdirde ise ilk iki yıllık sözleşme dönemi, koruma dönemi olarak adlandırılmaktadır. Koruma döneminin, sözleşmenin haksız feshi halinde uygulanacak sportif cezalar bakımından önemi bulunmaktadır.¹⁴⁵

2.1.2.3.Bağımlılık Unsuru

Bağımlılık, futbolcunun profesyonel futbolcu sözleşmesi gereğince yapması gerekenleri, bünyesinde çalıştığı kulübün emir ve talimatlarına uygun olarak yerine getirme yükümlülüğünü ifade etmektedir.¹⁴⁶ Nitekim profesyonel bir futbolcu, iş görme sözleşmelerinden olan profesyonel futbolcu sözleşmesi uyarınca hizmet edimi niteliğindeki futbol faaliyetinde bulunurken, sözleşmenin tarafı olan kulübe bağımlı olarak hareket etmek, futbol faaliyetini kulübün emir ve talimatlarına göre gerçekleştirmekle yükümlüdür.¹⁴⁷ Zira, bir futbolcunun profesyonel sayılması, bir kulübe bağlı olarak futbol faaliyetini gerçekleştirmesine bağlıdır.¹⁴⁸ Dolayısıyla, profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olan bir futbolcunun, belirli bir ücrete karşılık, kulübün verdiği direktiflere uygun bir biçimde hizmet edimini yerini getirmesi gerekmektedir.¹⁴⁹ Bu bağlamda futbolcu, kulübün otorite ve yönetimi altında futbol faaliyetinde bulunacak;

145 CEM, s.20.

146 ÖZEN, s.79; BAŞTÜRK, s.12; ŞAHİN, s.25; YİĞİT, s.850; HARDAL, s.99; ERTAŞ/PETEK, s.422.

147 ERTAŞ/PETEK, s.247; KARABAĞ BULUT, s.21; KIZILKAYA, s.6; PETEK, s.39-40.

148 PETEK, s. 34.

149 ERTAŞ/PETEK, s.247; KARABAĞ BULUT, s.21; KIZILKAYA, s.6; PETEK, s.39-40.

futbolcunun çalışma şekli, yeri, zamanı, katılacağı resmi ya da özel karşılaşmaların tümü kulüp tarafından belirlenecektir.¹⁵⁰ Diğer bir deyişle, futbolcunun nerede idman yapacağını veya hangi müsabakalara katılacağını kendisinin belirlemesi mümkün değildir.¹⁵¹ Burada söz konusu olan bağlılık, ekonomik bağlılıktan ziyade hukuki bağlılıktır.¹⁵²

Kulübün verilen emir ve talimatlara uymayan futbolcular hakkında uygulayacağı disiplin ve para cezası, PFSTT m.24 uyarınca kulüp tarafından sezonun başlamasından en geç bir hafta önce TFF'ye göndermekle yükümlü olduğu iç yönetmelik ve disiplin talimatına göre belirlenecektir. Buna ek olarak, kulübün TFF'ye tescil ettirdiği iç yönetmelik ve disiplin talimatını ayrıca futbolcuya da teslim veya noter aracılığıyla tebliğ etmesi gerekmektedir. Ayrıca, aynı hükme göre, futbolcuya para cezası veren kulübün, bu cezaya ait kararı, nedenleri, tutarı ve noterden onanmış karar örnekleri ile beraber, karar tarihinden itibaren en geç 15 gün içerisinde futbolcuya ve TFF'ye bildirmesi gerekmektedir.

2.1.2.4.Ücret Unsuru

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, futbolcunun kulübü bünyesinde futbol faaliyetini yerine getirmeyi üstlendiği, kulübün ise buna karşılık futbolcuya belirli bir ücret ödemeyi taahhüt ettiği sinallagmatik bir akittir.¹⁵³ Dolayısıyla, futbolcu tarafından yerine getirilen hizmet edimine karşılık olarak kulübün futbolcuya bir ücret ödemesi, profesyonel futbolcu sözleşmesinin zorunlu bir unsurudur.¹⁵⁴

Profesyonel bir futbolcuya futbol oynaması karşılığı bir ücretin ödenmesi, profesyonelliğin doğası gereğidir.¹⁵⁵ Nitekim, bir futbolcunun profesyonel sayılabilmesi

150 PETEK, s.40; BAŞTÜRK, s. 13.

151 KARABAĞ BULUT, s.21 vd.; KIZILKAYA, s.6; PETEK, s.39-40; ERTAŞ/PETEK, s.247; RYBAK, Frank, Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein, Friedrich-SchillerUniversität Jena 1998, s.41 vd. (PETEK'ten naklen).

152 ÖZEN, s.79; BAŞTÜRK, s.12-14; PETEK, s.40; ERTAŞ/PETEK, s.422.

153 ŞAHİN, s.26; KARABAĞ BULUT, s.20; PETEK, s.37; ERTAŞ/PETEK, s.244.

154 ERTAŞ/PETEK, s.244.

155 ŞAHİN, s.26; KARABAĞ BULUT, s.20; PETEK, s.37; ERTAŞ/PETEK, s.244.

için aranan şartlardan biri de PFSTT m.3'e göre futbolcuya, futbol faaliyeti kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılmasıdır. Diğer bir deyişle, profesyonel bir futbolcuya belli oranda bir ücretin ödenmesi, her şeyden önce futbolcunun profesyonel olmasının bir gereğidir.¹⁵⁶ Hal böyleyken, ücret almaksızın futbol oynayan bir futbolcunun gerçekleştirdiği faaliyet, profesyonel futbol olarak kabul edilmeyecek ve böyle bir futbolcu, profesyonel futbolcu sözleşmesine taraf olamayacaktır.¹⁵⁷

Profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında futbolcunun gerçekleştirdiği futbol faaliyetine karşılık olarak hak kazandığı para ve para ile ölçülebilen diğer değerler, PFSTT'nin 2. maddesinde ifade edilmektedir. Talimatın 21. maddesine göre ise, ücret sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutardır. Buna göre taraflar, asgari ücretin altında olmamak koşuluyla ücret tutarını belirleme konusunda tam bir serbestiye sahiptirler.

Tüm bunlara ek olarak, Federasyon'un çıkarmış olduğu tip sözleşmede de Talimat'ta yer alan düzenlemelere uygun olarak özel ve zorunlu bir "ödemeler" bölümü yer almaktadır. Anılan bölüm kendi içerisinde "net aylık ücret" ve "diğer ödemeler" olarak ikiye ayrılmaktadır.¹⁵⁸ Bu sebeple, kulüp tarafından futbolcuya yapılacak olan ödemelerin en az bir kısmının aylık olarak gerçekleştirileceği ve bunun haricindeki ödemelerin ise diğer ödeme olarak kabul edilerek ödeme şartlarının taraflarca kararlaştırılacağı söylenebilir.¹⁵⁹ Ayrıca, futbolcuya aylık olarak yapılan ödemelerle birlikte maç başı verilmesi kararlaştırılan ücretler, belirli bir başarıya ulaşılması halinde yapılacak olan ekstra ödemeler, kulüp tarafından futbolcuya sağlanacak olan diğer menfaatler (futbolcuya ve/veya ailesine ev ve araba sağlanması, uçak bileti verilmesi, iletişim aracı tahsisi gibi) sözleşmenin "diğer ödemeler" kısmına yazılacaktır.¹⁶⁰

156 ERTAŞ/PETEK, s.244.

157 PETEK, s.37; ERTAŞ/PETEK, s.244.

158 ÖZEN, s.58; PETEK, s.177 vd.

159 ERTAŞ/PETEK, s.246.

160 CEM, s.23.

2.1.2.5.Anlaşma Unsuru

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin son unsuru, tarafların sözleşme yapma hususunda birbirlerine uygun irade beyanlarında bulunmaları ya da yukarıda bahsi geçen konulara ilişkin olarak açık veya örtülü bir biçimde anlaşmış olmalarıdır.¹⁶¹ Daha önce belirttiğimiz üzere, kulüp ile profesyonel futbolcu arasında imzalanacak olan sözleşme, Federasyon tarafından PFSTT hükümlerine uygun olarak hazırlanmış olan tip sözleşmedir.¹⁶² Talimat hükümlerinde öngörülen düzenlemelere sadık kalmak kaydıyla, taraflar tip sözleşmedeki kısımlar üzerinde serbestçe anlaşabilirler.¹⁶³

Tip sözleşmede tarafların açık olarak anlaşmalarını gerekli kılan başlıca iki bölüm, sözleşme süresine ve futbolcuya yapılacak ödemelere ilişkindir. Dolayısıyla, profesyonel futbolcu sözleşmesinin esaslı unsurlarının, tip sözleşmede yer alan sözleşme süresi ve ücret olduğu söylenebilir.¹⁶⁴

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin kurulabilmesi için tarafların bu esaslı unsurlar üzerinde açıkça anlaşmaları ve diğer yan unsurları “*özel hükümler*” bölümüne yazılmaları gerekmektedir. Tip sözleşmede yer alan sözleşme süresi bakımından ise taraflar, 5 yıldan fazla olmamak ve sözleşme bitim tarihini 31 Mayıs olarak belirlemek üzere istedikleri süreyi kararlaştırabilirler. Asgari ücretin altında olmamak kaydıyla futbolcuya yapılacak aylık ödemeler bakımından da bu durum geçerlidir. Sonuç olarak, tarafların Talimat düzenlemelerine aykırı olmayacak şekilde sözleşmenin esaslı unsurları olan süre ve ücret konusunda anlaşmaları ile profesyonel futbolcu sözleşmesi kurulmuş olacaktır.¹⁶⁵

2.1.3.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliğini tespit edebilmek için sözleşme unsurlarının bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir. Doktrindeki bir görüşe göre¹⁶⁶

161 ÖZEN, s.87; PETEK, s.41.

162 ÖZEN, s.87; ERTAŞ/PETEK, s.248.

163 ÖZEN, s.87; HARDAL, s. 99; PETEK, s.43-44.

164 ŞAHİN, s.26; KARABAĞ BULUT, s.20; PETEK, s.37 vd.; ERTAŞ/PETEK, s.244-245.

165 ERTAŞ/PETEK, s.248.

166 GENÇ, Spor, s.82.

profesyonel futbolcu sözleşmesi, hizmet akdine benzemekte ancak tam anlamıyla bir hizmet sözleşmesi niteliği taşımamaktadır.¹⁶⁷ Bu görüşü benimseyenler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4/g maddesinde düzenlenen, sporcular hakkında İş Kanunu'nun uygulanmayacağına ilişkin hükmü gerekçe göstermediler.¹⁶⁸ Ayrıca, bu görüşün kabul edilmesi durumunda, işçilere tanınan grev hakkını da kapsayan sendikal haklara ve diğer tüm korumalara futbolcuların da sahip olması gerekecektir.¹⁶⁹

Başka bir görüşe göre ise, sözleşme hükümleri uyarınca kazandıkları yüksek ücretler dikkate alındığında, futbolcuların birer işçi sayılmaları mümkün değildir.¹⁷⁰

Diğer bir görüş uyarınca futbolcular, kulüplerinin başarısı için üstün performans göstermeyi üstlendiklerinden profesyonel futbolcu sözleşmesinin istisna akdi niteliğinde olduğunu kabul etmek gerekmektedir.¹⁷¹

Doktrindeki baskın olan görüş¹⁷² ile Yargıtay içtihatlarına¹⁷³ göre ise, belirli bir ücret karşılığında bir kulübe bağlı olarak belirli bir hizmette bulunmak taahhüt edildiğinden, profesyonel futbolcu sözleşmesi hizmet sözleşmesi niteliğindedir.¹⁷⁴

TBK'ya göre hizmet sözleşmesinde işçi, belirli veya belirsiz bir sürede bir iş görmeyi, iş sahibi ise buna karşılık olarak bir ücret ödemeyi taahhüt etmektedir. TBK m.313'e göre; *"Hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle işgörmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir."*

167 GÜLŞEN, s.99; ERTAŞ/PETEK, s.240; GENÇ, Spor, s.82.

168 ERTAŞ/PETEK, s.240; GENÇ, Spor, s.82.

169 GENÇ, Spor, s.81.

170 ERTAŞ/PETEK, s.240.

171 ÖZEN, s.34; PETEK, s.48, dn 35.

172 PETEK, s.45; BAŞTÜRK, s.15; KÜÇÜKGÜNGÖR, s.46.

173 Yargıtay Kararı- 13. HD., E. 2015/4987 K. 2016/9334 T. 4.4.2016 (Lexpera.com, Erişim Tarihi: 05.01.2023); Yargıtay Kararı - 13. HD., E. 2015/33578 K. 2016/10650 T. 18.4.2016 (Lexpera.com, Erişim Tarihi: 05.01.2023); Yargıtay Kararı - 3. HD., E. 2021/3131 K. 2022/2105 T. 10.3.2022 (Lexpera.com, Erişim Tarihi: 05.01.2023).

174 ERTAŞ/PETEK, s.242.

Tanımda, hizmet sözleşmesiyle ilgili iş görme ve ücret unsurlarına değinilmekte, ancak hizmet sözleşmesine karakteristik özelliğini veren “bağımlılık” unsuruna yer verilmemektedir.¹⁷⁵ Halbuki, bağımlılık unsurunu hizmet sözleşmesinin olmazsa olmaz şartı kabul eden doktrin, bu unsuru da katarak hizmet sözleşmesini “işçinin, işverenin emir ve talimatlarına tabi bir şekilde, belirli ya da belirsiz bir süre için iş görmeyi, işverenin de buna karşılık bir ücret ödemeyi taahhüt ettiği sözleşme” şeklinde tanımlamaktadır.¹⁷⁶

Ayrıca, Anayasa Mahkemesi de bir kararında hizmet sözleşmesini “... bir kimsenin ücret karşılığında belirli veya belirsiz bir süre için hizmet görmeyi, hizmetini iş sahibi elinde bulundurmaya ve iş sahibinin de ona bir ücret vermeyi üstüne alması...” şeklinde tanımlamıştır.¹⁷⁷ TBK’da ise bağımlılık unsuru, doktrin ve Anayasa Mahkemesi’nin görüşüne uygun olarak hizmet sözleşmesini tanımlayan 393. maddesinde “işçinin işverene bağımlı olarak” iş göreceğini belirtmek suretiyle düzenlenmiştir.

Hizmet sözleşmesine konu edilebilecek olan işler pek çok insan faaliyeti olabileceğinden bedeni, fikri, artistik, teknik faaliyetler de hizmet sözleşmesinin konusunu teşkil edebilmektedir.¹⁷⁸ Hal böyle olunca, futbol oynama edimini konu edinen profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilmesi mümkündür.¹⁷⁹ Sonuç olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesinin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, doktrin ve yargı içtihatlarında da kabul edildiği üzere hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür.¹⁸⁰

Federasyon tarafından tek tip olarak hazırlanmış bulunan profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alan süre bölümünün, taraflarca doldurulması zorunlu olan bir bölüm olduğuna değinmiştik. Dolayısıyla, sözleşme süresinin belirtilmemiş olduğu profesyonel futbolcu sözleşmesi, TFF tarafından kayıtlara işlenmeyecek, bu sözleşme bir hüküm

175 PETEK, s.45.

176 MOLLAMAHMUTOĞLU, Hizmet, s.13; REİSOĞLU, s.38-39.

177 Anayasa Mahkemesi, 27.09.1967, E. 1963/336, K. 1967/29, RG 19.10.1968, s.13031.

178 REİSOĞLU, s.39; MOLLAMAHMUTOĞLU, Hizmet, s.13-14.

179 ERTAŞ/PETEK, s.239.

180 ERTAŞ/PETEK, s.242.

doğurmayacak ve Federasyon tarafından futbolcu için kulüp adına lisans verilmeyecektir.¹⁸¹ Ayrıca, PFSTT m.19’da profesyonel futbolcu sözleşmesinin en fazla beş yıllığına akdedilebilecek bir sözleşme olduğu, 18 yaşından küçük futbolcular söz konusu olduğunda ise bu sürenin üç yıldan uzun olamayacağı düzenlenerek profesyonel futbolcu sözleşmesinin azami süresi belirlenmiştir. Buna ek olarak, sözleşmenin bitim tarihinin de 31 Mayıs olarak kararlaştırılması da aynı hüküm uyarınca zorunludur. Sonuç olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesinde belirli bir sürenin öngörülmesi zaruri olup, profesyonel futbolcu sözleşmesi belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğindedir.¹⁸² Zaten, profesyonel futbol faaliyeti niteliği gereği yalnızca kısa bir zamanda icrası mümkün olan bir faaliyettir.¹⁸³ Nitekim, belli bir yaşın üstündeki bir futbolcu, kendisinden beklenen performansı gösteremez.¹⁸⁴ Bu durumda, profesyonel futbolcu sözleşmesinin belirli bir süreliğine akdedilmesi gerekmektedir.¹⁸⁵ Yani, profesyonel futbolcu sözleşmesinin belirli bir süreye bağlı olarak akdedilmesi için niteliğinden de kaynaklanmaktadır.¹⁸⁶

2.2.PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ

2.2.1.Tanımı

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile ilgili olarak bir tanım yapılmamış olsa da PFSTT m.2/c’de transfer; “*futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulüp ile sözleşme imzalaması*” şeklinde ifade edilmiştir. “*Transfer*” kavramı, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde Türk veya yabancı bir profesyonel futbolcunun, yurt içindeki veya yurtdışındaki bir kulüpten, yurt içindeki veya yurt dışındaki bir başka kulübe, futbol faaliyetini icra etmek, yeteneklerini sergilemek ve yeni kulübün sportif başarısı için çaba sarf etmek amacıyla belli bir ücret karşılığında geçiş yapması anlamına gelmektedir.¹⁸⁷ Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ise; konusu profesyonel bir futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulübe transferi olan, transferi gerçekleştirmek için yeni kulübün

181 CEM, s.26.

182 ÖZEN s.4; KIZILKAYA, s.12; KARABAĞ BULUT, s.27; PETEK, s.46; ERTAŞ/PETEK, s.240.

183 ÖZEN s.41; PETEK, s.59.

184 ÖZEN s.41; PETEK, s.59.

185 PETEK, s.59; ALPAGUT, Gülsevil, Belirli Süreli Hizmet Sözleşmesi, İstanbul 1998, s.91.

186 ÖZEN s.42; PETEK, s.59; ALPAGUT, s.91.

187 BAŞTÜRK, s.57; PETEK, s.278; ERTAŞ/PETEK, s.283.

mevcut kulübe birtakım menfaatler sağlamayı üstlendiği, bu menfaatlere karşılık mevcut kulübün ise futbolcuyu serbest bırakmayı, yani futbolcu ile arasında devam etmekte olan profesyonel futbolcu sözleşmesini sonlandırmayı borçlandığı ve futbolcunun da serbest kalmasının ardından yeni kulüple yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamayı taahhüt ettiği bir sözleşme şeklinde tanımlanabilecektir.¹⁸⁸

PFSTT m.2/c’de yer alan “*mevcut kulüp*” ifadesi, futbolcuyla profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamış olan ve henüz sözleşmesel ilişki sona ermemiş olduğu için bu ilişkiden doğan hak ve yükümlülükleri devam eden kulübü nitelemektedir.¹⁸⁹ Dolayısıyla, çalışmamızda profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin de taraflarından biri olan bu kulüp “*mevcut kulüp*” olarak adlandırılırken, transfer sonrasında bu kulüp “*eski kulüp*” olarak isimlendirilecektir. Buna ek olarak, maddede “*başka bir kulüp*” şeklinde ifade edilen ve transfer sözleşmesinin de tarafı olan diğer kulüp ise çalışmamızda, futbolcuyu “*transfer eden kulüp*” ya da “*yeni kulüp*” olarak adlandırılacaktır.

PFSTT m.2/c’ye göre profesyonel futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulüp ile geçerli bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalaması, futbolcunun mevcut kulübü ile arasında devam eden profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesine bağlıdır.¹⁹⁰ Yani, futbolcunun yeni kulübe kesin şekilde transfer olabilmesi için, futbolcunun yeni kulüp ile profesyonel futbolcu sözleşmesi imzaladığı anda eski kulübü ile yapmış olduğu profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermiş olması gerekmektedir.¹⁹¹ Aksi takdirde, futbolcunun yeni kulüple akdettiği yeni profesyonel futbolcu sözleşmesi geçerli olmayacaktır.¹⁹² Dolayısıyla, transfer sözleşmesi ile ulaşılmak istenen sonuç, diğer bir deyişle futbolcunun kesin transferi, yeni kulüp ile futbolcu arasında kurulan yeni profesyonel futbolcu sözleşmesinin akdedildiği sırada eski sözleşmenin sona ermiş olmasına bağlıdır.¹⁹³ Nitekim, futbolcunun kulübü ile arasındaki sözleşmeyi

188 CEM, s.48-49.

189 CEM, s.46 vd.

190 PETEK, s.278.

191 PETEK, s.278-279.

192 PETEK, s.278.

193 PETEK, s.279.

sonlandırmadan başka bir kulüp nezdinde çalışması ancak PFSTT m.14'te düzenlenmiş olan geçici transfer durumunda mümkündür.¹⁹⁴

Mevcut kulübü ile arasındaki profesyonel futbolcu sözleşmesi henüz sona ermemiş olan futbolcunun, geçici transfer hali hariç, başka bir kulübe geçiş yapamayacağı ve futbol faaliyetine bu yeni kulüp bünyesinde devam edemeyeceği PFSTT m.11/3'te ifade edilmiştir. Bu şekilde, futbolcu ile mevcut kulübü arasında imzalanmış olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin Federasyon nezdinde tescil edilmesi ile mevcut kulüp adına çıkartılmış bir lisansın bulunması halinde, futbolcuyla sonradan sözleşme akdeden yeni kulübe ikinci bir lisans verilemeyeceği ve dolayısıyla futbolcunun yeni kulüpte futbol faaliyetinde bulunamayacağı hüküm altına alınmıştır.¹⁹⁵

Ayrıca, FIFA Talimatı'nın 5. maddesinde de bir futbolcunun aynı dönemde ancak tek bir kulüp adına tescil edilebileceği düzenlenmiştir. Kulübüyle sözleşmesi devam etmekte olan futbolcunun, başka bir kulüple yeni bir sözleşme imzalaması halinde, devam eden sözleşmesini fiilen feshetmiş sayılacağı FIFA Talimat Şerhi'nin 18. maddesinde düzenlenmiştir.

Özetle, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi uyarınca, futbolcunun yeni bir kulübe transfer olabilmesi için, mevcut kulübüyle arasındaki profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erdirilmesi gerekmektedir.¹⁹⁶ Böylece, sözleşmesi sona eren futbolcu serbest kalacak¹⁹⁷ ve başka bir kulüp ile profesyonel futbolcu sözleşmesi akdederek futbol faaliyetini o kulüp bünyesinde gerçekleştirebilecektir.¹⁹⁸

194 USLU, s.120; PETEK, s.278.

195Futbolcunun tescil, vize ve lisans işlemleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. GÜNAL, Nadi/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Ankara 1998, s.35 vd.; BAŞARAN, Murat/ATAY, Tezcan, Spor ve Sporcunun Vergilendirilmesi ve Vergi Avantajları, Ankara 2003, s.133-134.

196 PETEK, s.278.

197 ŞAHİN, s.84.

198 CEM, s.48-49.

Uygulamaya bakıldığında, genellikle mevcut kulübü ile sözleşmesi devam etmekte olan futbolcuların transfer edildiği görülmektedir.¹⁹⁹ Bunun nedeni, kulüplerin uzun süreli profesyonel futbolcu sözleşmelerini tercih etmesidir.²⁰⁰ Zira, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde futbolcuyu transfer etmek isteyen kulüp, futbolcunun serbest kalması için mevcut kulübe birtakım ekonomik menfaatler sağlamaktadır.²⁰¹

Kulüpler, profesyonel bir futbolcunun mevcut kulübünden ayrılarak yeni kulübe transferi konusunda anlaşmış olsalar bile kulüplerin iradelerinin uyuşması transferin gerçekleşebilmesi için yeterli değildir.²⁰² Nitekim, transfer sözleşmesi ile futbolcunun başka bir kulübe geçişi söz konusu olduğundan, transfere bizzat futbolcunun da rıza göstermesi gerekmektedir.²⁰³ Aksi takdirde, futbolcuyu istemediği şartlarda futbol faaliyetinde bulunmaya zorlamak mümkün olmadığı için, transferin varlığından söz edilemeyecektir.²⁰⁴

2.2.2.Tarafları

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde esas itibariyle üç taraf bulunmaktadır; profesyonel futbolcu, futbolcusu transfer edilmek istenen mevcut (veya eski) kulüp ve futbolcuyu transfer etmek isteyen kulüp.²⁰⁵ Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde bazen birden çok futbolcunun transferi de gerçekleşebilmektedir.²⁰⁶ Bu transferler, kulüpler arasında karşılıklı transfer şeklinde olabileceği gibi, bir kulübün birden çok futbolcusunun diğer kulübe geçmesi şeklinde de gerçekleşebilmektedir.²⁰⁷ Bu durumda, transferi öngörülen bütün futbolcular transfer

199 CEM, s.48-49.

200 CEM, s.48-49.

201 PETEK, s.276.

202 CEM, s.48-49.

203 CEM, s.48-49.

204 CEM, s.48-49.

205 ŞAHİN, s.89 vd.

206 CEM, s.51.

207 PETEK, s.302.

sözleşmesinin tarafı haline gelecektir.²⁰⁸ Dolayısıyla, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde en az üç taraf bulunacaktır.²⁰⁹

Futbol faaliyeti, sadece profesyonel futbol faaliyetinde bulunmak üzere Federasyon tarafından tescil edilmiş olan futbol kulüplerinde gerçekleştirilmektedir.²¹⁰ Dolayısıyla, transfer sözleşmesine, futbolcular hariç, futbol kulübü dışındaki kişilerin taraf olmaları mümkün olmayacaktır.²¹¹ Zira PFSTT m.11’de, TFF tarafından düzenlenen müsabakalara yalnızca TFF nezdinde tescilli bir kulüp adına kaydedilmiş olan futbolcuların katılabileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla, transfer sözleşmesi sonrasında futbolcunun futbol faaliyetine devam edebilmesi için, Federasyon nezdinde tescil edilmiş olan bir kulüp ile profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamış olması gerekmektedir.²¹²

PFSTT m.2/c’ye göre kesin transfer; “*futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulüple sözleşme imzalaması*” şeklinde tanımlanmaktadır. Dolayısıyla, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin varlığından söz edilebilmesi için bu sözleşmenin tarafı olarak iki futbol kulübünün bulunması zorunludur.

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde profesyonel bir futbolcunun da rızası olmalı; diğer bir deyişle, transfere ilişkin olumlu yönde bir irade beyanı bulunmalıdır.²¹³ Aksi takdirde, futbolcunun bir kulüpten diğerine zorla geçirilmesi durumu ortaya çıkacak ve bu ihtimalde transferden söz edilemeyecektir.²¹⁴ Dolayısıyla, transferi gerçekleştirecek olan kulüplerle birlikte, transfer konusu olan profesyonel futbolcunun da transfer sözleşmesine taraf olması gerekmektedir.²¹⁵

Bu noktada şuna da değinmek gerekir ki, transfer sözleşmesinin iki futbol kulübü arasında yapılması ve akdedilen bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinin futbolcunun transfere ilişkin

208 CEM, s.50 vd.

209 CEM, s.50 vd.

210 USLU, s.119.

211 CEM, s.50 vd.

212 USLU, s.119.

213 CEM, s.50 vd.

214 CEM, s.50 vd.

215 ŞAHİN, s.89 vd.

vereceği onaya bağlanması mümkündür.²¹⁶ Bu durumda, futbolcu transfer sözleşmesinin tarafı olmasa da transferin gerçekleşmesi futbolcunun onayına bağlanmaktadır.²¹⁷ Futbolcu rıza göstermek suretiyle, kendisini transfer etmek isteyen kulüp ile bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayacağını zımnen beyan etmiş olmaktadır.²¹⁸ Bu bakımdan futbolcunun rızası, hem mevcut kulübüyle arasındaki devam eden sözleşmenin sonlanmasına hem de yeni kulüple yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi yapılmasına yönelik bir taahhüt niteliğindedir.²¹⁹ Böylece, futbolcunun transferine ilişkin olarak sadece iki kulübün anlaşmaya varması halinde de, nihai sözü söyleyen futbolcu, bu karar ile birlikte profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin tarafı haline gelmektedir.²²⁰

2.2.3.Hukuki Niteliği

2.2.3.1.Genel Olarak

Sözleşmeler tabi olacakları yasal düzenlemeler bakımından birden çok kategorilere ayrılmaktadır.²²¹ Örneğin, sözleşmeler kanunda düzenlenmiş olup olmadıklarına, tiplleşip tiplleşmediklerine ya da içerdikleri esaslı unsurlara göre gruplandırılmaktadır.²²² Borçlar Kanunu'nda sosyal ve ekonomik hayatta sık sık tekrarlanan sözleşmeler düzenlenmiş olup, bu sözleşmeler Roma hukukundakinin aksine sınırlı sayıda değildir.²²³ Nitekim, Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerinde akit serbestisi ilkesi öngörülmüştür.²²⁴ Kanun tarafından düzenlenmemiş olan sözleşmeler de diğerleri gibi bağlayıcıdır.²²⁵ Bu bakımdan, sözleşmenin yapılması, tarafının seçilmesi, içeriğinin ya da tipinin belirlenmesi veya değiştirilmesi, şeklinin seçilmesi ve sözleşmenin ortadan kaldırılması

216 CEM, s.50 vd.

217 OĞUZMAN, Kemal/ÖZ, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2010, s.133.

218 CEM, s.50 vd.

219 CEM, s.50 vd.

220 CEM, s.50 vd.

221 KUNTALP, Erden, Karışık Muhtevah Akit, Ankara 2013, s.1.

222 KUNTALP, s.1.

223 KUNTALP, s.1-2.

224 KUNTALP, s.1-2.

225 KUNTALP, s.3, dn 8.

gibi özgürlükler sözleşme serbestisi ilkesi kapsamındadır.²²⁶ İsimli veya atipik sözleşmeler ise, sözleşme serbestisi ilkesinin ürünüdür.²²⁷

Borcun kaynaklarından biri olan sözleşmeleri, isimli - isimli sözleşme olarak kategorize etmek mümkündür.²²⁸ "Unsurları ve bunların bir araya geliş tarzları kanunda açık olarak düzenlenmiş sözleşmeler" isimli sözleşmeler iken; "unsurları yahut bunların bir araya geliş tarzı kanunen düzenlenmemiş sözleşmeler" isimli sözleşmelerdir.²²⁹ Dolayısıyla, bir sözleşmenin isimli sözleşme olarak nitelendirilebilmesi için kanunda ismen belirtilmiş olması yeterli değildir.²³⁰ Sözleşmenin esaslı unsurlarının da kanunda düzenlenmesi gerekir.²³¹ Diğer bir deyişle, bir kanun hükmünün isimli sözleşme olarak nitelendirilebilmesi, onun asli edim yükümlülükleri üzerinden asgari hüküm ve sonuçlarıyla düzenlenmesine bağlıdır.²³²

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesine bakıldığında, ne 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da ne de bu Kanunun kabul edilmesini takiben yürürlüğe giren ve TFF tarafından hazırlanmış olan Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nde düzenlenmiş olduğu görülecektir. Profesyonel futbolcunun kesin transferi konusuna PFSTT m.2/c'de yer verilmiş olsa da transfer sözleşmesinden veya bu yönde bir sözleşmenin esaslı unsurlarından bahsedilmemiştir. Ayrıca, futbolcuların transferi ile ilgili, Borçlar Kanunu'nda, İş Kanunu veya diğer özel kanunlarda da sporcu (futbolcu) transfer sözleşmesine yönelik bir hüküm

226 YAVUZ, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 2009, s.14; TANDOĞAN, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C. I/1, İstanbul 2008, s.11-12; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993, s.362; OĞUZMAN/ÖZ, s.20; EREN, s.270; ARAL, Fahrettin/AYRANCI, Hasan, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Ankara 2022, s.80; OKTAY, Saibe, "İsimli Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşluklarının Tamamlanması", İÜHF, C. LV, S. 1-2, 1996, s.267.

227 ARAL/AYRANCI, s.81; EREN, s.192.

228 KUNTALP, s.3, dn 9.

229 KUNTALP, s.3, dn 1.

230 KUNTALP, s.4, dn 13.

231 KUNTALP, s.4, dn 13.

232 KUNTALP, s.8.

bulunmamaktadır. Dolayısıyla, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi isimsiz bir sözleşme olarak nitelendirilmektedir.²³³

Bu bağlamda, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin, isimsiz sözleşme türlerinden hangisine dâhil olduğu konusu gündeme gelmektedir. Nitekim, bir sözleşmeye uygulanacak hükümler, sözleşmenin hangi tür isimsiz sözleşme kapsamına girdiğine bağlı olarak farklılık göstermektedir.²³⁴

2.2.3.2.İsimsiz Sözleşme Çeşitleri

2.2.3.2.1.Genel Olarak

İsimsiz sözleşmeler öğretideki hâkim görüşe göre, karma sözleşmeler, kendine özgü yapısı olan “*sui generis*” sözleşmeler ve bileşik (mürekkep) sözleşmeler olmak üzere üçe ayrılmaktadır.²³⁵

2.2.3.2.2.Karma Sözleşmeler

Karma sözleşmeler, kanunda düzenlenmiş olan isimli sözleşmelere ait unsurların, kanunun öngörmediği bir şekilde kısmen ya da tamamen bir araya getirilerek bir bütünlük içerisinde birleştirildiği sözleşmelerdir.²³⁶ Karma sözleşmede yer alan isimli sözleşmelere ait unsurlar, birbirleri ile karışarak bağımsızlıklarını kaybetmektedir.²³⁷ Dolayısıyla, karma sözleşmeler kanunen düzenlenmiş bulunan sözleşmelere ilişkin

233 CEM, s.54-55.

234 CEM, s.54-55.

235 YAVUZ, s.18-19; ARAL/AYRANCI, s.84 vd.; TANDOĞAN, s.13 vd.; EREN, Fikret, “İsimsiz Sözleşmelere İlişkin Bazı Sorunlar”, Prof. Dr. Turgut Akıntürk’e Armağan, İstanbul 2007 (İsimsiz Sözleşmeler), s.91; OKTAY, s.272; GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 2008, s.9 vd.; AKİPEK, Şebnem/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Sözleşmeler Rehberi, Ankara 2002, s.24; HATEMİ, Hüseyin/SEROZAN, Rona/ARPACI, Abdülkadir, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 1993, s.41 vd.

236 EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.91; YAVUZ, s.21; AKİPEK/KÜÇÜKGÜNGÖR, s.25; OKTAY, s.273; ARAL/AYRANCI, s.84; TANDOĞAN, s.69; OĞUZMAN/ÖZ, s.45-46.

237 EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.91; OKTAY, s.274.

unsurları taşımalarına rağmen, unsurlarını taşıdıkları sözleşme türlerinden bağımsız bir niteliğe sahiptir.²³⁸

Doktrindeki bir görüşe göre, kanunda düzenlenmiş sözleşmelere ait unsurlar ile kanunda düzenlenmemiş (atipik) sözleşme unsurlarının bir araya gelmesi suretiyle karma bir sözleşme oluşturulabilmektedir.²³⁹ Bu şekilde oluşturulan karma sözleşmeler “*geniş anlamda karma sözleşme*” olarak adlandırılmaktadır.²⁴⁰ Haliyle, karma sözleşmenin mevcudiyeti için, çeşitli sözleşmelere ilişkin edimlerden en az birinin tipik bir sözleşmeye ait olması yeterli olmaktadır.²⁴¹ Anılan görüş, karma sözleşmeler ile kendisine özgü yapısı olan sözleşmeler arasındaki ayrımı zorlaştırması sebebe ile eleştirilmektedir.²⁴²

Karma sözleşmeler, öngörülen yükümlülüklerin karakterine göre²⁴³ kendi aralarında dörtlü bir sınıflandırmaya tabi olmaktadır. Çifte tipli karma sözleşmelerde, kanunda düzenlenen iki tipik sözleşmenin asli edimlerinin, kanunda öngörülmeleyen bir biçimde bir araya getirilmesi söz konusudur.²⁴⁴ Yani bu tip karma sözleşmelerde, taraflardan her birinin asli edimi, değişik sözleşme tiplerine ait olup, bu edimler karşılıklı olarak mübadele edilmektedir.²⁴⁵ Kombine sözleşmelerde ise, taraflardan biri kanunda öngörülen çeşitli sözleşme tiplerine ait birden çok asli edimde bulunmayı borçlanırken diğer taraf çoğu zaman belli bir miktar para ödemeyi taahhüt etmektedir.²⁴⁶ Kaynaşık sözleşmeler de karma sözleşme çeşitlerindedir.²⁴⁷ Bu sözleşmelerde çeşitli tiplere ait unsurlar birbirine karışmıştır.²⁴⁸

Son olarak, karma sözleşmelerden olan kendisine yabancı yan edimleri içeren kanunda düzenlenmiş sözleşmelerde, tipik bir sözleşmeye ikinci derecede başka edimler

238 AKİPEK/KÜÇÜKGÜNGÖR, s.25.

239 OKTAY, s.274; GÜMÜŞ, s.12, dn 33.

240 CEM, s.56.

241 CEM, s.56.

242 ARAL/AYRANCI, s.84; GÜMÜŞ, s.12.

243 OKTAY, s.274.

244 YAVUZ, s.22; EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.92; OKTAY, s.274.

245 CEM, s.56.

246 AKİPEK/KÜÇÜKGÜNGÖR, s.26; GÜMÜŞ, s.12.

247 GÜMÜŞ, s.15.

248 YAVUZ, s.22; ARAL/AYRANCI, s.86.

eklenmektedir.²⁴⁹ Fakat, bu sözleşmelerin karma sözleşme olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği yönünde fikir birliği bulunmamaktadır.²⁵⁰

Karma sözleşmelere hangi hükümlerin uygulanacağı doktrinde ve uygulamada tartışılmaktadır. Doktrindeki baskın görüşe göre, karma sözleşmelerde boşluk doldurma yöntemi isimli sözleşmelerle aynıdır.²⁵¹ Ancak, mevcut boşluğu doldurmak için, isimli sözleşmelerde tamamlayıcı hükümler bulunurken; karma sözleşmelerde bunlara doğrudan uygulanabilecek özel düzenlemeler mevcut değildir.²⁵² Yine de Borçlar Kanunu genel hükümlerin karma sözleşmeler için de geçerli olduğuna şüphe yoktur.²⁵³ Boşluk doldurmaya ilişkin doktrinde çeşitli görüşler bulunmaktadır.

Dışlama görüşü olarak adlandırılan görüşe göre, karma sözleşmeler sui generis sözleşmeler olarak ele alınmakta ve bunlara yalnızca TBK genel hükümlerin uygulanacağı savunulmaktadır.²⁵⁴

İmtisas görüşü olarak isimlendirilen diğer bir görüşün taraftarları, karma sözleşmeye, içerdiği unsurlardan hangisi önemli ise o unsurun ait olduğu tipe ilişkin düzenlemelerin “*doğrudan doğruya*” uygulanması gerektiğini savunmaktadırlar.²⁵⁵ Karma sözleşmenin, içerdiği tiplerden yalnızca birinin kapsamına sokulması, sözleşmenin doğuracağı bazı hukuki sonuçların ortaya çıkmasını engelleyeceğinden bahisle bu görüş de doktrinde eleştirilmektedir.²⁵⁶

Birleştirme görüşü şeklinde ifade edilen görüşe göre, karma sözleşmeye içerdiği unsurların ait olduğu tiplere ilişkin düzenlemeler doğrudan doğruya uygulanmalıdır.²⁵⁷

249 CEM, s.57.

250 Tartışma için bkz. TANDOĞAN, s.73 ve dn 9.

251 KUNTALP, s.221, dn 153.

252 KUNTALP, s.222.

253 KUNTALP, s.221, dn 154.

254 KUNTALP, s.227, dn 179.

255 KUNTALP, s.228.

256 KUNTALP, s.240.

257 KUNTALP, s.231.

Akit tiplerini unsurlarına bölmek ve bunlar arasındaki bağı dikkate almaksızın bu unsurlara karşılık gelen hukuki sonucu uygulamak, kavram içtihatçılığı yapmaktır.²⁵⁸

Kıyasen uygulama görüşüne göre ise, isimsiz sözleşmeler kanunda düzenlenmemiş olduklarından kanunda öngörülmüş olan sözleşme tiplerine ait olan hükümler isimsiz sözleşmeye ancak kıyasen uygulanabilecektir.²⁵⁹

2.2.3.2.3. Kendisine Özgü Yapısı Olan -Sui Generis- Sözleşmeler

Kendisine özgü yapısı olan sözleşmeler, tipik sözleşmelere ait unsurlar hariç, tamamen kendilerine özgü unsurları içeren sözleşmelerdir.²⁶⁰ Diğer bir deyişle, kendisine özgü yapısı olan sözleşmelerde, sözleşmeyi oluşturan unsurların tamamı ya da bir kısmı, kanun tarafından öngörülen (tipik) sözleşmelerin hiçbirinde bulunmamaktadır.²⁶¹ Sui generis sözleşmelerde kanunda düzenlenmiş sözleşme tiplerinde yer almayan unsurlar ve edimler, tarafların öngördükleri özel bir bütünlük meydana getirecek şekilde birleşmektedir.²⁶²

Her ne kadar kendisine özgü yapısı olan sözleşmelerin kural olarak isimleri bulunmasa da bunlardan bazılarının TBK dışındaki diğer kanunlarda ismen zikredilmiş ya da unsurlarından bir kısmının düzenlenmiş olduğu görülmektedir.²⁶³ Bu sözleşmeler belli bir isim taşıdıkları halde, kısmen ya da tamamen kanunen düzenlenmemiş olduğundan, kendisine özgü yapısı olan sözleşme olarak değerlendirilmektedir.²⁶⁴

Kendisine özgü yapısı olan sözleşmelere, kanundaki hükümlerin doğrudan uygulanması mümkün değildir. Tarafların sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklara hangi kuralların uygulanacağını belirtmeleri halinde bu kurallar dikkate alınırken herhangi bir

258 Yargıtay çeşitli kararlarında, kavram içtihatçılığına dayanmış olması nedeniyle birleştirme görüşünü reddetmektedir (KUNTALP, s.251).

259 KUNTALP, s.233.

260 CEM, s.58.

261 TANDOĞAN, s.13; YAVUZ, s.23-24; ARAL/AYRANCI, s.83.

262 EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.99.

263 CEM, s.58.

264 GÜMÜŞ, s.24-25; KUNTALP, s.14.

belirlemenin yapılmadığı hallerde TBK'nın genel hükümleri için niteliğine uygun ve elverişli olduğu oranda sözleşmeye uygulanacaktır.²⁶⁵ Şunu da belirtmekte fayda var ki, kendisine özgü yapısı olan sözleşmeler, iyi niyet kurallarına ve konuya ilişkin olan teamüllere göre yorumlanacak ve tamamlanacaktır.²⁶⁶ Buna ek olarak, örf ve adet hukukunda uyuşmazlığa uygulanabilecek nitelikte bir hüküm varsa, hâkim bu hükmü sözleşmeye uygulayacak, böyle bir kuralın bulunmadığı durumlarda ise, MK m.1 hükmü uyarınca kendisine tanınan yetkiye dayanarak kural yaratarak onu sözleşmeye uygulayacaktır.²⁶⁷

2.2.3.2.4. Bileşik Sözleşmeler

Birden fazla, aynı ya da farklı tipteki isimli veya isimsiz sözleşmenin birbirinden bağımsız olarak ve niteliklerini koruyarak kanunun öngörmüş olmadığı bir biçimde bir araya getirilmesi ile meydana gelen yeni sözleşme, bileşik sözleşme olarak adlandırılmaktadır.²⁶⁸ Taraflar bileşik sözleşme ile, sözleşmeyi oluşturan bağımsız sözleşmelerin mevcudiyetlerini ve geçerliliklerini birbirine bağlamaktadırlar.²⁶⁹

Birbirinden bağımsız üç ayrı sözleşmenin, ortak bir ekonomik amaç ile birbirlerine bağlanmasıyla meydana gelen profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi, nitelik itibariyle bir bileşik sözleşme olarak kabul edilmektedir.

Bu noktada, bileşik sözleşmeler ile karma sözleşmeler arasındaki farka da değinmek gerekir. Bileşik sözleşmelerde birden çok bağımsız sözleşme, bu bağımsızlıklarını muhafaza ederek bir araya gelirken; karma sözleşmelerde birden çok sözleşmeye ait

265 ARAT, Ayşe, "İsimsiz Sözleşmelerin Tamamlanması", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.I, S.2, Kayseri 2006, s.245; EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.100.

266 CEM, s.58 vd.

267 OKTAY, s.293.

268 EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.100; ARAL/AYRANCI, s.87; YAVUZ, s.19; OKTAY, s.275; AKİPEK/KÜÇÜKGÜNGÖR, s.29; GÜMÜŞ, s.9.

269 TANDOĞAN, s.75; EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.101; GÜMÜŞ, s.9.

unsurlar kendi bağımsızlıklarını kaybederek kanunen öngörülme­yen bir biçimde bir araya getirilmektedir.²⁷⁰

Bileşik sözleşmede taraflar arasında bir uyuşmazlık ortaya çıktığında, bileşik sözleşmeyi oluşturan sözleşmeler aynı zamanda kendi bağımsızlıklarını koruduklarından her sözleşmeye kendi tipine ilişkin kanun hükümleri uygulanacaktır.²⁷¹ Ancak, bileşik sözleşme niteliğinde olduğu kabul edilen profesyonel futbolcu transfer sözleşmesini oluşturan üç sözleşme de geçerlilik bakımından bir diğerine bağlanmış olduğundan sözleşmelerden birinde meydana gelecek olan geçersizlik, tüm sözleşmelerin ve dolayısıyla profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin tamamının geçersiz olmasına yol açacaktır.

Bileşik sözleşmelerin hangi şekilde yapılması gerektiği konusunda ise, her sözleşmeye kendisi için konulmuş kuralların uygulanmasının bir sonucu olarak, bileşik sözleşmelerden biri şekle tabi iken diğeri değil ise, şekil zorunluluğu sadece şekle tabi sözleşme için uygulanacaktır.²⁷² Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, bileşik sözleşmelerde, sözleşmelerin geçerlilikleri birbirlerine bağlı olduğundan kanunda öngörülen şekil şartına uymadan yapılan ve dolayısıyla geçersiz olan sözleşmeye bağlanmış olan diğ­er sözleşme de geçersiz olacaktır.²⁷³

Kendisine özgü yapısı olan sözleşmelere, kanundaki hükümlerin doğrudan uygulanması mümkün değildir.²⁷⁴ Bu durumda taraflar, sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlığa hangi kuralların uygulanacağını belirtmişlerse bu kurallar uygulanacak, herhangi bir belirlemenin bulunmadığı hallerde ise TBK'nın genel hükümleri işin niteliğine uygun ve elverişli olduğu oranda sözleşmeye uygulanacaktır.²⁷⁵ Ayrıca, kendisine özgü yapısı olan sözleşmeler, iyi niyet kurallarına ve söz konusu konuya ilişkin teamüllere göre yorumlanacak ve tamamlanacaktır.²⁷⁶ Örf ve adet hukukunda uygulanacak bir hükmün

270 CEM, s.60.

271 YAVUZ, s.21; GÜMÜŞ, s.10; AKİPEK/KÜÇÜKGÜNGÖR, s.29-30; OKTAY, s.275; ARAT, s.247.

272 EREN, İsim­siz Sözleşmeler, s.102; GÜMÜŞ, s.11.

273 CEM, s.62.

274 CEM, s.59.

275 ARAT, s.245; EREN, İsim­siz Sözleşmeler, s.100.

276 CEM, s.59.

bulunması halinde, bu hüküm de hâkim tarafından sözleşmeye uygulanacak,²⁷⁷ böyle bir kural da bulunmuyorsa hâkim MK m.1 hükmü uyarınca kendisine tanınan yetkiye dayanarak kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse, öyle bir kural yaratarak bu kuralı sözleşmeye uygulayacaktır.²⁷⁸

Bileşik sözleşmede taraflar arasında bir uyuşmazlık çıktığında bu sözleşmeye hangi hukuk kurallarının uygulanacağı konusu tartışmalıdır.²⁷⁹ Bileşik sözleşmeyi oluşturan sözleşmeler kendi bağımsızlıklarını korudukları için her sözleşmeye kendi tipine ilişkin kanun hükümleri uygulanacaktır.²⁸⁰ Bileşik sözleşmede yer alan sözleşmelerden biri veya birkaçının atipik (karma ya da *sui generis*) sözleşme olduğu durumda ise, bu sözleşmelere yukarıda açıkladığımız şekilde hüküm tatbik edilecektir.²⁸¹ Gerekli durumlarda ve tarafların iradeleri ile menfaatlerine uygun olması halinde hâkim, TMK m.1 ve 4'e göre bir bütün olarak bileşik sözleşmeye uygulanacak bir kural yaratabilecektir.²⁸²

2.3.PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN BENZER SÖZLEŞMELER İLE KARŞILAŞTIRILMASI

2.3.1.Genel Olarak

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğindeki profesyonel futbolcu sözleşmesinde işçi konumunda olan futbolcu, mevcut kulübünden ayrılarak başka bir kulübe transfer olmak suretiyle işverenini değiştirmektedir.²⁸³ Dolayısıyla, transfer sözleşmesinin bir sonucu olarak hizmet ilişkisinin tarafları değişikliğe uğramaktadır.²⁸⁴

277 ARAT, s. 245; EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.100.

278 OKTAY, s.293.

279 CEM, s.61.

280 YAVUZ, s.21; GÜMÜŞ, s.10; AKİPEK/KÜÇÜKGÜNGÖR, s.29-30; OKTAY, s.275; ARAT, s.247.

281 Burada belirtelim ki atipik Sözleşmelerin de bileşik sözleşme oluşturabilecekleri kabul edilmektedir. (GÜMÜŞ, s.9)

282 EREN, İsimsiz Sözleşmeler, s.103; ARAT, s.247.

283 CEM, s.78.

284 CEM, s.78.

Hizmet akdinin temel özelliklerinden biri kişisel ilişki kurma özelliği olup, bunun bir sonucu olarak taraflar, sözleşmeden doğan hak ve borçlarını üçüncü kişilere istedikleri gibi devredememektedirler. Bu bağlamda, işverenin işçiye karşı sahip olduğu talep hakkını işçi ile anlaşmak suretiyle geçici olarak başka bir işverene devretmesi halinde “geçici (ödünç) iş ilişkisi” kurulmakta; işçinin rızasını alan işverenin, aralarındaki hizmet sözleşmesini bütün hak ve borçlarıyla birlikte başka bir işverene devretmesi durumunda “hizmet sözleşmesinin devri” söz konusu olmaktadır.²⁸⁵

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin akdedilmesinin sonucu olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesinde işçi konumunda olan futbolcunun işverenin değişikliğe uğraması, transfer akdinin hizmet sözleşmesinin devri ve geçici iş ilişkisi ile benzerliğini göstermektedir.²⁸⁶

2.3.2.Hizmet Sözleşmesinin Devri

2.3.2.1.Sözleşme Devrinin Tanımı, Unsurları, Niteliği, Hüküm ve Sonuçları

Uygulamada “işçi devri” veya “işçi transferi” olarak isimlendirilen, doktrin ve Yargıtay kararlarında ise “hizmet akdinin devri” adı ile anılan hizmet sözleşmesinin devri TBK m.429’da düzenlenmektedir. Anılan maddeye göre; “Hizmet sözleşmesi, ancak işçinin yazılı rızası alınmak suretiyle, sürekli olarak başka bir işverene devredilebilir. Devir işlemiyle, devralan, bütün hak ve borçları ile birlikte, hizmet sözleşmesinin işveren tarafı olur. Bu durumda, işçinin, hizmet süresine bağlı hakları bakımından, devreden işveren yanında işe başladığı tarih esas alınır.”

Sözleşmenin devri konusunun düzenlendiği TBK m.205’e göre ise; “sözleşmenin devri, sözleşmeyi devralan ile devreden ve sözleşmede kalan taraf arasında yapılan ve devreden bu sözleşmeden doğan taraf olma sıfatı ile birlikte bütün hak ve borçlarını devralana geçiren bir anlaşmadır.” Bu düzenlemeye göre, hizmet sözleşmesinin

285 EKONOMİ, Münir/EYRENCİ, Öner, “Hizmet Akdinin Devri ile İşverenin Değişmesi”, Prof. Dr. Nuri Çelik’e Armağan, C.II, İstanbul 2001, s.1201-1202.

286 CEM, s.78.

devrinde de hizmet ilişkisindeki işveren tarafı değişmekte olup, sözleşmeden doğan tüm hak ve borçlar sözleşmeyi devralan işveren tarafından üstlenilmektedir.²⁸⁷

Sözleşmenin devri bir halefiyet işlemi olduğundan, sözleşme devrinde devreden tüm hak ve borçlarının kapsam ve içeriği, nitelik ve nicelik bakımından değişmeksizin devralana geçmektedir.²⁸⁸ Bu bakımdan, hizmet sözleşmelerinin devrinde de devreden işveren ile işçi arasındaki hizmet ilişkisi sona ermekte ve hizmet sözleşmesi herhangi bir değişiklik veya kesintiye uğramaksızın devralan işverene geçmektedir.²⁸⁹ Dolayısıyla sözleşmenin devri, hizmet sözleşmesinin feshedilerek yeni bir sözleşme yapılmasına gerek kalmaksızın işçinin devrini mümkün hale getirmektedir.²⁹⁰

Sözleşmenin devrinin söz konusu olabilmesi için her şeyden önce ortada geçerli ve devam etmekte olan bir sözleşmenin bulunması ve devir konusu yapılan borç ilişkisinin devredilebilir nitelikte olması gerekmektedir.²⁹¹ Dolayısıyla, kişiye bağlı alacak ve borçlardan oluşan bir sözleşme ilişkisinin devri mümkün olmamaktadır.²⁹² Bu bakımdan, hizmet sözleşmesi söz konusu ise, TBK m.395'e göre, "*Sözleşmeden veya durumun gereğinden aksi anlaşılmadıkça işçi yüklediği işi bizzat yapmakla yükümlüdür.*" Nitekim, hizmet sözleşmesinde asıl önemli olan işçinin kişiliği olup, bu sözleşmenin işverenin kişiliği dikkate alınarak yapılması ise çok istisnaidir.²⁹³

Konuya ilişkin düzenlemeler dikkate alındığında, sadece devreden ve devralan işverenlerin anlaşması ile hizmet sözleşmesinin devredilemeyeceği görülmektedir.²⁹⁴ Nitekim, hizmet akdinin devredilebilmesi için sözleşmenin devri konusunda işçinin devrasının alınması şart olup, aksi takdirde yalnızca sözleşmeyi devreden taraf ile devralan taraf arasındaki anlaşma işçiyi bağlamayacaktır. Bu bakımdan, hizmet sözleşmesinin devri üçlü bir hukuki ilişki olup,²⁹⁵ hizmet sözleşmesinin devri konusunda devreden ve

287 ALP, s.303.

288 CEM, s.80.

289 CEM, s.80.

290 ALP, s.303; EKONOMİ/EYRENCİ, s.1221.

291 CEM, s.80.

292 EKONOMİ/EYRENCİ, s.1216.

293 EKONOMİ/EYRENCİ, s.1217.

294 CEM, s.81.

295 ÇANKAYA/ÇİL, s.641.

devralan işverenlerin iradeleri ile işçinin iradesinin birleşmesi gerekmektedir.²⁹⁶ Bu irade birleşmesi, işçinin kendine özgü üç taraflı bir sözleşmeye katılmasıyla olabileceği gibi, devreden ile devralan işveren arasındaki devir anlaşmasına rızasını beyan etmesi suretiyle de gerçekleşebilmektedir.²⁹⁷ Doktrindeki baskın görüşe göre, hizmet sözleşmesinin devredilmesi halinde üç taraflı kendine özgü bir sözleşme kurulmaktadır.²⁹⁸

Sözleşme devrinin geçerli olabilmesi için devrin herhangi bir şekle tabi olup olmadığı konusuna da değinmek gerekmektedir. TBK m.12'ye göre, kanunda bir şekil şartı öngörülmedikçe, şekil serbestisi ilkesi sözleşme devri için de geçerli olacaktır.²⁹⁹ Dolayısıyla sözleşmenin devri, yazılı ya da sözlü olarak, açık veya zımni bir biçimde yapılabilecektir.³⁰⁰ Ayrıca, bu iradelerin devir anında verilmesi gerekmektedir.³⁰¹

Her ne kadar şekil serbestisi ilkesi sözleşmenin devri için geçerli olsa da sözleşmenin devrine konu olan asıl sözleşme bakımından bir şekil şartı öngörülmüş olduğunda, devir sözleşmesinin de şekle tabi olup olmayacağı tartışmalıdır.³⁰² Bu bağlamda, hizmet sözleşmesi için öngörülen şeklin bir ispat şartı olduğu kabul edilirse, sözleşmenin devrinde de şekil şartı yalnızca bir ispat aracı teşkil edecektir.³⁰³

Şekil şartına ilişkin, sözleşmelerin devrini düzenleyen TBK m.205/3'te "*sözleşmenin devrinin geçerliliği, devredilen sözleşmenin şekline bağlıdır*" denilmiştir. Ancak, özel olarak hizmet sözleşmesinin devrinin düzenlendiği m.429'da sözleşmenin devri için sadece işçinin yazılı rızası yeterli kabul edilmiştir.

2.3.2.2.Hizmet Sözleşmesinin Devri ile Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesinin Karşılaştırılması

296 CEM, s.81.

297 EKONOMİ/EYRENCİ, s.1218.

298 ALP, s.308 vd.; ÇANKAYA/ÇİL, s.641.

299 AYRANCI, Hasan, Sözleşmelerin Yüklenilmesi, Ankara 2003, s.112; ALP, s.308, EKONOMİ/EYRENCİ, s.1220.

300 EKONOMİ/EYRENCİ, s.1220-1221; ÇANKAYA/ÇİL, s.642.

301 CEM, s.82.

302 AYRANCI, Sözleşmelerin Yüklenilmesi, s.113.

303 EKONOMİ/EYRENCİ, s.1215-1216.

Hizmet sözleşmesinin devrinde işçinin işverenininki değiştiği gibi, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde futbolcunun kulübü değişmektedir. Nitekim transfer söz konusu olduğunda, profesyonel futbolcu sözleşmesi uyarınca işçi konumunda bulunan futbolcu, kulübünden ya da bir diğer deyişle işvereninden ayrılarak bir başka işverenin yani kulübün bünyesinde çalışmaya başlamaktadır. Dolayısıyla, iki sözleşmenin de aynı amaca yönelik akdedildiğini söylemek mümkündür.³⁰⁴

Transfer sözleşmesi ile hizmet sözleşmesinin devrinin benzer özelliklerinden bir diğeri ise taraflar arasında üçlü bir ilişkinin kurulmasıdır.³⁰⁵ Zira hem hizmet sözleşmesinin devrinde hem de profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde, sadece işverenlerin işveren değişikliği konusunda anlaşmış olmaları, bu sözleşmelerin hüküm ifade etmesi için yeterli değildir. İşçinin de işveren değişikliğine rıza göstermesi gerektiğinden işçinin de dahil olduğü üçlü bir sözleşmenin akdedilmesi gerekmektedir.³⁰⁶

Özetle, hizmet sözleşmesinin devri ile profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin amaç ve ortaya çıkış bakımından benzerlik gösterdiğini ancak bu sözleşmelerin aslında birbirlerinden farklı iki ayrı sözleşme olduğü söylenebilir. Bu bakımdan, iki sözleşme arasındaki temel ve en önemli fark, hizmet sözleşmesinin devrinde işverenler arasında bir halefiyet durumu söz konusu iken, transfer sözleşmesinde bunun gerçekleşmemesidir.³⁰⁷ Yani, hizmet sözleşmesinin devri söz konusu olduğunda, yeni işveren, eski işveren ile işçi arasındaki hizmet akdinin tarafı haline gelmekte, sözleşmenin içeriğinde hiçbir değişiklik olmamakta ve nihayet sözleşmeden doğan tüm hak ve borçlar nitelikleri değiştirmeksizin yeni işveren tarafından yüklenilmektedir.³⁰⁸

Öte yandan, hizmet sözleşmesindeki durumdan farklı olarak profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde, futbolcu ile mevcut kulübü arasında devam etmekte olan profesyonel futbolcu sözleşmesi sona ermekte ve futbolcu ile yeni kulüp ayrı bir profesyonel futbolcu

304 CEM, s.83.

305 CEM, s.83.

306 CEM, s.83.

307 CEM, s.83.

308 CEM, s.83-84.

sözleşmesi akdetmektedir.³⁰⁹ Ayrıca, profesyonel futbolcunun futbol faaliyetinde bulunabilmesi için TFF tarafından bir kulüp adına tescil edilerek lisans verilmesi gerekmektedir. Aynı anda birden fazla kulüp için lisans verilemeyeceği için transfer sözleşmesinde, ilk olarak mevcut kulüple futbolcu arasında devam etmekte olan profesyonel futbolcu sözleşmesi feshedilerek TFF nezdinde tutulan tescil sildirilmeli, yani futbolcu serbest bırakılmalı ve bunun akabinde yeni kulüp ile futbolcu arasında ayrı bir profesyonel futbolcu sözleşmesi akdedilerek futbolcu yeni kulübü adına tescil edilmelidir.

Kısacası, transfer sözleşmesinde bir sözleşme devri durumu söz konusu olmayıp, futbolcunun yeni kulüple imzalayacağı sözleşmenin içeriği eski kulüple futbolcu arasındaki sözleşmeyle tamamen aynı olsa bile bu sözleşme eskisinin devamı değil, başlı başına yeni bir sözleşme olacaktır.³¹⁰

2.3.2.3. Geçici Transfer Sözleşmesi

Geçici transferin, kulübüyle sözleşmesi devam eden bir futbolcunun mevcut kulübü haricindeki başka bir kulübe belirli bir süre için belli bir bedel karşılığında transfer edilerek bu sürenin bitmesiyle beraber herhangi bir transfer ücreti ödenmeksizin asıl kulübüne dönmesini sağlayan ve zaman bakımından sınırlandırılmış bir transfer çeşidi olduğundan bahsetmiştik.³¹¹ Geçici transfer sözleşmesiyle profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin benzer özellikleri bulunduğundan bu iki sözleşmeyi de birbiriyle karşılaştırılmakta fayda vardır.

Hem geçici transfer sözleşmesinde hem de profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde, transferi gerçekleştiren kulüpler ile transfer konusu edilen futbolcunun katıldığı üç taraflı sözleşmesel bir ilişki bulunmaktadır.³¹² Buna mukabil, PFSTT’de profesyonel futbolcu transfer sözleşmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmazken geçici transfer sözleşmesine ilişkin düzenlemeler mevcuttur. Dolayısıyla, geçici transfere ilişkin

309 CEM, s.84.

310 CEM, s.84.

311 PETEK, s.307; BAŞTÜRK, s.65.

312 CEM, s.84-86.

hükümlerde, transfer hususunda futbolcunun da katılımı zorunlu tutulmuştur. Bu çerçevede, geçici olan transferde bile futbolcunun sözleşmeye dâhil olması zorunlu iken, futbolcunun kesin ve kalıcı olarak transfer edildiği profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde futbolcunun bu sözleşmeye katılmasının evleviyetle zorunlu olduğu sonucuna varılmaktadır.³¹³ Bu bakımdan, iki sözleşme de tarafları bakımından tam bir benzerlik göstermektedir.

Geçici transfer sözleşmesinde, asıl kulübün talimat verme yetkisi ortadan kalkmakta ve futbolcu tüm borçlarını yeni kulübüne karşı yerine getirmekle yükümlü olmakta iken; profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde ise futbolcu yeni kulübe kesin olarak transfer olsa da geçici transferde olduğu gibi mevcut kulübün talimat verme yetkisinden ayrılarak futbol faaliyetinden doğan tüm borçlarını yeni kulübü için yerine getirmektedir. Bu bakımdan, anılan iki sözleşme birbirine benzese de kesin transferden farklı olarak geçici transferde futbolcunun geçici transfer sözleşmesinde öngörülen sürenin dolmasıyla asıl kulübüne geri dönmesi bakımından anılan iki sözleşme farklılık göstermektedir.³¹⁴

Öte yandan, geçici transfer söz konusu olduğunda futbolcu ile geçici kulüp arasında başkaca bir sözleşme imzalanmazken, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde, yeni kulüp ile futbolcu arasında bir hizmet ilişkisinin başlatılmasına yönelik olarak taraflar arasında profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalama yükümlülüğü doğmaktadır.³¹⁵ Yani, geçici transfere ilişkin yapılan sözleşme, geçici kulüp ile futbolcu arasında kurulan ilişkinin temelini oluştururken; kesin transferdeki profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi, futbolcu ile yeni kulübü arasında oluşacak hizmet ilişkisinin kurulmasına yönelik bir ön sözleşme teşkil etmektedir.³¹⁶

313 CEM, s.84-86.

314 CEM, s.84-86.

315 CEM, s.84-86.

316 CEM, s.86.

2.4.PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

2.4.1.Genel Olarak

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde mevcut kulüp, transfer eden kulüp ve profesyonel futbolcu olmak üzere üç taraf bulunmaktadır. Transfer sözleşmesinin tarafları arasında üçlü bir ilişki kurulmaktadır. Kurulan bu üçlü ilişkideki her bir tarafın diğerleri ile arasında kurulan ilişkileri tek tek ele almak suretiyle transfer sözleşmesinin hukuki niteliğinin belirlenmesi daha isabetli olacaktır.

2.4.2.Mevcut Kulüp ile Futbolcu Arasındaki İlişki

Sözleşmesi devam etmekte olan bir futbolcunun bir diğer kulübe kesin transferinin gerçekleşmesi, başka bir deyişle futbolcunun yeni kulüple imzalayacağı profesyonel futbolcu sözleşmesinin hüküm ifade edebilmesi için, mevcut kulüple futbolcu arasında devam etmekte olan sözleşmenin sona erdirilmesi gerekmektedir.³¹⁷ Dolayısıyla, transfer sözleşmesinde futbolcu ile mevcut kulübü, futbolcunun başka bir kulübe transfer olması konusunda anlaşarak aralarında devam etmekte olan sözleşmeyi sona erdirmeye yönelik iradelerini ortaya koymaktadırlar.³¹⁸ Bu bakımdan transfer sözleşmesi ile, futbolcu ve mevcut kulüp arasında kurulan ilişki, tarafların aralarında devam etmekte olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin erdirilmesine yönelik bir ilişkidir.³¹⁹

Borçlar hukukunun kapsamındaki diğer sözleşmeler gibi, futbolcu ile kulübü arasındaki profesyonel futbolcu sözleşmesi de taraflarının anlaşması suretiyle sona erdirilebilir. TBK m.26'da düzenlenen akit serbestisi ilkesi, tarafların karşılıklı iradelerinin uyuşması sonucu yeni bir sözleşme yapmayı kapsadığı gibi, iradelerin uyuşması halinde mevcut bir sözleşmeyi sona erdirmeyi içermektedir.³²⁰ Dolayısıyla, sözleşme tarafları, mevcut borç

317 KIZILKAYA, s.78-79.

318 KIZILKAYA, s.78-79.

319 KIZILKAYA, s.78-79.

320 ŞAHİN, s.66.

ilişkinini ortadan kaldırmak için yeni bir sözleşme yapabilirler.³²¹ Mevcut bir borç ilişkisini tamamen ortadan kaldırmak için yapılan sözleşmeye doktrinde “*ikale sözleşmesi*”³²² denilmektedir.³²³ İ kale sözleşmesi borç ilişkisinin tamamı ortadan kaldırılmaktadır.

Transfer sözleşmesinde başka bir kulübe kesin transfer olma konusunda anlaşılan futbolcu ile mevcut kulübün iradeleri, aralarındaki sözleşmenin tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik olduğundan transfer sözleşmesinde tarafların, futbolcunun bir kulüpten diğerine kesin transferinin sağlanmasına yönelik ortaya koydukları iradeleri bir ikale sözleşmesi teşkil etmektedir.³²⁴

İ kale sözleşmesi kural olarak geçmişe etkili hüküm ve sonuç doğursa da taraflarca sözleşmenin ileriye etkili olarak sonuç doğuracağına kararlaştırılması da mümkündür.³²⁵ Her ne kadar ikale kural olarak geçmişe etkili sonuç doğuracaksa da sürekli edim yerine getirilmeye başlanmışsa, ikale sürekli borç ilişkisini ileriye etkili olarak sona erdirecektir.³²⁶ İ kale sözleşmesi ile sürekli borç ilişkisinden bundan böyle yeni edim borcu doğmayacak, yerine getirilmiş olan edimlerin ise geri verilmesi söz konusu olmayacaktır.³²⁷

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin ikale ile sonlandırılması halinde, hizmet sözleşmesi olarak kabul edilen profesyonel futbolcu sözleşmesindeki hizmet edimi, niteliği gereği

321 AKYİĞİT ERCAN, İş Hukuku, Ankara, Seçkin, 2014, s.199.

322 İ kale sözleşmesi terimi yerine “*bozma sözleşmesi*”, “*fesih sözleşmesi*”, “*karşılıklı fesih*”, “*sona erdirmeye sözleşmesi*”, “*sözleşmeyi ortadan kaldırma sözleşmesi*” gibi terimlerin de doktrinde tercih edildiği görülmektedir (EREN, s.1210; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.984; TUNÇOMAĞ, Kenan, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, İstanbul 1976, s.1156; SELİÇİ, s.104 vd.; TURANBOY, K. Nuri, İbra Sözleşmesi, Ankara 1998, s.35).

323 MOLLAMAHMUTOĞLU, Hamdi/ASTARLI, Muhittin/BAYSAL, Ulaş, İş Hukuku Ders Kitabı, Ankara, 2022, s.232.

324 CEM, s.64.

325 TUNÇOMAĞ, s.1157; EREN, s.1211.

326 SELİÇİ, s.107; EREN, s.1211.

327 SELİÇİ, s.107.

geri verilmesi mümkün olmayan sürekli bir edim olduğundan sona erdirme sözleşmesinin sonuçları ileriye etkili olacaktır.³²⁸

İkale sözleşmesinin şekli konusuna gelecek olursak, hakim görüş ikale sözleşmesinin herhangi bir şekle tabi olmadığıdır.³²⁹ Hatta ikale sözleşmesinin, açık veya örtülü irade beyanıyla kurulabileceği belirtilmektedir.³³⁰ Buna mukabil, sona erdirilecek ilişkiyi kuran sözleşme için kanunda bir şekil öngörülmüşse ikale sözleşmesinin de bu şekle uygun olarak yapılmasının gerekip gerekmediği konusunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur.³³¹ Ancak, TBK'nın 132. maddesinde açıkça “*borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları*” sözleşme ile tamamen ortadan kaldırılacakları belirtilmiştir.

Profesyonel futbolcunun başka bir kulübe kesin transferini amaçlayan transfer sözleşmesi ile, futbolcu ve mevcut kulübün iradeleri, aralarında devam etmekte olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin ikalesine yönelmekte ve taraflar arasında bir ikale sözleşmesi kurulmaktadır.³³² PFSTT m.26'ya göre, profesyonel futbolcu sözleşmesinin ikalesine ilişkin sözleşmenin belli bir şekilde yapılması gerekmektedir.³³³ Ancak burada belirtilen şartlar bir geçerlilik şartı olarak değerlendirilemez. Nitekim, yürürlükten kaldırılmış olan PFSTT m.30'da “*Sözleşmesinin karşılıklı olarak feshin geçerli sayılabilmesi için noterde düzenlenen fesihnamenin bir örneğinin federasyona ibrazı zorunludur...*” denilmek suretiyle sona erdirimin geçerliliği açıkça fesihnamenin TFF'ye ibrazına bağlanmaktaydı. Dolayısıyla, sözleşmenin sonlandırılmasının TFF'ye bildirilmemesi, mevcut düzenlemede geçerliliğe ilişkin bir şart olarak değerlendirilmediği için bir geçerlilik şartı olarak nitelendirilemeyecektir.³³⁴ Ancak, futbolcunun yeni bir kulüp ile

328 SELİÇİ, s.107.

329 TUNÇOMAĞ, s.1157; EREN, s.1211; SELİÇİ, s.108; ELMAS, Serkan, “Türk İş Hukukunda İkale”, Kamu- iş, C.11, S.1, 2009, s.85-106.

330 EREN, s. 1210.

331 Bu konudaki görüşler için bkz. TUNÇOMAĞ, s.1157; EREN, s.1211; SELİÇİ, s.108-109.

332 CEM, s.66.

333 PFSTT m.26

334 ŞAHİN, s.78.

sözleşme imzalaması halinde yeni sözleşmenin tescil edilmesi bakımından sorun teşkil edecektir.³³⁵

Sonuç olarak, transfer sözleşmesi ile futbolcu ve mevcut kulübü, aralarında devam etmekte olan sözleşmeyi ortadan kaldırmaya yönelik iradelerini açık veya örtülü olarak ortaya koyarak geçerli bir ikale sözleşmesi kurabileceklerdir.³³⁶ Ancak, ikalenin geçerlilik şartı olmasa da PFSTT’de öngörülen usullere uygun olarak yapılacak bir karşılıklı sona erdirmeye veya fesih bildirimine ihtiyaç duyulmaktadır.³³⁷ Nitekim, usulüne uygun yapılan bildirim ile, futbolcunun mevcut kulübü adına bulunan tescili TFF tarafından kayıtlardan kaldırılacak, ikale sözleşmesi hüküm ifade edecek ve futbolcu serbest kalacaktır.³³⁸

2.4.3.Futbolcu ile Futbolcuyu Transfer Eden Yeni Kulüp Arasındaki İlişki

Bir futbolcunun bir kulüp bünyesinde profesyonel anlamda futbol oynayabilmesi için taraflar arasında geçerli bir profesyonel futbolcu sözleşmesi bulunması gerekmektedir. Transfer sözleşmesine bakıldığında, futbolcuyu transfer eden kulübün, futbolcunun futbol faaliyetini kendi bünyesinde gerçekleştirmesini istediği, futbolcunun ise yeni kulüp bünyesinde futbol oynamayı hedeflediği görülmektedir.³³⁹ Yani taraflar, transfer sözleşmesi ile yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi yapmayı taahhüt etmektedirler.³⁴⁰

Akit serbestisinin bir sonucu olarak, tarafların ileride sözleşme kurmaya yönelik taahhütlerini bünyesinde barındıran bir sözleşme yapılması mümkün olmaktadır.³⁴¹ Gelecekte borçlandırıcı bir sözleşme kurmaya yönelik yapılan anlaşmaya ön sözleşme denilmektedir.³⁴² Ön sözleşmeye ilişkin hukuki düzenleme TBK m.29’da bulunmaktadır.

335 ŞAHİN, s.79.

336 CEM, s.66-67.

337 ŞAHİN, s.79.

338 ŞAHİN, s.79; UÇK içtihatlarında tarafların karşılıklı imzaladıkları sona erdirmeye sözleşmeleri TFF’ye bildirilmese dahi geçerli kabul edilmektedir.

339 CEM, s.66-67.

340 CEM, s.66-67.

341 CEM, s.66-67.

342 DOĞAN, Gül, Ön Sözleşme (Sözleşme Yapma Vaadi), İstanbul 2004, s.19 vd.; AYRANCI, s.40 vd.; OĞUZMAN/ÖZ, s.138.

Ön sözleşmenin konusu her zaman bir borçlandırıcı işlemdir.³⁴³ Ön sözleşme ile borçlanılan şey, bir edimin ifasını konu edinen bir sözleşmenin kurulmasıdır. Gelecekte bir sözleşme kurulmasına ilişkin borç, ön sözleşme taraflarının birine veya iki tarafa birden yükletilebilir.³⁴⁴ Ön sözleşmenin şekil şartına ilişkin ise TBK m.29/2'de ön sözleşmenin konusunu teşkil eden sözleşmenin şekil şartına uyulması gerektiği belirtilmiştir.

Ön sözleşme yapmak suretiyle taraflar, asıl sözleşmenin kurulmasının mümkün olduğu zamandan önce bir bağlılık sağlamayı hedeflemektedirler.³⁴⁵ Bunun için, ön sözleşme de bir borçlar hukuku sözleşmesi olduğundan sözleşmenin içeriğinin belirli veya belirlenebilir olması gerekmektedir.³⁴⁶ Bu bağlamda, ön sözleşmenin içeriğinin belirli olması, ileride akdedilecek olan asıl sözleşmenin içeriğinin ön sözleşmeden anlaşılabilir olmasına bağlıdır.³⁴⁷

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde ise, futbolcuyu transfer etmek isteyen kulüp ile o kulübe geçmeyi taahhüt eden futbolcu arasında gelecekte imzalanacak olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin esaslı noktaları olan süre ve ücret gibi konuların belirlenmiş olması gerekmektedir.³⁴⁸ Nitekim futbolcu, kendisini transfer etmek isteyen kulüp tarafından sunulan sözleşmedeki şartların bir öncekine göre daha iyi olmadığına transfer teklifini kabul etmeyerek transferin gerçekleşmesini engelleyecektir.³⁴⁹ Dolayısıyla, transfer sözleşmesi ile futbolcu ve onu transfer eden kulüp arasında ileride akdedilecek olan sözleşmeye ait esaslı unsurların belirlenmiş olduğu bir ön sözleşme yapılmaktadır.³⁵⁰ Bu ön sözleşme herhangi bir şekil şartına tabi olmayıp, TBK m.29/2 hükmü uyarınca asıl sözleşmenin kanunen geçerlilik şekline bağlandığı durumlarda ön sözleşme de o şekle tabi olacaktır. Profesyonel futbolcunun transferi söz konusu olduğunda, asıl sözleşme niteliğindeki profesyonel futbolcu sözleşmesi, PFSTT m.2/i

343 TUNÇOMAĞ, s.274-275; DOĞAN, s.19; AYRANCI, s.43.

344 CEM, s.68.

345 CEM, s.69.

346 DOĞAN, s.86.

347 CEM, s.69.

348 CEM, s.70.

349 CEM, s.70.

350 CEM, s.70.

hükmü uyarınca sadece ispat açısından bir şekil şartına bağlandığı için, bu sözleşmeye yönelik olarak yapılacak olan ön sözleşmenin de geçerlilik bakımından herhangi bir şekil şartına tabi olmadığı söylenebilecektir.

2.4.4.Mevcut Kulüp ile Yeni Kulüp Arasındaki İlişki

Profesyonel bir futbolcuyu transfer etmek isteyen kulüp, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile, mevcut kulübün futbolcuyu serbest bırakması için ona birtakım menfaatler sağlamayı üstlenmektedir.³⁵¹ Doktrinde ve günlük hayatta, “*profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi*” tabiri ile, asıl olarak kulüpler arasında futbolcunun transferi amacıyla kurulan sözleşme kastedilmektedir.³⁵²

Doktrindeki bir görüşe göre, transfer sözleşmesi ile kulüpler arasında kurulan ilişki, “*futbolcuyu maçlarda oynatma hakkına sahip olan kulübün bu hakkının satışını konu alan, kulüpler arasındaki bir sözleşmedir.*”³⁵³ Bu görüşe göre, transfer sözleşmesinin tarafları olan kulüpler arasında maddi olmayan bir hakkın, futbolcuyu oynatma hakkının, satım sözleşmesi ile devri söz konusu olmaktadır.

Öğretideki başka bir görüşe göre ise, transfer sözleşmesini akdeden kulüplerden futbolcuyu transfer eden kulüp, diğer kulübe belli bir miktar para veya başka bir menfaat sağlamaktadır.³⁵⁴

Doktrindeki diğer bir görüşe göre profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi, sporcuyu keşfedip yetiştirerek ona ün kazandırmış olan kulübün, bu katkıları ile futbolcuyu rekabet etme yasağından uzak tutması karşılığında, onu bir transfer bedeli olarak başka bir kulübe

351 CEM, s.71.

352 HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s.56-57.

353 PETEK, s.296.

354 GENÇ, Spor, s.90.

devretmesine yönelik yapılan bir anlaşmadır.³⁵⁵ Bu anlaşmanın kendine özgü bir yapısı bulunmaktadır.³⁵⁶

Öğretide savunulan başka bir görüşe göre ise profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile kulüpler arasında, futbolcunun asıl kulübünün futbolcudan futbol oynamasını isteme hakkını futbolcuyu transfer etmek isteyen kulübe devrettiği, haliyle alacağın temlikinin ağır bastığı ancak kendisine özgü niteliği olan bir ilişki kurulmaktadır.³⁵⁷ Bu görüşe göre, kulüpler arasında kurulan ilişki, bazı açılardan alacağın temlikine benzese de, bazı noktalarda da ondan ciddi şekilde ayrılmaktadır.³⁵⁸

Alacağın temliki ile transfer akdinin benzer özelliklerine bakarsak, alacağın temlikinde borçlunun rızası aranmazken, transfer sözleşmesi sonucu kulüpler arasında kurulan ilişkide de futbolcunun rızası aranmamaktadır.³⁵⁹ Diğer bir deyişle, kulüpler futbolcunun bonservis (transfer) bedeli konusunda anlaşırken, kural olarak futbolcunun rızası aranmaksızın futbolcudan futbol oynamasını isteme hakkı yeni kulübe geçmektedir.³⁶⁰ Zira, her ne kadar TBK m.395'te, aksi sözleşmeden veya işin niteliğinden anlaşılmadıkça işverenin işçiye karşı sahip olduğu alacak hakkını kural olarak üçüncü bir kişiye devredemeyeceği düzenlenmiş ise de sözleşmeden veya işin niteliğinden aksinin anlaşılması halinde bu temlik caiz olmaktadır; ki profesyonel futbolcu transfer sözleşmesindeki durum da böyledir.³⁶¹

Profesyonel bir futbolcunun bir kulüp bünyesinde profesyonel futbol faaliyetini icra edebilmesi için kulüple akdetmiş olduğu profesyonel futbolcu sözleşmesinin tek başına yeterli olmadığını ve futbolcunun TFF nezdinde tescil edilmiş olmasının gerektiğini belirtmiştik. Nitekim, PFSTT m.11/1 ve 2'ye göre; *“Bir futbolcunun, bir kulüpte profesyonel veya amatör olarak oynayabilmesi için bağlı olduğu kulübü adına TFF*

355 HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s.56-57.

356 CEM, s.72.

357 ERTAŞ/PETEK, s.295; ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan/YEŞİLOVA, Bilgehan, “Futbolcuların Haczi Mümkün mü?”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Yıl 2, S.13, Eylül 2007, s.73.

358 CEM, s.72.

359 CEM, s.73.

360 CEM, s.73.

361 PETEK, s.298-299.

nezdinde tescil edilmiş olması zorunludur...TFF tarafından düzenlenen müsabakalara ancak tescil edilmiş futbolcular katılabilirler.”

PFSTT m.14’te ise, taraflarca imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmesinin TFF’ye sunulmasının, profesyonel futbolcunun sözleşme akdettiği kulüp adına tescil edilebilmesi ve lisans verilebilmesi için zorunlu olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, transfer sözleşmesi sonucu kurulan ilişkinin, mevcut kulübe ait bulunan futbolcudan futbol faaliyetinde bulunmasını talep hakkının devri ya da satımı şeklinde nitelendirilmesi, TFF nezdinde tutulan kaydın (tescilin) devri ya da satımı anlamına gelecektir.³⁶² Zira, tescilin kulüplerin iradesi ile satışının veya devrinin yapılması mümkün olmadığından transfer sözleşmesinin akdedilmesiyle birlikte kulüplerin arasında kurulmuş olan ilişki, bir devir ya da satım işlemi olarak nitelendirilemez.³⁶³ Petek’e göre, burada futbolcunun satışı değil, futbolcunun asıl kulübünün, futbolcudan futbol oynama hakkını başka bir kulübe devretmesi söz konusudur.³⁶⁴

Özetle, transfer sözleşmesinde kulüpler arasında, futbolcunun serbest bırakılmasına karşılık olarak belli menfaatlerin sağlanmasını öngören bir sözleşme yapılmaktadır.³⁶⁵ Bu sözleşmede bulunan “*serbest bırakma*”³⁶⁶ ve “*belli bir menfaat sağlama*” unsurları, kulüpler arasında kurulan ilişkinin asli unsurları olup, bahsi geçen bu unsurların hiçbiri kanununda düzenlenmiş olan sözleşme tiplerinden birine ait değildir.³⁶⁷ Dolayısıyla, doktrin görüşleri de dikkate alındığında, transfer sözleşmesi ile, mevcut ve yeni kulüp arasında kendisine özgü yapısı olan “*sui generis*” bir sözleşme kurulduğu söylenebilecektir.³⁶⁸

362 CEM, s.74.

363 PETEK, s.296

364 PETEK, s.297.

365 CEM, s.74.

366 ŞAHİN, s.84.

367 CEM, s.74.

368 CEM, s.74.

3. BÖLÜM: PROFESYONEL FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ

3.1.MEVcut KULÜBÜN HAK VE BORÇLARI

3.1.1.Mevcut Kulübün Hakları

Profesyonel futbolcunun başka bir kulübe transfer olabilmesi için mevcut kulübü ile arasındaki ilişkinin sonlandırılması ve böylece futbolcunun serbest kalması gerekmektedir.³⁶⁹ Zira, futbolcunun yeni kulüple sözleşme imzalayabilmesi onun serbest kalmasına bağlıdır.³⁷⁰ Dolayısıyla, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde mevcut kulübün borcu, futbolcu ile arasındaki profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erdirilmesi, yani futbolcu ile arasında devam etmekte olan ilişkiyi sonlandırarak futbolcunun serbest bırakılmasıdır.³⁷¹

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğundan herhangi bir hukuki işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden sona erdirilebileceği gibi,³⁷² bir hukuki işlemle de sonlandırılabilir.³⁷³ Sürekli borç ilişkisinin bir hukuki işlemle sona erdirilmesi halinde taraflar, ilişkinin sona ermesi hususunda irade açıklamasında bulunarak ilişkiyi sona erdirmektedirler.³⁷⁴ Ancak, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde, futbolcu ile mevcut kulübün, aralarında devam etmekte olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin ikalesine yönelik irade uyuşmasının, PFSTT kuralları uyarınca, TFF'ye tek taraflı ya da karşılıklı bir fesih bildirimini gönderilmesi suretiyle açıklanması gerekmektedir. Ancak, mevcut kulübün futbolcunun sözleşmesini sona erdirmesinin karşılığı olarak futbolcuyu transfer eden kulüpten transfer ücreti talep etme

369 PETEK, s.278.

370 PETEK, s.278.

371 CEM, s.87.

372 SELİÇİ, s.65 vd.; ŞAHİN, s.55.

373 ŞAHİN, s.66.

374 ŞAHİN, s.66.

hakkı bulunmaktadır. Transfer ücretiyle ilgili açıklamalar çalışmamızda, futbolcuyu transfer eden kulübün borçları başlığı altında incelenmiştir.

Mevcut kulübün transfer sözleşmesi uyarınca futbolcuya karşı olan hakkı ise, futbolcunun sözleşmeyi usulüne uygun olarak sona erdirmesini talep etmektedir.

3.1.2.Mevcut Kulübün Borçları

3.1.2.1.Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi Borcu

3.1.2.1.1.Karşılıklı Sona Erdirme (İkale)

Sürekli borç ilişkisi niteliğini haiz profesyonel futbolcu sözleşmesinin süresinden önce sona erdirilerek futbolcunun serbest kalması için futbolcu ile mevcut kulüp sona erdirme sözleşmesi³⁷⁵ yapabilmektedirler.³⁷⁶

PFSTT m.26'ya göre, mevcut kulüp ile futbolcu arasındaki ikale sözleşmesinin TFF tarafından kayıtlara işlenebilmesi ve profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erdirilebilmesi için kulübü temsile yetkili kişileri belirleyen noter tasdikli imza sirkülerinin ve futbolcunun imza tarihinden en geç 30 gün önce düzenlenmiş ve kulübüyle yapacağı sona erdirme sözleşmesinde kullanacağına ilişkin açıklamayı da içeren noter tasdikli imza beyannamesinin, sona erdirme sözleşmesi ile birlikte TFF'ye ibraz edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, profesyonel futbolcu sözleşmesinin resmi olarak sona erdirilebilmesi için maddede anılan belgeleri ihtiva eden sona erdirme sözleşmesinin TFF'ye ibrazı gerekmektedir.

375 Karşılıklı sona erdirme sözleşmesi yerine, ikale sözleşmesi ya da sözleşmeyi ortadan kaldırma sözleşmesi kavramları da kullanılmaktadır. (ERTAŞ/PETEK, s.277)

376 ŞAHİN, s.66-67; PETEK, s.349.

3.1.2.1.2. Tek Taraflı İrade Beyanı ile Sona Erdirme (Fesih)

TFF'ye tek taraflı bir fesih bildirimini göndermek suretiyle de profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi süresinden önce sonlandırılarak futbolcunun serbest kalması sağlanabilmektedir.³⁷⁷ Bir sona erme sebebi içermeyen sürekli borç ilişkilerinin sona erdirilmesi ve sürekli borç ilişkilerinin sonra erme tarihinden önce sonlandırılması için taraflardan birinin yapacağı bir müdahaleye ihtiyaç duyulmaktadır.³⁷⁸ Bu bağlamda, kurulma aşamasında taraflar ifa süresinin bitme anını kararlaştırarak sürekli borç ilişkisini belirli süreli yapabilirler.³⁷⁹ Buna mukabil, tarafların sözleşme kurulma aşamasında iken ifa süresinin bitme zamanını belirlemedikleri sürekli borç ilişkilerinde, diğer bir deyişle belirsiz süreli sürekli borç ilişkisinde, taraflara tek taraflı bir beyanla borç ilişkisini sonlandırma imkânı sağlanmalıdır.³⁸⁰

Sözleşme taraflarından birinin, tek taraflı ve yöneltilmesi gereken irade beyanı ile sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmeyi ileriye etkili olarak sonlandırmasını sağlayan beyana "fesih beyanı" denilmektedir.³⁸¹ Fesih, sürekli borç ilişkisini doğrudan etkileyerek karşı tarafın herhangi bir şey yapmasına gerek kalmaksızın borç ilişkisini sonlandırdığından "bozucu yenilik doğuran" bir işlemdir.³⁸² Gerçekten de, feshe ilişkin beyanın hüküm ifade edebilmesi için karşı tarafa bildirilmesi yeterli olup, karşı tarafın kabulüne gerek olmadığı gibi, bu beyanın karşı tarafça reddedilme imkânı da yoktur.³⁸³

Fesih beyanı açık veya zımni bir şekilde yapılabilir de bu beyan karşı tarafın hukuki durumunu doğrudan etkileyeceğinden borç ilişkisini sona erdirmeye yönelik iradenin açık ve belirli olması gerekmektedir.³⁸⁴ Dolayısıyla, fesih beyanı taraflar arasındaki ilişkiyi

377 ŞAHİN, s.84-85; PETEK, s.350; ÖZEN, s.153.

378 CEM, s.89.

379 CEM, s.89.

380 SELİÇİ, s.111.

381 TULUKÇU, Binnur, "Türk İş Hukukunda Hizmet Sözleşmesinin Haksız Feshi ve Sonuçları", Kemal Oğuzman'a Armağan, İstanbul 2002, s.555.

382 SELİÇİ, s.115; EKONOMİ, Münir, İş Hukuku, İstanbul 1987 s.167; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s.334.

383 SELİÇİ, s.116.

384 TUNÇOMAĞ, s.15; OĞUZMAN, Kemal, Türk Borçlar Kanunu ve İş Mevzuatına Göre Hizmet (İş) Akdinin Feshi, İstanbul 1955, s.127; EKONOMİ, s.167.

sona erdirme konusunda herhangi bir şüpheye yer vermeyecek şekilde anlaşılabilir olmalıdır.³⁸⁵

Fesih beyanının usulüne uygun olarak bir defa kullanılmasıyla fesih hakkı sona ermekte ve bir daha kullanılamamaktadır.³⁸⁶ Hal böyle olunca, fesih beyanının karşı tarafa varması ile sona eren sürekli borç ilişkisinin, bu beyanın geri alınması ile ihya olması da mümkün olmayacaktır.³⁸⁷ Hatta, karşı tarafın fesih beyanının geri alınması hususunda izni olsa dahi hukuki sonuç doğurmuş olan fesih geri alınamamaktadır.³⁸⁸ Buna mukabil, tarafların aralarındaki ilişkiyi devam ettirmek istemeleri halinde, akit serbestîsi uyarınca aynı veya farklı içerikte yeni bir sözleşme kurulabilecektir.³⁸⁹

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğundan kulüp ve futbolcu arasında kurulan sürekli borç ilişkisi taraflardan birinin kullanacağı fesih beyanı ile sonlandırılabilir.³⁹⁰ Hizmet akdinin fesih ile sona erdirilmesine ilişkin hukuki düzenlemeler, TBK m.430 vd. maddelerinde yer almakta olup, anılan maddelerde iki farklı fesih çeşidi öngörülmüştür. Feshin haklı bir sebebe dayanıp dayanmadığının herhangi bir önem arz etmediği fesih çeşidi uyarınca, bir hizmet sözleşmesinin sona ermesi için belirli bir süre öngörülmemişse taraflardan her biri herhangi bir sebebe dayanmadan fesih ihbarında bulunmak suretiyle sözleşmeyi ileriye etkili olarak sona erdirebilecektir. Ancak, herhangi bir sebep gösterilmeden kullanılabilen bu fesih, kural olarak sadece belirsiz süreli hizmet sözleşmeleri için geçerlidir.

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğini haiz olduğundan sözleşmede belirlenen sürenin sona ermesinden önce taraflar, TBK m.431’de anılan fesih imkânına sahip olamazlar.³⁹¹ Ancak, TBK m.435’te, karşılıklı güven ilkesine

385 TULUKÇU, s.556; BAŞ, Ece, “Genel Olarak Fesih ve Dönme Hakkı ve Bu Hakların İş Hukukundaki Görünümleri”, Kazancı Hakemli Hukuku Dergisi, 2010, S.65-66, s.81-108.

386 SÜZEK, Sarper, İş Hukuku, İstanbul 2010, s.14.

387 Doktrindeki baskın görüşe göre, tek taraflı irade beyanları karşı tarafa varma anında hukuki sonuç doğuracaktır. (HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s.336; TUNÇOMAĞ, s.399; SÜZEK, İş Hukuku, s.107; EKONOMİ, s.167). Diğer bir görüş ise, fesih beyanının karşı tarafa öğrenildiği anda hüküm ifade edeceği yönündedir. (OĞUZMAN, s.174).

388 SELİÇİ, s.129.

389 BUZ, s.470; SELİÇİ, s.129.

390 CEM, s.91.

391 CEM, s.92.

dayan ve sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerde ortaya çıkabilecek bazı durumların, objektif iyi niyet kuralları uyarınca taraflardan birisi için ilişkinin sürdürülmesini beklenemez ya da sözleşmenin devamını katlanılamaz hale getirmesi halinde taraflara ilişkiden kurtulma hakkı tanımıştır. Bu hak, “*haklı nedenle fesih*” olarak anılmakta ve bu adlandırma yapılırken taraflar arasındaki ilişkinin çöktüğü durumlarda hizmet sözleşmesinin belirli ya da belirsiz olmasına bakılmamaktadır.³⁹²

3.1.2.1.3. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Erdirilmesinin Sonuçları

Profesyonel futbolcu sözleşmenin sona erdirilmesi ile ortaya çıkacak sonuçların bir kısmı sona erdirme şekline göre farklılık göstermezken bir kısmı ise sadece sözleşmenin fesih yoluyla sonlandırıldığı durumlarda meydana gelmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesinin transfer sözleşmesi bakımından önemi, futbolcunun serbest kalması ve kural olarak fesih halinde ortaya çıkacak bazı taleplerin profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin varlığına bağlı olmasıdır.³⁹³

3.1.2.1.3.1. Futbolcunun Serbest Kalması

Futbolcunun serbest kalması, kulübü ile sözleşmesi sona eren futbolcunun herhangi bir mali yükümlülüğü olmaksızın ve eski kulübüne herhangi bir bedel ödenmeksizin istediği kulüple, istediği şartlarda yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi yapabilecek duruma gelmesi anlamına gelmektedir.³⁹⁴

Kural olarak belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğinde olan profesyonel futbolcu sözleşmesi, öngörülen sürenin dolmasıyla sona ermekte ve böylece futbolcu serbest kalmaktadır.³⁹⁵ Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hangi şekilde sona erdirildiği, futbolcunun serbest kalması bakımından önem arz etmemekte ve futbolcu, sözleşme süresinden önce sonlandırılrsa da serbest kalmaktadır.³⁹⁶ Dolayısıyla, sözleşmenin sona

392 Doktrinde “*olağanüstü fesih*” de denilmektedir. (ALPAGUT, s.175; SELİÇİ, s.56 vd.)

393 CEM, s.105.

394 ERTAŞ/PETEK, s.278; PETEK, s.350 vd.; ŞAHİN, s.84-85; KIZILKAYA, s.123-124.

395 PETEK, s.338-339; ŞAHİN, s.55-58; ÖZEN, s.108-115; KIZILKAYA, s.69-70.

396 ŞAHİN, s.85; PETEK, s.350; ÖZEN, s.84.

erme tarihinden önce tek taraflı olarak gerçekleştirilen fesih ihbarıyla sona erdirilmesi durumunda da futbolcu serbest kalmaktadır.³⁹⁷ Fakat, tek taraflı feshin haklı bir nedene dayanmadığı, diğer bir deyişle haksız feshin gerçekleştiği durumlarda dahi futbolcu serbest kalacaktır.³⁹⁸ Ancak, bu durumda sözleşmenin haksız feshi sonucu serbest kalan futbolcu ile bu futbolcuyu transfer etmek isteyen yeni kulüp PFSTT m.30'a göre, mali ve idari yaptırıma tabi tutulabilecektir.

3.1.2.1.3.2.Rekabet Yasağı Açısından Sözleşmenin Sona Ermesi

Futbolcu ile mevcut kulübü arasında belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğindeki profesyonel futbolcu sözleşmesinin sonucu olarak taraflar arasında kişisel bir ilişki kurulmakta, bu ilişkide güvenin sağlanabilmesi ise karşılıklı sadakati zorunlu kılmaktadır.³⁹⁹ Sadakat borcu gereği taraflar, hizmet sözleşmesinin devamı boyunca birbirleri ile rekabete girmeme yükümlülüğü altındadır.⁴⁰⁰ Dolayısıyla, profesyonel futbolcu sözleşmesinde de taraflar, sözleşme devam etmekte iken karşı tarafla rekabete girmemekle yükümlüdür.⁴⁰¹ Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi bakımından önem arz eden konu ise, sözleşmenin sona ermesi halindeki rekabet yasağıdır.

Hizmet sözleşmesi sona erdikten sonra işçinin işverenle rekabet etmemesini gerektiren kanundan doğan bir borcu bulunmasa da taraflar, serbest iradeleri ile hizmet sözleşmesinin sona ermesinden sonra işçinin işverenle rekabet etmeyeceğine ilişkin bir sözleşme yapabilir.⁴⁰² TBK m.444'te düzenlenen rekabet yasağı sözleşmesi, işçiyi hizmet sözleşmesi sona erdikten sonra işverene karşı rekabet oluşturacak faaliyetlerden kaçınmakla yükümlü tutmaktadır.

TBK m.444'e göre rekabet yasağı sözleşmesinin yapılabilmesi için, işçinin işverene ait müşteri çevresini ve iş sırlarını öğrenerek işvereni zarara uğratma ihtimalinin mevcudiyeti

397 ÖZEN, s.85.

398 CEM, s.106.

399 AKYİĞİT, Ercan, "İsviçre ve Türk İş Hukukunda İşçinin Hizmet Akdi Sonrasına Yönelik Rekabet Yasağı", Kamu-İş, Ocak 1991, s.4, dn 1'de anılan yazarlar, (Rekabet Yasağı).

400 PETEK, s.228 vd.; KIZILKAYA, s.27; ÖZEN, s.85.

401 PETEK, s.228 vd.; KIZILKAYA, s.27; ÖZEN, s.85.

402 CEM, s.107.

gerekmektedir. İşçinin işvereni zarara uğratma ihtimali olduğu durumlarda rekabet yasağına aykırılık teşkil edecek faaliyetleri yasaklayan sözleşme yazılı şekilde yapıldığında ve belirli bir yer, zaman ve faaliyet alanı ile sınırlandırıldığında geçerli olacaktır. Rekabet yasağı sözleşmesine aykırı davranan işçi, işverenin zararlarını TBK m.446 hükmü uyarınca tazmin etmekle mükellef olacaktır.

Rekabet yasağını profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından ele alırsak bu sözleşmeye hüküm koymak ya da ayrıca bir sözleşme yapmak suretiyle futbolcunun, profesyonel futbolcu sözleşmesi sona erdikten sonra eski kulübü ile rekabet etmemesinin kararlaştırılarak futbolcunun rekabet yasağına tabi kılınması, futbol faaliyetinin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda mümkün görünmemektedir.⁴⁰³

Buna mukabil, uygulamaya bakıldığında futbolcular ile kulüpler arasında, sözleşme sona erdikten sonra bir müddet için futbolcunun ülke içindeki belirli kulüplere transfer olamayacağını ya da futbolcunun yurtdışında bir takıma transfer olması durumunda Türkiye'ye döndüğünde yalnızca eski kulübü ile sözleşme yapabileceğini öngören kısıtlamalar getirildiği görülmektedir.⁴⁰⁴

Doktrindeki bir görüşe göre, bu şekilde öngörülmüş olan rekabet yasağı, teknik anlamda rekabet yasağı olmayıp, sözleşme özgürlüğü çerçevesinde taraflarca yapılmış kendine özgü bir sözleşmedir.⁴⁰⁵ Dolayısıyla, bu sözleşmeye aykırı davranışta bulunan futbolcu, kulübe karşı TBK m.446'ya göre değil, TBK m.112 vd. hükümlerine göre sorumlu olacaktır.⁴⁰⁶

Öte yandan doktrinde, taraflar arasında bu şekilde öngörülen sınırlamaların TBK m.444 vd. hükümleri uyarınca rekabet yasağı sözleşmesi olduğunu savunanlar da vardır.⁴⁰⁷ Bu görüşün taraftarlarına göre, taraflar arasındaki bu sınırlamalar TBK m.444'e göre rekabet

403 CEM, s.108.

404 CEM, s.109.

405 PETEK, s.355-356.

406 PETEK, s.355-356.

407 BAŞTÜRK, s.161-162.

yasağı sözleşmesi olsa da futbolcu, işverenin müşteri çevresine ve iş sırrına nüfuz etmediği için bu sözleşme geçersiz olacaktır.⁴⁰⁸

Şunu da belirtmek gerekir ki, uygulamada TBK m.444'e uygun olarak profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde, futbolcunun yeni kulübü tarafından eski kulübüne karşı oynatılmayacağına yönelik taahhütler de yer alabilmektedir.

Her ne kadar PFSTT'de konuya ilişkin bir düzenleme bulunmasa da Talimatın geçici transfer hususunu düzenleyen 15. maddesinin 5. fıkrasına göre; “*geçici transfer sözleşmesinde sportif rekabeti ve futbolcunun katılacağı müsabakaları sınırlandıran hükümler bulunamaz.*” Bu düzenlemeden hareketle denilebilir ki, futbolcunun geçici bir dönem için kulüp değiştirerek sonradan eski kulübüne döneceği geçici transferde dahi rekabetin sınırlandırılması PFSTT uyarınca mümkün değilken, futbolcunun kesin olarak kulüp değiştirdiği profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde yer alacak olan rekabeti sınırlayıcı hükümler evleviyetle geçersiz olacaktır.⁴⁰⁹

3.1.2.1.3.3.Haksız Fesih Tazminatı

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshedilmesi sonucunda taraflardan biri zarara uğrayabilir. PFSTT'ye göre, profesyonel futbolcu sözleşmesinin haksız feshi söz konusu olduğunda, feshe maruz kalan taraf, haksız fesih tazminatı talep edebilmektedir.⁴¹⁰ PFSTT'de haksız fesih tazminatıyla ilgili olan m.30'da “*profesyonel futbolcu sözleşmesinin... haklı bir sebebe dayanmadan feshedilmesi halinde, tazminat ödeme yükümlüğünün*” bulunduğu ifade edilmektedir. Diğer bir deyişle, Talimat, haksız fesih durumunda profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erdiğini ve haksız feshe maruz kalan tarafın tazminata hak kazanacağını belirtmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesine haksız fesih tazminatıyla ilgili bir hüküm konulmuş ise, bu hükümlere öncelik

408 BAŞTÜRK, s.161-162.

409 CEM, s.111.

410 Haksız feshe örnek teşkil olaylar UÇK kararlarına konu olmuştur. Bkz. UÇK, 03.03.2017, E. 20116/668 K. 2017/68 (Tahkim Kurulu'nun 13.07.2017 tarih, E. 2017/245 K.2017/280 sayılı kararı ile onanmıştır. Tahkim Kurulu Kararları - 13.07.2017 - Tahkim Kurulu Kararları TFF Erişim Tarihi: 08.04.2023)

verilecektir.⁴¹¹ Taraflar arasındaki sözleşmede haksız fesih tazminatına ilişkin bir hüküm yer almadığı takdirde, bu tazminatın miktarı ve içeriği Federasyon kurulları tarafından belirlenecektir.⁴¹² Zira, PFSTT’de haksız fesih tazminatının içeriğine dair herhangi bir açıklama yapılmamış ve tazminat miktarının hesaplanması, uyuşmazlık çözümünde yetkili olan makama bırakılmıştır.⁴¹³

Futbolcuların alacak haklarına ilişkin uyuşmazlıklarda yetkili makam, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden önce asliye hukuk mahkemeleri idi. 7036 sayılı kanun ile birlikte bu uyuşmazlıklar bakımından yetkili makam iş mahkemeleri olmuştur. Kanun’un 5. maddesinin a fıkrasına göre; “...4857 sayılı İş Kanunu’na veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına, (...) ilişkin dava ve işlere bakar” Bu hükmün yürürlüğe girmesinin bir sonucu olarak, İş Kanunu’nun 4/g maddesine göre İş Kanunu kapsamı dışında tutulan ve TBK’nın hizmet sözleşmesi hükümlerinin uygulandığı sporcuların alacaklarına ve tazminat taleplerine ilişkin davalar İş Mahkemelerinde görülmeye başlanmıştır. İş mahkemelerinin görevli olduğu uyuşmazlıklarda arabuluculuk zorunlu ve dava ön şartı niteliğinde olsa da profesyonel futbolcuların özel hukuk uyuşmazlıklarını yargıya taşıyabilmeleri için önce arabulucuya başvurularının zorunlu olup olmadığı hususu tartışmalıdır. Bu konu doktrinde eleştirilmektedir.⁴¹⁴

Talimatın esasını teşkil eden FIFA Talimatında haksız fesih tazminatına ilişkin 17. maddesine göre, tazminatın hesabında ilk olarak sözleşmenin tabi olduğu ülkenin düzenlemeleri dikkate alınacaktır.⁴¹⁵ Ayrıca; “...sona eren ve/veya yeni sözleşme ile futbolcuya ödenen ücret ve sağlanan diğer menfaatler, sona eren sözleşmenin kalan süresi, eski kulüp tarafından ödenen veya yapılan tüm ücret ve harcamalar ve bunların

411 CEM, s.111 vd.

412 CEM, s.112.

413 CEM, s.113.

414 ÖZDEMİR, Mehmet Serhan, İş Mahkemeleri Kanununda Yapılan Değişiklikten Sonra “Sporcunun” Hukuki Durumuna İlişkin Değerlendirmeler ve Arabuluculuk, Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu, Av. Türker Arslan Armağanı, Ankara Haziran 2021, s. 545-593.

415 ŞAHİN, s.93-94.

*futbolcu edimi olarak kulübe geri dönüşü ve sözleşmeye aykırılığın koruma döneminde olup olmadığı” diğer bir kriter olarak dikkate alınacaktır.*⁴¹⁶

3.1.2.1.3.4.Cezai Şart

Belirli süreli hizmet sözleşmesinin taraflarından birinin sözleşmeyi haksız olarak feshettiği durumlarda, diğer tarafın zararını tazmin etmesi gerekmektedir. Ancak, haksız fesih tazminatının ödenmesi konusunda karşı tarafı zorlayabilmek için, zarara uğradığını iddia eden tarafın hem zararın mevcudiyetini hem de bu zararın miktarını ispat etmesi gerekmektedir.⁴¹⁷ Buna mukabil, taraflar belirli süreli hizmet sözleşmesinin süresinden önce feshedilmesi durumunda sözleşmeyi haksız fesheden tarafın cezai şart ödemesine ilişkin bir hükmü sözleşmeye koyarak ya da bu yönde ayrı bir anlaşma yaparak zarara uğrayan kişinin ispat yükünü ortadan kaldırabilir.⁴¹⁸

Cezai şart, TBK m.179-182 hükümleri arasında düzenlenmekle birlikte, anılan maddelerde cezai şartın tanımı yapılmamıştır. Cezai şart, geçerli bir borcun eksik ifa edilmesi ya da hiç ifa edilmemesi durumunda ödenmesi öngörülen ve parasal değer taşıyan bir edimdir.⁴¹⁹ Yani, cezai şart borçluyu ifaya zorlamak amacıyla alacaklının borcun ifasını teminat altına almasını sağlamakta,⁴²⁰ buna ek olarak alacaklının uğrama ihtimali bulunan zararın tazminini sağlayacak bir güvence olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴²¹ Buna mukabil, TBK m.179’a göre cezai şartın amacı sadece garanti değil, aynı zamanda borçlunun öngörülen cezayı ödeyerek sözleşmeden kurtulmasını sağlayan bir imkândır.⁴²²

416 ŞAHİN, s.93-94.

417 CEM, s.118.

418 ALPAGUT, s.194; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.455; OĞUZMAN/ÖZ, s.870; EREN, s.1133.

419 ŞAHİN, s.88 vd.

420 ŞAHİN, s.89; OĞUZMAN/ÖZ, s.870, dn 376’da anılan yazarlar.

421 ALPAGUT, s.194; KOCAAĞA, Köksal, Cezai Şart, Ankara 2003, s.40.

422 IŞIK, Olcay, “Türk Bireysel İş Hukukunda İş Akdi ile Öngörülen ve İşçi ile İşvereni Haksız Feshe Karşı Koruyan Cezai Şart Kavramına İlişkin Bir Tespit”, LİHSGHD, 21/2009, s.176; KOCAAĞA, s.40.

Cezai şart, bir fer'i borç olup, asıl alacağa bağlıdır.⁴²³ Dolayısıyla, geçerli bir cezai şartın bulunabilmesi için her şeyden önce geçerli bir asıl borç bulunmalıdır.⁴²⁴ Nitekim, asıl borcun geçersiz olması halinde cezai şart da geçersiz olacaktır.⁴²⁵ Asıl borcun ifa, takas veya ibra ile sona erdirildiği hallerde ise, cezai şart da son bulacaktır.⁴²⁶ Bunlara ek olarak, TBK m.182/2'ye göre, cezai şartın kanuna ya da ahlaka aykırı bir borcu güçlendirmek amacıyla kararlaştırılması halinde, cezanın ödenmesi talep edilemeyecektir.

Belirli süreli hizmet sözleşmesinin haksız feshine dair kararlaştırılan cezai şartın türü, buna bağlanacak hükümler bakımından önem arz etmektedir. TBK m.179'a göre üç tür cezai şart bulunmaktadır. Doktrinde bunlar; seçimlik cezai şart, ifaya eklenen cezai şart ve ifayı engelleyen cezai şart şeklinde adlandırılmaktadır.⁴²⁷ Ayrıca, TBK m.179/1 ile 2'de anılan cezai şartlara "alelade cezai şart", TBK m.179/3'tekilere ise "*dönme cezası*" denilmektedir.⁴²⁸

TBK m.179/1'de düzenlenmiş olan seçimlik cezai şart söz konusu ise alacaklı, sözleşmenin hiç ya da gereği gibi ifa edilmemesi halinde, ya asıl edimin ifasını talep edecek ya da bundan vazgeçerek doğrudan cezai şartın ödenmesini isteyecektir. Buna mukabil, alacaklı hem borcun ifasını hem de cezanın ödenmesini talep edememektedir.⁴²⁹ Bu bağlamda, seçim hakkının alacaklı tarafından tek taraflı ve borçluya varması gereken bir hukuki işlemle kullanılması gerekmektedir.⁴³⁰ Ayrıca, TBK m.179/1 hükmü emredici bir düzenleme olmadığı için taraflar anlaşarak hem borcun ifa edilmesini hem de cezai şartın ödenmesini kararlaştırabilecektir.

TBK m.179/2 hükmüne göre, ifanın sözleşmede öngörülen zamanda veya yerde yapılmaması durumları için cezai şartın öngörülmesi halinde, alacaklının kural olarak

423 OĞUZMAN/ÖZ, s.874; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.342; TUNÇOMAĞ, s.859.

424 ÖZEN, s.178.

425 ÖZEN, s.178.

426 CEM, s.119 vd.

427 CEM, s.119 vd.

428 CEM, s.119 vd.

429 VON TUHR, s.826; OĞUZMAN/ÖZ, s.876; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.348.

430 KARAGÖZ, Veli, İş Sözleşmesinde Cezai şart, Ankara 2006, s.30.

hem gecikmiş ifayı veya ifanın sözleşme kararlaştırılan yerde yapılmasını hem de cezayı isteme hakkı bulunmaktadır. Buna mukabil, alacaklı ifa ile birlikte cezai şart talep etme hakkını saklı tutarak eksik ifayı kabul etmiş ya da bu hakkından açıkça vazgeçmişse, cezai şartın ödenmesini talep edemeyecektir.

Her ne kadar dönme cezası ile alelade cezai şartlar, aralarındaki yakın ilişkiden dolayı aynı maddede düzenlenmiş olsalar da, TBK m.179/3'te düzenlenen dönme cezası, niteliği itibariyle alelade cezai şarttan farklıdır.⁴³¹ Nitekim, alelade cezai şart, borçlunun borcunu ihlal etmesi durumunda alacaklıya bir talep hakkı sağlarken; dönme cezası, belirli bir miktarın ödenmesi ile borcun ihlali olmaksızın borçlunun borç ilişkisini sona erdirmesini sağlamaktadır.⁴³²

Buna ek olarak, alelade cezai şartta borçlu borcunu ihlal ettiğinde alacaklıya ek bir talep hakkı tanınarak alacaklının durumu kuvvetlendirilirken;⁴³³ dönme cezasında, asıl edim teminat altına alınarak ifanın sağlanması değil, borçlunun sözleşmeyi ihlal etmeksizin ifa anında ya da ifadan önce cezayı ödemek suretiyle asıl edim borcundan kurtulması söz konusudur.⁴³⁴ Yani, dönme cezası borçluya borcundan kurtulma kolaylığı sağlarken,⁴³⁵ alelade cezai şart söz konusu olduğunda alacaklıya tanınan seçim hakkının, dönme cezasında borçluya tanındığı söylenebilir.

Ayrıca, TBK m.180/2 hükmüne göre alelade cezai şartın kararlaştırılması halinde alacaklı, borçlunun kusurunu ispatlamak suretiyle cezai şartı aşan zararının tazminini talep edebilecektir. Buna mukabil, dönme cezasının varlığı halinde alacaklı böyle bir

431 ÖZEN, s.177-178; ŞAHİN, s.90.

432 ÖZEN, s.177-178; ŞAHİN, s.90.

433 ŞAHİN, s.89.

434 Dönme cezası, pey akçesi ile benzerlik gösterse de ondan farklı yapı ve sonuçları vardır. Bkz. TEKİNAY/AKMA/BURCUOĞLU/ALTOP, s.471; EREN, s.1138.

435 EREN, s.1138; OĞUZMAN/ÖZ, s.880; ALPAGUT, s.195; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU /ALTOP, s.471.

imkâna sahip değildir.⁴³⁶ Nitekim, dönme cezasının amacı, borçlunun kararlaştırılan miktarı ödemek suretiyle ifadan kaçınması ve durumunun kuvvetlendirilmesidir.⁴³⁷

Sözleşmede kararlaştırılmış olan miktarın alelade cezai şart mı, yoksa dönme cezası mı olduğu konusunda tereddüt olması halinde, öngörülen miktar alelade cezai şart kabul edilmelidir.⁴³⁸ Zira, TBK m.179/3'e göre, ihtilaf söz konusu olduğunda öngörülen cezanın dönme cezası niteliğinde olduğu borçlu tarafından ispat edilmelidir. Yani, öngörülen sözleşme cezasının dönme cezası olduğu ispat edilemediği takdirde, öngörülen ceza alelade cezai şart olarak değerlendirilecektir.

Hizmet sözleşmesinin feshine ilişkin olarak sözleşmede yer alan cezai şart kayıtları söz konusu olduğunda, böyle bir cezai şartın kararlaştırılabilmesi için hizmet sözleşmesinin belirli süreli olması gerekmektedir.⁴³⁹ Belirli süreli hizmet sözleşmesi haklı neden olmaksızın süresinden önce feshedildiği takdirde karşı tarafa ödenmesi öngörülen cezai şartın geçerli olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir.⁴⁴⁰

Konuya ilişkin verdiği kararlarda Yargıtay, cezai şartın karşılıklı olup olmaması bakımından konuyu ele almakta ve cezai şartın sadece işçi aleyhine öngörülmesi halinde, bunun işçiyi bağlamayacağına hükmetmektedir.⁴⁴¹ Nitekim, cezai şartın hizmet sözleşmesi kapsamında geçerli olması, cezai şartın her iki taraf için de öngörülmüş olmasını gerektirmektedir.⁴⁴² Yargıtay'ın yerleşik içtihadı ve doktrindeki baskın görüş bu doğrultuda olsa da aksi yönde görüş benimseyen yazarlar da mevcuttur.⁴⁴³

Bu bağlamda şuna da değinmek gerekir ki, iki taraflı olarak öngörülen cezai şart miktarlarındaki eşitsizlik, her iki cezai şartın da geçersiz olması sonucu

436 TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.479-480; ALPAGUT, s.195; OĞUZMAN/ÖZ, s.883.

437 OĞUZMAN/ÖZ, s.880.

438 CEM, s.121.

439 IŞIK, s.179.

440 CEM, s.121.

441 SOYER, Polat, "Hizmet Akdinin İşçi Tarafından Feshi İçin Öngörülen Cezai Şartın Geçerliliği Sorunu", Prof. Dr. Turhan Esener'e Armağan, Ankara 2000, s.365, dn 8(Cezai şart). ÖZDEMİR, Erdem, "İş Hukukunda Eğitim Karşılığı Öngörülen Cezai Şart", Çalışma ve Toplum, 2005/1, s.146.

442 ŞAHİN, s.91 (Y 9.HD, 17.11.1992, E.1992/8777, K.1992/12603).

443 CEM, s.122-123.

doğurmamaktır.⁴⁴⁴ Bu durumda, işveren için öngörülen miktar yüksekse cezai şart işvereni bağlayacak, ancak işçi adına öngörülen miktarın yüksek olması halinde, işçi işveren için öngörülmüş miktar kadar sorumlu olacaktır.⁴⁴⁵

Belirli süreli hizmet sözleşmesinin haksız feshi için öngörülen cezai şartın alelade cezai şart mı, yoksa dönme cezası mı olduğu hususuna da değinmek gerekir. Doktrinde, burada hizmet sözleşmesinin keyfi olarak feshedilmesi söz konusu olmadığından ve haksız fesihten dolayı ödenecek tazminat belirlendiği için alelade bir cezai şartın var olduğunu kabul edilse de⁴⁴⁶ başka bir görüş, haksız fesih hali için öngörülen cezai şartı dönme cezası olarak nitelendirmektedir.⁴⁴⁷

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğini haiz olduğundan sözleşmenin haksız feshi söz konusu olduğunda karşı tarafa cezai şart ödeneceği şeklindeki kayıtlar sözleşmede yer alabilecektir.⁴⁴⁸ Bu bağlamda, PFSTT’de cezai şartla ilişkin bir düzenleme bulunmadığından bu şartın geçerliliği tespit edilirken genel kurallar dikkate alınacaktır.⁴⁴⁹ Dolayısıyla, profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alan cezai şart, yalnızca her iki taraf için de öngörülmesi halinde geçerli sayılacaktır.⁴⁵⁰

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer alan cezai şartın, alelade cezai şart mı yoksa dönme cezası mı olarak nitelendirileceği konusunda açıklık bulunmamaktadır.⁴⁵¹ FIFA Talimatı’nın haksız fesih durumunu düzenleyen 17. maddesinde, sözleşmede aksinin kararlaştırılmadığı durumlar için haksız fesih tazminatının hesabına ilişkin genel kurallar düzenlenmiştir. Buna göre, cezai şartla ilişkin düzenlemenin sözleşmede yer alması halinde artık haksız fesih tazminatının hesaplanmayacağı anlaşılmaktadır. Buna mukabil,

444 CEM, s.122-123.

445 IŞIK, s.181.

446 ERTÜRK, Şükran, “Belirli-Belirsiz İş Akitlerinin Sona Ermeleri ve Sonuçları Arasındaki Farklar”, Prof. Dr. Mahmut Birsnel’e Armağan, İzmir 2001, s.111, dn 72.

447 TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.472, dn 18a.

448 ÖZEN, s.179; ŞAHİN, s.91.

449 ÖZEN, s.179; ŞAHİN, s.91.

450 CEM, s.123; ŞAHİN, s.91.

451 CEM, s.123.

17. maddenin 2. fıkrasında tazminat miktarının taraflarca kararlaştırılabileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, FIFA Talimat Şerhi'nde de anılan madde uyarınca taraflar sözleşmeye haksız feshle ilişkin bir cezai şart öngören bir hüküm ekleyebilecektir. “*Buy-out clause*” olarak adlandırılan bu kayıtların sözleşmeye eklenmesi halinde futbolcu, öngörülen miktarı kulübe ödeyerek sözleşmeyi tek taraflı olarak feshedebilecektir.⁴⁵² Böyle bir cezai şart sayesinde futbolcu, sözleşmeyi herhangi bir nedene dayanmadan ve istediği zaman feshedebilecektir.⁴⁵³ Şu halde, FIFA Talimat Şerhi'nin 17. maddesinde de açıkça ifade edildiği üzere, cezayı ödeyerek sözleşmeyi fesheden futbolcu hakkında, fesih koruma dönemi içerisinde gerçekleşmiş olsa dahi sportif cezalar uygulanmayacaktır. Dolayısıyla, FIFA Talimat Şerhi'nde yer alan düzenlemeler dikkate alındığında, profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alacak cezai şartın dönme cezası niteliğinde olduğu söylenebilir.⁴⁵⁴

Şunu da belirtmek gerekir ki, taraflar TBK m.182/1'e göre cezai şart miktarını belirleme hususunda serbest olsalar da kararlaştırılan cezai şart, borçlunun kişilik haklarını ihlal edecek nitelikteyse TBK m.182/3 hükmü uyarınca hâkim ceza miktarını indirecektir. Cezai şartın aşırı olup olmadığı tespit edilirken tarafların ekonomik durumları, sözleşmeye aykırılık nedeniyle alacaklının uğradığı zarar, borçlunun borcunu yerine getirmemesi sebebiyle sağladığı yarar ve borçlunun kusur derecesi gibi ölçütler dikkate alınmaktadır.⁴⁵⁵ Fahiş görülen cezai şartın indirimi söz konusu ise sözleşmenin ifa edilmiş olan süresi ile orantılı olarak indirim yapılması gerektiği kabul edilmektedir.⁴⁵⁶

Öte yandan, sözleşmede öngörülen cezai şart, alelade cezai şart olmayıp dönme cezası niteliğinde ise, bu ceza miktarının hâkim tarafından indirime tabi tutulup tutulmayacağı konusunda fikir birliği bulunmamaktadır.⁴⁵⁷ Doktrindeki hâkim görüşe göre, TBK m.179/3'te yer alan dönme cezasının, aynı maddede düzenlenen diğer cezai şartlar gibi

452 KIZILKAYA, s.143-144.

453 KIZILKAYA, s.143-144.

454 KIZILKAYA, s.143-144.

455 EREN, s.1141-1142; ALPAGUT, s.197-198.

456 ALPAGUT, s.200.

457 CEM, s.125.

hâkim tarafından indirim tabii tutulabilmesi gerekmektedir.⁴⁵⁸ Yargıtay hâkim görüşe uygun olarak, dönme cezasının indirimine gitmektedir.⁴⁵⁹

3.1.2.1.3.5.Sportif Cezalar

PFSTT’de sportif cezalar için öngörülen hükümler, profesyonel futbolcu sözleşmesinin koruma dönemi ile ilgilidir. Hatırlatma yapacak olursak, koruma dönemi ile, profesyonel futbolcunun 28 yaşından önce imzaladığı sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden üç yıllık veya üç sezonluk dönem ya da profesyonel futbolcunun 28 yaşından sonra imzaladığı sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden iki yıllık veya iki sezonluk dönem kastedilmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin koruma dönemi içerisinde haklı bir neden olmadan feshedilmesi halinde, PFSTT m.30’a göre tazminat ödeme yükümlülüğü ortaya çıkacak ve haksız fesheden tarafa sportif cezalar uygulanacaktır.

Sözleşmenin, koruma dönemi içerisinde profesyonel futbolcu tarafından haksız feshedilmesi durumunda PFSTT m.30/2 hükmü uyarınca futbolcuya altı ay resmi müsabakalardan men cezası verilecektir. Anılan hükme göre, ağırlaştırıcı birtakım sebeplerin varlığı halinde men cezasının süresi on iki aya çıkarılabilecektir. Ayrıca, futbolcuya verilen sportif cezaların, futbolcunun yeni kulübüne tescil edilmesinden sonraki ilk resmi müsabakasından itibaren uygulanmaya başlayacağı da aynı hükümde yer almaktadır. Dolayısıyla, futbolcunun sözleşmeyi haksız feshetmesi halinde uygulanacak olan sportif cezalar, yeni kulübünü de doğrudan etkileyecektir.⁴⁶⁰ Nitekim, futbolcunun yeni kulübü resmi müsabakaların bir kısmında futbolcudan yoksun kalacaktır.⁴⁶¹

Her ne kadar yeni kulüp açısından hakkaniyete aykırı bir durum olarak görülse de, PFSTT’nin fesih usulünü düzenleyen 29. maddesinin son fıkrası uyarınca fesih halinde futbolcu, transfer olacağı kulübün feshin hukuki ve cezai sonuçlarından müteselsilen sorumlu olacağını kabul ettiğini belirten taahhünameyi imzaladığı takdirde transfer

458 TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.472.

459 OĞUZMAN/ÖZ, s.880, dn 421.

460 CEM, s.126-127.

461 CEM, s.126-127.

olabilecektir. Dolayısıyla yeni kulüp, futbolcu hakkında uygulanması muhtemel cezalardan futbolcuyla birlikte sorumlu olacağını henüz sözleşmeyi imzalama aşamasındayken kabul etmektedir.⁴⁶² Hal böyle olunca, yeni kulüp açısından hakkaniyete aykırı bir durumun varlığından söz edilemeyecektir.⁴⁶³

PFSTT’de koruma dönemleri içerisinde kulüpler tarafından gerçekleştirilecek haksız fesih ile ilgili olarak iki farklı durum yer almaktadır. İlk olarak, futbolcu ile sözleşmesi bulunan kulübün haklı bir nedene dayanmaksızın sözleşmeyi koruma dönemi içerisinde feshetmesi durumu ele alınmıştır. Bu durumda kulüp hakkında, haksız fesih tazminatının yanı sıra sportif yaptırımların da uygulanabileceği belirtilmiştir. Talimatta öngörülen ikinci durum ise, koruma dönemi içerisinde futbolcuyu mevcut kulübüyle arasındaki sözleşmeyi feshetmesi için yönlendiren diğer bir kulüp hakkında da haksız fesih tazminatının ve sportif yaptırımların gündeme gelebileceği hususudur. Talimattaki anılan düzenlemeler uyarınca hem sözleşmeyi fesheden hem de futbolcuyu feshe yönelten kulüpler hakkında sportif yaptırımlar uygulanabilecektir.

Şunu da belirtelim ki, PFSTT m.30/5’e göre, önceki sözleşmesini haklı bir sebep olmadan sona erdiren profesyonel futbolcu ile sözleşme imzalayan (yeni) kulübün, aksi ispat edilmedikçe, futbolcuyu feshe yönelttiği kabul edilmektedir. Kulüpler için öngörülen sportif yaptırım ise, iki transfer ve tescil dönemi boyunca yeni bir futbolcu transfer etmekten men edilmeleridir.

Bunlara ek olarak, PFSTT m.30/6’da futbolcunun transferini kolaylaştırmak için futbolcu ile kulübü ile arasındaki sözleşmeyi feshe yönelten kişiler hakkında da ceza uygulanabileceği belirtilmiştir. Bu kişiler, kulübü temsile yetkili kişiler, futbolcu temsilcileri ya da başka futbolcular olabilir. Anılan kişiler hakkında cezai yaptırım uygulanabilmesi için, feshe yönelten davranışın koruma döneminde gerçekleşmesi gerekmektedir.

462 CEM, s.126-128.

463 PFSTT m.30

Koruma dönemi sona erdiğinde ise sözleşmenin haklı bir neden olmadan feshedilmesi halinde kulüp ya da futbolcu hakkında sportif cezalar artık uygulama alanı bulmayacaktır. Buna mukabil, haksız olan tarafa hakkında yine haksız fesih tazminatı yaptırımını uygulanacaktır.

Öte yandan, PFSTT m.30/3'e göre, koruma dönemi içerisinde olmasa da kulübün ilgili sezondaki son resmi maçından başlayarak 15 gün içerisinde sözleşmenin feshedilmesi gerekmekte; bu dönem dışında sözleşmenin feshedilmesi halinde, futbolcu hakkında disiplin cezası uygulanabilmektedir. Ancak, aynı maddede koruma dönemi dışında kulüp tarafından sözleşmenin haksız feshedilmesi durumuna ilişkin herhangi bir disiplin cezasına öngörülmemiştir.

Kısacası, sportif cezalar sadece ilgili tarafın talebi üzerine uygulanmakta olup, UÇK tarafından hükmedilmektedir. Bu şekilde bir talepte bulunmak isteyen taraf, madde 29'a göre noter yoluyla fesih bildirimini takip eden transfer ve tescil döneminin sonuna kadar UÇK'ya başvurmalıdır. Düzenlemede öngörülen süre, talepte bulunan taraf için hak düşürücü niteliktedir.

3.1.2.1.3.6. Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesinde Futbolcunun Serbest Kalması

Profesyonel futbolcu, mevcut kulübüyle olan iş ilişkisi devam ettiği müddetçe başka bir kulüple sözleşme imzalamaz.⁴⁶⁴ Diğer bir deyişle, profesyonel futbolcunun kesin transferinin gerçekleşebilmesi için her şeyden önce futbolcunun serbest kalması gerekmektedir.⁴⁶⁵ Bu sebeple, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile futbolcuyu transfer etmek isteyen yeni kulüp, mevcut kulübe futbolcunun serbest kalması için bazı menfaatler sağlamaktadır.⁴⁶⁶ Bunun karşılığı olarak mevcut kulüp ise, ya usulüne uygun bir fesih bildiriminde bulunarak ya da karşılıklı sona erdirme sözleşmesi ibraz ederek

464 KIZILKAYA, s.123.

465 ÖZEN, s.153; PETEK s.350; KIZILKAYA, s.123-124.

466 CEM, s.129-131.

futbolcuyla arasındaki profesyonel futbolcu sözleşmesini sona erdirecek ve futbolcuyu serbest bırakacaktır.⁴⁶⁷

Uygulamaya bakıldığında ise, profesyonel futbolcu sözleşmesinin genelde tek taraflı bir fesih ile sona erdirilmekte olduğu ve bu fesih ihbarını gerçekleştiren tarafın genellikle futbolcu olduğu görülmektedir.⁴⁶⁸

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde üç taraflı bir hukuki ilişki bulunmaktadır. Sözleşme ile taraflar, futbolcunun başka bir kulübe transfer olması konusunda anlaşmakta ve transfer eden kulüp futbolcunun serbest kalmasına karşılık olarak menfaat sağlama yükümlülüğü altına girmektedir.⁴⁶⁹ Bu ilişkide önem arz eden nokta, transfer sözleşmesiyle futbolcunun diğer kulüple sözleşme imzalayabilmesi için gereken serbest kalmanın sağlanması konusunda futbolcu ile kulübünün karşılıklı olarak anlaşmalarıdır.⁴⁷⁰

Transfer sözleşmesinin tarafları olan futbolcu ile mevcut kulübü, aralarındaki profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesi hususunda anlaşmış ve ortak iradelerini transfer sözleşmesine taraf olmak suretiyle ortaya koymuşlardır.⁴⁷¹ Yani, transfer sözleşmesinin yapılmasıyla tarafların iradeleri profesyonel futbolcu sözleşmesinin ikalesine yönelmiştir.⁴⁷² Ancak, taraflar arasındaki sona erdirmeye yönelik olan bu anlaşma, TFF'ye gerekli şartları taşıyan bildirim yapılmadan hüküm ifade etmemektedir.⁴⁷³

Profesyonel futbolcu sözleşmesini karşılıklı sona erdirmenin kayıtlara işlenebilmesi için PFSTT m.26'ya göre ilgili sözleşmenin tarafı olan kulübü temsile yetkili kişilerin noter tasdikli imza sirküleri ile sözleşmenin diğer tarafı olan futbolcunun imza tarihinden en

467 CEM, s.129-131.

468 CEM, s.129-131.

469 PETEK s.276.

470 CEM, s.129-131.

471 CEM, s.129-131.

472 CEM, s.129-131.

473 KIZILKAYA, s.78; ŞAHİN, s.67.

geç 30 gün önce düzenlenen ve ilgili kulüple yapacağı sona erdirme sözleşmesinde kullanacağına dair açıklamayı içeren noter tasdikli imza beyannamesi gerekmektedir.

PFSTT m.29'da ise, profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshinin federasyon tarafından kayıtlara geçirilebilmesi için fesih açıklamasının noter aracılığıyla diğer tarafa ve Federasyona gönderilecek bir ihbarname ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan transfer sözleşmesi yapan futbolcu ile mevcut kulüp, aralarındaki sözleşmenin sona ermesi hususunda anlaşmış da olsalar bile, bu iradelerini PFSTT'de bahsi geçen yöntemlerden birini kullanarak ortaya koymak zorundadırlar.⁴⁷⁴

Transfer sözleşmesine göre futbolcuyu serbest bırakma borcu altına giren mevcut kulübün bu yükümlülüğünden imtina etmesinin nasıl sonuçlanacağına da değinmek gerekir. Futbolcunun serbest kalması için usulüne uygun olarak gerçekleştirilmesi gereken bildirim, mevcut kulüp ya da futbolcu tarafından yapılabilecektir.⁴⁷⁵ Fakat, bildirim mevcut kulüp tarafından yapılacağı kararlaştırılmış olmasına rağmen kulüp bu yükümlülüğünü yerine getirmemişse, futbolcuyu transfer etmek isteyen kulüp serbest bırakmanın karşılığı olan transfer ücretini ödemekten kurtulacaktır.⁴⁷⁶

Ayrıca, futbolcuyu serbest bırakmayarak akdi yükümlülüğünü yerine getirmeyen mevcut kulüp, yeni kulübün bu transferi gerçekleştirilememesi yüzünden uğradığı zararları da tazmin etmek zorunda kalacaktır.⁴⁷⁷

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin taraflarından birinin Federasyona yapacağı fesih ihbarı ile yürürlükten kaldırılması halinde ortaya hangi sonuçların çıkacağı konusuna da değinmek gerekir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesine yönelik olarak anlaşan taraflar, iradelerini tek taraflı fesih beyanı ile yansıttığından kararlaştırılan asıl

474 Bu şartın geçerlilik şartı olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır (KIZILKAYA, s.78).

475 CEM, s.129-131.

476 CEM, s.129-131.

477 CEM, s.129-131.

işlem ile yapılan işlem birbirlerinden farklı olmakta ve fesih işleminin muvazaalı olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir.⁴⁷⁸

Muvazaa, tarafların iradeleri ile beyanları arasında istenerek meydana getirilen uyumsuzluktur.⁴⁷⁹ Nitekim, muvazaada taraflar, üçüncü kişilere karşı istemedikleri bir işlemi yapmış gibi görünürken, gerçekte ise bu işlemin ya hiçbir hüküm doğurmaması ya da başka bir işlemin hükümlerini meydana getirmesi⁴⁸⁰ konusunda anlaşmaktadır.⁴⁸¹ Dolayısıyla, muvazaalı işlem hiçbir hüküm doğurmayacak olup, TBK m.19 hükmü uyarınca tarafların birbirlerine uygun gerçek iradeleri araştırılacaktır.⁴⁸² Ancak, tarafların birbirlerine uygun irade beyanlarının dış dünyaya farklı yansıdığı her durumda işlemin muvazaalı olduğunu söylemek mümkün değildir. Nitekim, muvazaadan bahsedebilmek için öncelikle tarafların üçüncü kişileri aldatma amacı olmalıdır.⁴⁸³ Yani, taraflar muvazaalı işlemi, sırf üçüncü kişileri aldatmak amacıyla yapmalıdır.⁴⁸⁴ Ayrıca, tarafların muvazaalı işlemin kendi aralarında hüküm ifade etmeyeceği ve bu işlemin sırf üçüncü kişileri yanıltmak niyetiyle yapıldığına ilişkin anlaşmış olmaları da gerekmektedir.⁴⁸⁵ Taraflar arasında yapılan bu anlaşma doktrinde muvazaa anlaşması olarak adlandırılmaktadır.⁴⁸⁶

Transfer sözleşmesi yaparak profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesi yönünde karşılıklı ve birbirlerine uygun iradelerini ortaya koyan futbolcu ile mevcut kulüp, bu iradelerine uygun olmayan bir fesih ihbarıyla sözleşmeyi sona erdirmektedir.⁴⁸⁷ Fakat, yapılan fesih işleminin muvazaalı olduğunu söylemek isabetli olmayacaktır.⁴⁸⁸ Zira, transfer sözleşmesi ile profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesine yönelik irade

478 CEM, s.129-131.

479 EREN, s.315; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.407.

480 EREN, s.318; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.410; OĞUZMAN/ÖZ, s.108-109.

481 OĞUZMAN/ÖZ, s.108.

482 Doktrinde bu konuya ilişkin farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe, muvazaa durumunda tarafların muvazaalı işlemi yapma yönünde iradeleri mevcut olmadığından, bu işlem yok hükmünde olduğunu ileri sürerken (EREN, s.322); diğer bir görüşe göre ise şeklen de olsa ortada bir irade beyanı mevcut olduğundan yokluktan söz edilememektedir. (OĞUZMAN/ÖZ, s.110).

483 TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.408.

484 TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.408.

485 OĞUZMAN Kemal/ÖZ Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler cilt 1, İstanbul, 2015, s.127-128.

486 TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.425.

487 CEM, s.133 vd.

488 CEM, s.133 vd.

ortaya konulmuş olsa da, bu irade sözleşmenin sona ermesi için yeterli olmayıp, profesyonel futbolcu sözleşmesi Federasyona yapılacak usulüne uygun bir bildirim ile sonlandırılabilir. ⁴⁸⁹ Yani, transfer sözleşmesi uyarınca taraflar, usulüne uygun bir bildirimde bulunma borcu altındadır. Bu bağlamda, profesyonel futbolcu sözleşmesi feshedilerek sona erdirildiğinde fesih işlemi, yalnızca tarafların bildirimde bulunma borcunun yerine getirilmesine hizmet etmektedir. ⁴⁹⁰ Hal böyleyken, tarafların üçüncü kişileri aldatma veya yanıltma niyetinde olduğunu söylemek isabetli olmayacaktır. ⁴⁹¹ Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erdirilmesi için tarafların karşılıklı sona erdirme sözleşmesi yapmak yerine fesih yolunu kullanmalarının sebebi, fesih işleminin daha kolay ve hızlı olmasıdır. ⁴⁹²

Sonuç olarak, transfer sözleşmesine göre Federasyona yapılacak bir bildirim ile sözleşmeyi sona erdirme borcu yerine getirildiğinde, tarafların gerçek iradeleri ikaleye yönelmiş olsa da üçüncü kişileri yanıltma amacı bulunmadığından muvazaa söz konusu olmayacaktır. ⁴⁹³

Özetle; transfer sözleşmesi gereği, taraf iradeleri sözleşmesinin sonlanmasına yönelik karşılıklı olarak uyuşmakta ise bildirim hangi yol ile yapıldığına bakılmaksızın futbolcu serbest kalmaktadır. ⁴⁹⁴ Tarafların iradelerinin uyuşmasının bir sonucu olarak taraflar, birbirlerinden haksız feshe yönelik taleplerde bulunamayacaktır. ⁴⁹⁵ Diğer bir deyişle, transfer sözleşmesi uyarınca profesyonel futbolcu sözleşmesi ikale edilecek ve sözleşmenin sona ermesinden bahisle tarafların haksız fesih tazminatı, sportif cezalar ve cezai şart talep edebilmesi mümkün olmayacaktır. ⁴⁹⁶ Nitekim, sözleşme tarafları karşılıklı anlaşarak sözleşmeyi sona erdirdikleri takdirde, sözleşmeden doğan hak ve borçlardan vazgeçmiş olacaklardır. ⁴⁹⁷

489 PFSTT m.20.

490 CEM, s.133 vd.

491 CEM, s.133 vd.

492 CEM, s.133 vd.

493 CEM, s.133 vd.

494 KIZILKAYA, s.123; ŞAHİN, s.85.

495 KIZILKAYA, s.78.

496 CEM, s.133 vd.

497 ÖZEN, s.150.

3.2.FUTBOLCUYU TRANSFER EDEN KULÜBÜN HAK VE BORÇLARI

3.2.1.Transfer Eden Kulübün Futbolcunun Eski Kulübüne Karşı Hakları

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin, futbolcu ile kendisini transfer eden kulüp arasında profesyonel futbolcu sözleşmesinin yapılmasına yönelik bir ön sözleşme niteliinde olduğunu belirtmiştik. Ayrıca, futbolcunun kendisini transfer etmek isteyen kulüple yeni bir sözleşme imzalayabilmesi için futbolcunun mevcut kulübüyle arasında devam etmekte olan sözleşmenin sona erdirilmesi gerektiğini ifade etmiştik. Bu bağlamda, transfer eden kulübün futbolcunun eski kulübüne karşı olan hakkı; eski kulübe ödeyeceği transfer ücretinin karşılığı olarak futbolcuyla arasında devam etmekte olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erdirilmesini talep etmektedir.

3.2.2.Transfer Eden Kulübün Futbolcunun Eski Kulübüne Karşı Borçları

3.2.2.1.Transfer Ücreti

3.2.2.1.1.Tanımı

Futbolcuyu transfer eden yeni kulübün eski kulübe sağladığı parasal menfaat farklı şekillerde adlandırılmaktadır. Doktrinde ve günlük hayatta genellikle “*bonservis ücreti*”⁴⁹⁸ ya da “*bonservis bedeli*”⁴⁹⁹ olarak isimlendirilmektedir.

PFSTT’de profesyonel futbolcu transfer sözleşmesine değinilmemiş olmasının bir uzantısı olarak, bu sözleşme sonucunda meydana gelen transfer ücretine de yer verilmemiştir. Buna mukabil, eski Profesyonel Futbol Talimatında transfer ücreti yer almaktaydı.⁵⁰⁰ Bu Talimattaki tanıma göre transfer ücreti, futbolcunun başka bir kulübe transfer edilmesi durumunda hem futbolcuya hem de eski kulübüne ödenecek ücret idi.

498 ERTAŞ/PETEK, s.289; GENÇ, Spor, s.88 vd.

499 ERTEN, Rıfat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Ankara 2007, s.161 vd.

500 <https://www.ozgunhukuk.com/yayinlar/futbolcu-transferi-ve-yetistirme-tazminatı> Erişim Tarihi: 08.04.2023.

Yani transfer ücreti, bugün attığımız anlamla birlikte futbolcuya ödenecek olan ücreti de kapsayan bir kavram olarak kullanılmaktaydı.

Günümüzde transfer ücretine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığı için, bu kavramın tanımını yapmak uygulama ve doktrine bırakılmıştır. Transfer ücreti, kulübü ile sözleşmesi devam etmekte olan bir futbolcunun başka bir kulüp tarafından transfer edilmesi halinde, futbolcuyu transfer etmek isteyen yeni kulübün, eski kulübe ödemeyi üstlendiği bir miktar para ya da para ile ölçülebilen ekonomik bir değer şeklinde tanımlanabilir.⁵⁰¹ Bu bakımdan, transfer ücreti, PFSTT’de transfer olarak nitelendirilen her durumda söz konusu olamayacak, ancak futbolcunun mevcut kulübüyle sözleşmesi devam ederken yapılacak bir transfer sözleşmesi ile yeni kulübe kesin transferinin yapılması halinde gündeme gelecektir.⁵⁰² Yani, transfer ücretinin ilk şartı, mevcut kulübü ile sözleşmesi devam eden bir futbolcunun transfer edilmesidir.⁵⁰³ Nitekim, eski kulüp ile futbolcu arasındaki profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermiş olduğu durumlarda futbolcu ile yeni bir sözleşme yapma niyeti olan yeni kulüp, eski kulübe herhangi bir maddi menfaat sağlamadan bu sözleşmeyi yapabilecektir.⁵⁰⁴

Bu noktada şunu da belirtmek gerekir ki, sözleşmesi sona ermiş bir futbolcuyla profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayan yeni kulübün eski kulübe bedel ödemekle yükümlü olmadığı şeklindeki ilke, yakın zamanda ortaya çıkmıştır.⁵⁰⁵ Özellikle “*Bosman Kararı*” ile, yıllarca transfer sistemine hâkim olmuş kurallar yıkılmıştır.⁵⁰⁶

3.2.2.1.2. *Bosman Kararı ve Öncesinde Transfer Sistemleri*

1800’lerin ortasından itibaren Avrupa’da popüler olmaya başlayan futbolun ilk döneminde profesyonellik kavramı henüz bulunmadığından futbolculara yetenekleri ve performansları ölçüsünde ücret ödenmekte ve bu ödemeler genellikle el altından

501 PETEK, s.286-287.

502 CEM, s.136-137.

503 CEM, s.136-137.

504 KIZILKAYA, s.123; ŞAHİN, s.85; ÖZEN, s.153.

505 KIZILKAYA, s.123-124.

506 CEM, s.136-137.

yapılmaktaydı.⁵⁰⁷ Ayrıca, kulüplerin düzenli birer kadroları bulunmadığından futbolcularla yalnızca belirli maçlar için anlaşma yapılmaktaydı.⁵⁰⁸

1800'lerin sonlarında futbolcuların profesyonelleşmesine müteakip kayıt dışı dönem sona ererek futbola yeni kurallar getirilmiştir.⁵⁰⁹ Örneğin, bu kurallardan birine göre, profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayan futbolcu, kulüp tarafından bağlı bulunulan Federasyona tescil edilmek zorundaydı.⁵¹⁰ Bu dönemde genellikle birer yıllık sözleşmeler tercih edilmekteydi.⁵¹¹ Ayrıca, sözleşmesi sona ermiş olan futbolcu serbest kalmamakta, kulübün Federasyon nezdindeki tescili uzatma ya da başka bir kulübe satma imkânı bulunmaktaydı.⁵¹² Hal böyleyken, başka bir kulübe transfer edilmek istenilen futbolcular, sezon sonunda kulüp tarafından hazırlanan transfer listesine konularak her bir futbolcu için *transfer ücreti* kararlaştırılmaktaydı. Buna karşılık, transfer edilmek istenmeyen futbolcular, ücretinde değişiklik yapılmadan kulüp tarafından elde tutulmakta ve süresiz olarak kulübe bağlı hale gelmekteydi.⁵¹³ Uygulamada görülen bu durum yüzünden, futbolcular kulüplerinin egemenliği altında kalmaktaydı.⁵¹⁴ Futbolcu kulüp ilişkileri, 1959'da gerçekleşmiş olan "*Eastham Olayı*" ile birlikte değişikliğe uğramıştır.⁵¹⁵ Yeni sisteme göre, kulübü tarafından eski sözleşmesine nazaran daha iyi ya da ona denk şartlarda yeni bir sözleşme teklif edilmeyen futbolcu, sezon sonunda serbest kalmakta ve eski kulüp futbolcu için transfer ücreti talep edememekteydi.⁵¹⁶ Yeni bir sözleşme teklif edilmişse futbolcu bu teklife 28 gün içerisinde cevap vermek zorunda, aksi halde yeni sözleşmeyi kabul etmiş sayılmaktaydı.⁵¹⁷

507 TAYLOR, Matthew, "Beyond the Maximum Wage: The Earnings of Football Professionals in England", (Electronic Version) Soccer and Society, Vol. 2, No. 3, Autumn 2001, s. 101-118 (CEM'den NAKLEN)

508 CEM, s.138.

509 PETEK, s.291.

510 CEM, s.138.

511 CEM, s.138.

512 ÖZEN, s.113.

513 CEM, s.138.

514 MORROW, Stephen, The New Business of Football: Accountability and Finance in Football, London 1999, s.31.

515 CEM, s.138.

516 CEM, s.138.

517 CEM, s.138.

Her ne kadar yeni sistem futbolcuyu bir nebze koruma altına alsada futbolcunun kulübü tarafından teklif edilen yeni sözleşme koşullarını kabul etmeyip başka bir kulübe transfer olmak istemesi halinde, eski kulübe ödenecek transfer ücretinin miktarına ilişkin bir düzenleme mevcut olmadığından eski kulüp çok yüksek bir transfer ücreti talep etmek suretiyle futbolcunun transferini engelleyebilmekteydi.⁵¹⁸

Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın 15 Aralık 1995 tarihinde açıkladığı Bosman Kararı ile bu yeni sistem de değişikliğe uğramış ve günümüz futbolcu transferinde yer alan kuralların temeli oluşturulmuştur.⁵¹⁹ Bosman Kararı'nda ele alınan konu, sözleşmesi sona eren bir futbolcunun kulübüne ödenmesi kararlaştırılan transfer ücretinin, Topluluğun temel ilkelerinden biri olan işçilerin serbest dolaşım hakkı ile ilişkisidir.⁵²⁰ Kararın detaylarını incelemeyen önce, anılan karara konu olan olayı anlatmakta fayda vardır.

Belçikalı profesyonel bir futbolcu olan Jean Marc Bosman, 1988-1989 sezonunda Belçika birinci ligi kulüplerinden olan Royal Football Club Liège'ye transfer olmuştur.⁵²¹ Bosman iki sezon boyunca bu kulüpte oynamış ve sözleşmesi 1990 yılında sona ermiştir.⁵²² Her ne kadar Bosman kulübüyle yeni bir sözleşme yapmak istese de FC Liège mali kriz içerisinde olduğundan Bosman'a aylık 750 Euro gibi düşük bir teklifte bulunmuştur.⁵²³ Bosman bu teklifi reddetmiş, ancak yürürlükte olan FIFA ve UEFA kuralları uyarınca kulübü tarafından 300.000 Euro gibi çok yüksek bir transfer ücreti ile transfer listesine konulmuştur.⁵²⁴ Buna rağmen, Fransız ikinci lig ekiplerinden olan Union Sportif Dunkerque, Bosman'ı transfer etmek istemiş ve 1990 temmuzunda Bosman ile aylık 2.250 Euro ücret üzerinden anlaşmıştır.⁵²⁵ Transfer ücretini ödeme gücü bulunmayan Fransız kulübü Dunkerque, FC Liège ile görüşmüş ve Bosman'ı yılsonu satın alma opsiyonu ile kiralama yoluna giderek 1 yıl için 30.000 Euro ödeme konusunda

518 CEM, s.138.

519 ÖZEN, s.77; PETEK, s.291; KIZILKAYA, s.123; ORHAN, Ümit, "Bosman Kararı ve Uluslararası Transfer", Kismet ERKİNER (ed.) Spor Hukuku Tezleri içinde, İstanbul 2007, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, Engin, "Avrupa Birliği Futbolcu Transfer Kuralları", İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı, Özel Sayı: 3, Mayıs 2007, s.66-68.

520 ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

521 PETEK, s.291, dn 39; KIZILKAYA, s.123vd.; ORHAN/ERKİNER, s.403vd.; TUZCUOĞLU, s.66vd.

522 PETEK, s.291, dn 39; KIZILKAYA, s.123vd.; ORHAN/ERKİNER, s.403vd.; TUZCUOĞLU, s.66vd.

523 ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

524 ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

525 ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

FC Liège ile anlaşmıştır.⁵²⁶ Böylece, Bosman ile Dunkerque arasında imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmesi ve kulüpler arasında imzalanmış olan transfer sözleşmesi olmak üzere birbirinde bağımsız iki sözleşme kurulmuştur.⁵²⁷ Fakat, iki sözleşmenin de hüküm doğurması, transfer için gereken Uluslararası Transfer Sertifikasının zamanında gönderilmesi koşuluna bağlanmıştır.⁵²⁸ Bu dönemde Fransız kulübünün mali sıkıntı içerisinde olduğunu öğrenen FC Liège, kulübün banka teminatları göndermesine rağmen transferi Belçika Futbol Federasyonuna bildirmeyip Transfer Sertifikasının Fransa Futbol Federasyonu'na gönderilmesine engel olmuştur.⁵²⁹ Fransa'daki transfer sezonu içerisinde sertifikanın gönderilmemesi sebebiyle ise, Dunkerque kulübü Bosman transferinden vazgeçmek zorunda kalmıştır.⁵³⁰ Bosman ise, FC Liège'nin kendisine yaptığı teklifi kabul etmemesi nedeniyle cezalandırılarak kadro dışı bırakılmıştır.⁵³¹ Bu sayede FC Liège, aylık 750 Euro ödeme yükümlülüğünden de kurtulmuştur.⁵³² Bunun üzerine Bosman, sözleşmesi sona eren futbolcudan talep edilen transfer ücretinin haksız bir kazanç olduğunu ileri sürerek⁵³³ FC Liège, Belçika Futbol Federasyonu ve UEFA aleyhine Liège 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır.⁵³⁴ Davada, Avrupa Birliği vatandaşı olan Bosman'a, Avrupa Birliği'nin temelini oluşturan Roma Anlaşması'nın 39.maddesinde⁵³⁵ tanınan "işçilerin serbest dolaşım hakkı" ile eski kulübüyle sözleşmesi biten oyuncunun transfer ücreti ödenmesine gerek olmaksızın kulüp değiştirmesine engel olan FIFA ve UEFA kurallarının örtüşüp örtüşmediği konusu ele alınmıştır.⁵³⁶ Uyuşmazlık, AB'yi ilgilendiren iki uluslararası yönetmeliğin çelişmesi iddiasına ilişkin olduğundan yerel mahkeme, lehe hüküm tesis ettiğini belirtilerek, dosyayı Avrupa Birliği Adalet Divanına göndermiştir.⁵³⁷

526 ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

527 ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

528 PETEK, s.291, dn 39; ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

529 PETEK, s.291; ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

530 PETEK, s.291; ÖZEN, s.112-113; ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

531 PETEK, s.291; ÖZEN, s.112-113; ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

532 ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68.

533 GENÇ, s.91; PETEK, s.291.

534 PETEK, s.291; KIZILKAYA, s.123-124; ÖZEN, s.112-113; ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s. 66-68.

535 PETEK, s.291; KIZILKAYA, s.123-124; ÖZEN, s.112-113.

536 PETEK, s.291; KIZILKAYA, s.123-124; ÖZEN, s.112-113; ORHAN/ERKİNER, s.403 vd.; TUZCUOĞLU, s. 66-68.

537 PETEK, s.291; ORHAN/ERKİNER, s. 403 vd.; TUZCUOĞLU, s.66-68; ÖZEN, s.112-113.

ABAD kararında, tüm profesyonel spor dallarının birer ekonomik faaliyet olarak görülmesi gerektiğini belirtilerek Avrupa Birliği vatandaşı olan futbolcuların, sözleşmelerinin bitmesine rağmen transfer ücreti gibi kısıtlamalar yüzünden başka kulüplerle sözleşme yapma imkânlarının engellenmesi Roma Anlaşması ve diğer mevzuata aykırı bulunarak bu kuralların hiçbir hukuki dayanağa sahip olmadığına hükmedilmiştir.⁵³⁸ İlk başta Avrupa ülkeleri için geçerli olan Bosman kararı, FIFA'nın 2021 yılının Eylül ayında Bosman kararında kabul edilen ilkelerine FIFA Oyuncu Statüsü ve Transfer Tüzüğünde yer vermesiyle Bosman kararındaki ilkeler tüm dünyada uygulanabilir hale gelmiştir.⁵³⁹

ABAD'ın kararı ile birlikte, artık sözleşmesi sona eren bir futbolcu, Avrupa Birliği ülkeleri içerisindeki yeni bir kulüple sözleşme akdettiğinde, eski kulüp herhangi bir transfer ücretine hak kazanmayacaktır.⁵⁴⁰ Bu karar, bazı değişiklikleri de beraberinde getirmiştir.⁵⁴¹ Örneğin, bu karar sonrasında kulüpler elde tutmak istedikleri futbolcuların sözleşmelerinde öngörülen ücreti yükselterek futbolcuyu kulübe bağlama yöntemini uygulamaya başlamışlardır.⁵⁴² Ayrıca, sözleşme süresi sona eren futbolcular serbest kalacağı için kulüpler, uzun süreli sözleşmelere yönelmiş⁵⁴³ ve ileride futbolcuyu transfer ederek transfer ücreti elde etmek istedikleri için oldukça yüksek ücretler belirlemeye başlamıştır.⁵⁴⁴

Bosman kararından sonra önemli değişiklikler yaşanmış olsa da bazı konular hala çözüme kavuşturulamamıştı.⁵⁴⁵ Örneğin, sözleşmesi devam eden futbolcunun, sözleşmesini tek taraflı feshetmesi durumunda da serbest kalarak eski kulübe transfer ücreti ödenmeden başka bir kulüple sözleşme imzalayıp imzalayamayacağı konusu hala sorun teşkil

538 PETEK, s.291; KIZILKAYA, s.123-124.

539 ÖZEN, s.113; TÜRKKAN, Adnan; Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Opsiyon Hakkı, Av. Atilla ELMAS Armağanı, Ankara 2012, s.766.

540 PETEK, s.292; GENÇ, s.91; BLANPAIN, Roger, The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law, U.K. 2003, s.14.

541 PETEK, s.294; GENÇ, s.91.

542 PETEK, s.294; GENÇ, s.91.

543 PETEK, s.294; GENÇ, s.91; GREENFIELD, Steve/OSBORN, Guy, Regulating Football, London 2001, s.99; PARKER, "Football Transfer Fees", I.S.L.R., Vol. 2, 2001, Westlaw, s.156-160.

544 PETEK, s.294; GENÇ, s.91.

545 CEM, s.139-142.

etmekteydi.⁵⁴⁶ Bosman Kararı'nda izah edilmeyen diğer bir husus ise, sözleşmesi devam eden futbolcunun bir başka kulübe transfer olması durumunda transfer ücretinin istenilip istenilemeyeceğiydi.⁵⁴⁷ Bu soru ise, 2000 yılında gerçekleşen bir olayla⁵⁴⁸ çözüme kavuşturuldu ve sözleşme devam ederken gerçekleşecek olan transferde transfer ücretinin istenilebileceği sonucuna varıldı.⁵⁴⁹

Bosman kararıyla oluşan yeni sistem, önceleri sadece Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşı olan futbolcular için uygulanması mümkün görünse de zamanla FIFA ve UEFA tarafından yapılan düzenlemelerle genel kurallar halini almıştır.⁵⁵⁰ Türkiye'de ise bu gelişmelere uygun olarak 14.05.2002 tarihinde yürürlüğe giren Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'yla sözleşmesi sona eren futbolcunun eski kulübüne transfer ücreti ödenmeyeceğine ilişkin kural kabul edilmiştir.

3.2.2.1.3. Transfer Ücretinin Hukuki Niteliği

Doktrinde transfer ücretinin hukuki niteliği konusunda farklı görüşler mevcuttur. Futbolcunun bir kulüpten diğerine transferi halinde söz konusu olan transfer ücreti, transfer sistemlerinin uğradığı değişimden etkilenmiş ve hukuki niteliğinin tespit edilmesi zorlaşmıştır.⁵⁵¹

Doktrinde benimsenen bir görüşe göre, transfer ücreti, ticaret hayatında yaygın olarak kullanılan hava parasına benzemektedir.⁵⁵² Hava parası, ticari hayatta genellikle kiralanılan gayrimenkullerin tahliyesi ya da kiracılık hakkının devrinin karşılığı olarak

546 WELCH, Roger, "Player Mobility, The FIFA Transfer Rules and Freedom of Movement", I.S.L.R., November 2006, s.83-86).

547 CEM, s.139-142.

548 CAMATSOS, Stratis, "European Sports, The Transfer System and Competition Law: Will They Ever Find a Competitive Balance?", Sports Lawyers Journal, Vol. 12, 2005, s.155.

549 CEM, s.139-142.

550 Avrupa Komisyonu ve de özellikle Komisyon üyesi Mario Monti ile FIFA yetkilileri arasında iki yılı aşkın süre ile yapılan görüşmeler sonucunda nihayet 2001'de, yeni kurallar FIFA tarafından hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan yeni sistem "Monti Sistemi" olarak da isimlendirilmektedir (DIETL, Helmut/Franck, Egon/Lang, Markus, "Why Football Players May Benefit From the 'Shadow of the Transfer System'", European Journal of Law & Economics, Vol. 26 (2) 2008, s.129-151).

551 CEM, s.143.

552 GENÇ, Spor, s.90.

sağlanan maddi menfaat şeklinde tanımlanmaktadır.⁵⁵³ Bu görüşe göre, kira sözleşmesinin sonlandırılması için istenen hava parası ile profesyonel futbolcu sözleşmesini sona erdirmek amacıyla kulübe ödenen transfer ücreti birbirine benzemektedir.⁵⁵⁴

Başka bir görüşe göre, transfer ücreti futbolcunun başka bir kulüp için oynayabilme imkânının sağlanması için yapılan ödemedir.⁵⁵⁵ Yani, mevcut kulüp futbolcunun başka bir kulüpte futbol oynayabilmesi için gerekli olan “*serbest bırakma*”yı satarak karşılığında transfer ücreti elde etmektedir.⁵⁵⁶

Doktrinde ileri sürülen diğer görüşe göre ise, transfer ile, taraflar arasında bulunan hizmet sözleşmesi süresinden önce bozulmakta ve bu sebeple futbolcuyu transfer edecek olan kulüp, futbolcu hesabına eski kulübüne bir çeşit tazminat ödemektedir.⁵⁵⁷ Mevcut kulübün sözleşmeyi uzatma hakkı olması halinde ise bu haktan feragat etmenin karşılığı olarak yapılan bir ödeme olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵⁵⁸ Bu görüşe göre transfer ücreti, profesyonel futbolcu sözleşmesinin zamanından önce sona erdirilmesi yüzünden ödenmesi gereken haksız fesih tazminatı niteliğinde olduğundan bu tazminatın borçlusu aslında futbolcudur.⁵⁵⁹ Fakat, futbolcuyu transfer eden kulüp, bu tazminatı futbolcu hesabına futbolcunun eski kulübüne transfer ücreti adı altında ödemektedir.⁵⁶⁰

Diğer bir görüşe göre, profesyonel futbolcu sözleşmesine dayanarak futbolcudan “*futbol oynamasını isteme hakkı*” bulunan kulüp, bu hakkın başka bir kulübe devretmesinin karşılığında transfer ücreti istemektedir.⁵⁶¹

553 GENÇ, Spor, s.90; Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/> (8 Nisan 2023).

554 PETEK, s.288; GENÇ, s.260.

555 PETEK, s.288

556 PETEK, s.288, dn 27-28.

557 PETEK, s.288; TANDOĞAN, C.1/1, s.82; POSCHENRIEDER, s.260.

558 TANDOĞAN, s.81-82.

559 TANDOĞAN, s.81-82.

560 TANDOĞAN, s.81-82.

561 ERTAŞ/PETEK/YEŞİLOVA, s.72-73.

Bir diğerk görüş, transfer ücretini, futbolcuyu keşfedip yetiştirmiş ve üne kavuşmasını sağlamış olan kulübün, futbolcuya sağladığı bu katkıların ve futbolcuyu rekabet etme yasağından kurtarmasının karşılığıdır.⁵⁶²

Önceki görüşe paralel başka bir görüşe göre ise, transfer ücreti, alt yapıdan yetiştirilerek profesyonel olan bir futbolcunun başka bir kulübe transfer olması, eski kulübün, futbolcusunu yetiştirmek ve geliştirmek için yaptığı masraflar ile ileride futbolcudan elde etmeyi planladığı fakat transfer sebebiyle mahrum kaldığı menfaatleri karşılamak üzere ödenen bir ücrettir.⁵⁶³ Bu görüşe göre, transfer ücretinin talep edilmesi için futbolcunun bizzat kulüp tarafından yetiştirilmesi gerekmemektedir.⁵⁶⁴ Genç veya amatör bir futbolcuyu yetiştiren kulüp, futbolcunun başka bir kulübe transfer olması durumunda yetiştirme tazminatı talep edebilecekken; hâlihazırda profesyonel olan bir futbolcusunu başka kulübe transfer eden kulüp ise, profesyonel olan futbolcunun gelişimine sağladığı katkılar için geliştirme tazminatı isteyebilecektir.⁵⁶⁵ Bu ihtimalde yetişen veya gelişen, futbolcunun kendisi de olsa tazminat ödeme yükümlülüğü kulüptedir.⁵⁶⁶ Zira, burada tazminatın borçlusu futbolcu olsa da, bu borç futbolcuyu transfer eden kulüp tarafından yüklenilmektedir. Ayrıca, tazminatın bizzat futbolcu tarafından ödenmesinde alacaklı olan eski kulübün bir menfaati yoktur ve tazminat TBK m.99'a uygun olarak, yeni kulüp tarafından ödenmektedir.⁵⁶⁷

3.2.2.2.Diğerk Menfaatler

Uygulamada transfer sözleşmesi denildiğinde futbolcunun eski kulübüne parasal menfaat sağladığı düşünülse de transfer ücretinden başkaca menfaatlerin sağlanması da taraflarca kararlaştırılabilmektedir.⁵⁶⁸ Özellikle ödeme gücü yüksek olmayan kulüpler, futbolcunun yüksek transfer ücretini ödemek yerine futbolcunun mevcut kulübüne başka menfaatler

562 HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s.56-57.

563 PETEK, s.289.

564 CEM, s.144.

565 PETEK, s.289.

566 PETEK, s.289-290.

567 PETEK, s.90.

568 CEM, s.152 vd.

sağlamak suretiyle transferi gerçekleştirmektedir.⁵⁶⁹ Örneğin, transfer sözleşmesi ile, transfer edilen futbolcuya karşılık yeni kulübün tescilli bir veya daha fazla futbolcusunu diğer kulübe transfer edeceği taraflarca kararlaştırılabilecektir.⁵⁷⁰ Uygulamada en çok, “*karşılıklı futbolcu transferi*” olarak isimlendirebileceğimiz bu yöntem kullanılmaktadır.⁵⁷¹ Bu bakımdan yeni kulüp, transfer ettiği futbolcuya karşılık olarak eski kulübe bir veya birkaç futbolcusunu kesin ya da geçici olacak şekilde transfer etmeyi üstlenmektedir.⁵⁷² Ancak, PFSTT’de, karşılıklı futbolcu transferine yer verilmemiştir.⁵⁷³

Karşılıklı futbolcu transferi trampa sözleşmesi niteliğinde değildir.⁵⁷⁴ Nitekim, TBK m.283’te yer alan trampa sözleşmesinde, taraflar birbirlerine bir veya birkaç hakkı ya da malın mülkiyetini geçirmeyi taahhüt etmektedir.⁵⁷⁵ Öte yandan, trampa sözleşmesi kanunda satış akdinin bir türü olarak düzenlendiğinden ancak satım sözleşmesinin konusunu oluşturabilecek mallar hakkında yapılabilecektir.⁵⁷⁶ Futbolcuları ise alınıp satılabilen birer eşya olarak nitelendirmek mümkün olmadığından karşılıklı futbolcu transferinin trampa sözleşmesi olarak ele alınması mümkün olmayacaktır.⁵⁷⁷

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile transfere karşılık olarak futbolcusunu vermeyi üstlenen kulüp, kendi futbolcusunu serbest bırakmayı ve buna müteakip futbolcunun yeni kulüp ile bir profesyonel futbolcu sözleşmesi yapacağını taahhüt etmektedir.⁵⁷⁸ Bu bakımından kulüp, transfer sözleşmesine göre üçüncü şahıs olan futbolcusunun fiilini taahhüt etmektedir.⁵⁷⁹

569 CEM, s.152 vd.

570 Karşılıklı futbolcu transferi günlük kullanımda “futbolcu takası” olarak isimlendirilmektedir. (Örnek için bkz. <https://www.sporx.com/futbol/ekstra/futboldaki-takas-transferleriSXGLQ30771SXQ> Erişim Tarihi:08.04.2023)

571 CEM, s.152 vd.

572 CEM, s.152 vd.

573 PETEK, s.315.

574 PETEK, s.316.

575 YAVUZ, s.132; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s.132.

576 PETEK, s.316.

577 PETEK, s.316.

578 CEM, s.155-156.

579 CEM, s.155-156.

Bir sözleşmede, borçlu konumunda olan kişinin alacaklıya karşı üçüncü bir kişinin belli bir davranışta bulunmasını taahhüt etmesi, “*üçüncü kişinin fiilini taahhüt*” olarak adlandırılmaktadır.⁵⁸⁰ TBK m.128’de “*Bir üçüncü şahsın fiilini taahhüt eden kimse bu üçüncü şahıs tarafından taahhüdün ifa edilmemesi halinde zarar ve ziyan tediyesine mecburdur*” denilmek suretiyle bu husus düzenlenmiştir. Üçüncü kişinin fiilini taahhüt etmek, sözleşmenin diğer tarafına karşı, üçüncü kişinin vaat edilen hususu yapacağını ya da yapılmayacağı vaat edilen şeyi yapmayacağını taahhüt etmektir.⁵⁸¹ Yani, üçüncü kişinin fiilini taahhüt eden kimse, alacaklıya bir garanti vermektedir.⁵⁸²

Üçüncü kişinin fiilini taahhüt, TBK m.128 hükmünden de anlaşıldığı üzere, bir sözleşme niteliğindedir.⁵⁸³

3.2.3.Transfer Eden Kulübün Futbolcuya Karşı Hakları

3.2.3.1.Genel Olarak

Profesyonel futbolcunun transferi gerçekleşmekle birlikte, futbolcu ile onu transfer eden kulüp arasında yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi kurulmaktadır. Dolayısıyla, futbolcu ile yeni kulübün birbirine karşı olan hak ve borçları profesyonel futbolcu sözleşmesinden kaynaklanmaktadır.

3.2.3.2.Disiplin Cezası Verme Hakkı

Futbolcuların, sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini en iyi şekilde yerine getirebilmeleri ve üst düzey performans ortaya koyabilmeleri için maçlarda, antrenmanlarda ve özel hayatlarında disiplinli davranmaları gerekmektedir.⁵⁸⁴

580 CEM, s.155-156.

581 ERDOĞAN, İhsan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4.Baskı, Ankara 2019, s.283.

582 TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.228; YÜCE, Melek Bilgin, Garanti Sözleşmesinin Bir Türü Olarak Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesi, İstanbul 2007, s.9 vd.; ŞAHİN, Turhan, Üçüncü Kişinin Edimini Taahhüt, Ankara 2010, s.26 vd.; KAYAK, Sevgi, Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt, İstanbul 2010, s.43.

583 ERDOĞAN, s.283.

584 PETEK, s.159; AKSOY, Onur, Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010, s.56.

Kulüplerin, futbolcuları bu şekilde davranmaya zorlayan haklarından birisi disiplin cezalarıdır.⁵⁸⁵ Örneğin, antrenmanlara katılmayan ya da zamanında gelmeyen, maçlarda gereksiz yere kart görerek takımını olumsuz etkileyen, takım arkadaşlarına veya teknik heyete saygısız davranan ve özel hayatlarına dikkat etmediği için kulübe zarar veren futbolcular kulüpleri tarafından cezalandırılmaktadır.⁵⁸⁶ Kulüplerin disiplin cezaları genellikle, para cezası veya kadro dışı bırakma cezası olmaktadır.⁵⁸⁷

Futbol kulüpleri sezonun başında prim ve cezalara ilişkin aldıkları yönetim kurulu kararını duyurmakta ve sezon içerisinde disiplin cezası gerektiren hareketleri olan futbolcu, yönetim kurulu veya disiplin kurulu tarafından alınan karara binaen cezalandırılmaktadır.⁵⁸⁸ Alınan kararda futbol teknik heyetinin de görüşü etkili olmakla birlikte cezanın dayanağı olan olayın ikna edici belgeler ile açık ve somut bir biçimde ortaya konulması gerekmektedir.⁵⁸⁹ Bu bakımdan ispat yükü futbol kulübündedir.⁵⁹⁰ Öte yandan, disiplin cezası verilmeden önce futbolcunun savunmasının alınması gerektiği de savunulmaktadır.⁵⁹¹

Disiplin cezası, kulüp yönetim kurulu ve disiplin kurulunun yanı sıra teknik direktör veya teknik heyet tarafından da verilebilmektedir.⁵⁹² Zira, teknik direktör burada işveren vekili sıfatına sahiptir.

Kulübün futbolcuya disiplin cezası verebilmesi için Talimat'ta öngörülen sürelerle riayet etmesi de gerekmektedir. Öte yandan, cezanın dayanağı olan olayın ispatının yapılması da gerekmektedir.⁵⁹³

585 ŞAHANKAYA, s.45.

586 PETEK, s.160; GENÇ, s.127. TFF Tahkim Kurulu 21.09.1995 T., 1995/145 E., 1995/138 K. sayılı kararı

587 ŞAHANKAYA, s.45-46.

588 PETEK, s.161; AKSOY, s.56.

589 AKSOY, s.57.

590 ŞAHANKAYA, s.46.

591 GENÇ, s.133.

592 ŞAHANKAYA, s.47.

593 ŞAHANKAYA, s.47.

Bir diğerkonu, futbolcunun hükmolunan cezayı kulübe yatırması veya alacağı ile takas etmesi halidir. Burada önem arz eden şey, futbolcunun ücretinin takas edilip edilemeyeceğı hususudur. Doktrinde, futbolcunun ücretinin, kendisi ve ailesinin geçimi için zorunlu olduğundan bahisle, onun muvafakati olmadan kulübün ücret borcunu para cezası ile takas edemeyeceğı savunulmaktadır.⁵⁹⁴

Kulüpler, disiplin kurallarına riayet etmeyen futbolculara süreli veya süresiz olarak kadro dışı bırakma cezası da verebilmektedir.⁵⁹⁵ Bu bağlamda, kadro dışı bırakılan futbolcu, tüm haklarından yoksun bırakılmakta, bazen ise alt takımla veya genç takımla antrenmanlara katılmaktadır.⁵⁹⁶

Doktrinde, profesyonel futbolcu sözleşmesinde hüküm bulunmamasına rağmen, kadro dışı bırakma cezası vermeye yetkili olan kulüp yönetim kurullarının, bu geniş yetkilerini objektif ve iyiniyetli şekilde kullanmamaları halinde futbolcunun sözleşmesinin sona ermesi ve futbolcunun serbest kalmasının mümkün olduğu savunulmaktadır.⁵⁹⁷ Böyle bir durumda sözleşmenin iptalinin söz konusu olacağı ileri sürülmektedir.⁵⁹⁸

Disiplin kurulu kararları, derhâl uygulanabilir ve yargı denetiminden yoksun olduğundan adaletsiz ve kötü niyetle cezalar verilmesine neden olabilecektir.⁵⁹⁹ Bu sebeple, kulüplerce verilen disiplin cezalarına karşı denetim mekanizmalarının bulunması gerektiğı savunulmaktadır.⁶⁰⁰

3.2.3.3.Futbolcunun Özel Hayatıyla İlgili Hakları

Profesyonel futbolcunun, performansını olumsuz etkilememesi için özel hayatına dikkat etmesi ve sağlığını koruması onun yükümlülüklerindedir. Öte yandan, futbolcunun kulübün itibarını kötü etkileyecek davranışlardan da kaçınmasını gerekmektedir.

594 GENÇ, s.118; PETEK, s.161.

595 PETEK, s.164; GENÇ, s.118.

596 PETEK, s.164; GENÇ, s.118.

597 ŞAHANKAYA, s.48.

598 GENÇ, s.118-119.

599 ŞAHANKAYA, s.48.

600 GENÇ, s.119; PETEK, s.166.

Kulübün futbolcunun özel hayatıyla ilgili bu hakkını kullanabilmesi için futbolcunun önceden yanlış bir davranışta bulunmuş olması gerekmeyip, kulüp önlem olarak da futbolcusunun özel hayatına müdahale edebilecektir.⁶⁰¹

Şuna da değinmek gerekir ki, futbolcuların performanslarının düşmemesi için futbol kulüplerinin, futbolcunun işyeri dışındaki özel hayatına müdahale etmesi, kulübün yönetim hakkını çok genişleterek özel yaşam hakkını sınırlayabilmektedir.⁶⁰² Böyle bir durumda, somut olaya uygun ve hakkın kötüye kullanılması söz konusu olmadan talimatlara uyulması gerekmektedir.

3.2.3.4.Kulübün Fesih Hakkı

Futbol kulüplerinin, sözleşmeyi feshetme hakkı PFSTT'nin 27. maddesinde düzenlenmiştir. Maddede "özellikle" ifadesi yer aldığından anılan nedenlerin sınırlı sayıda olmadığı kabul edilmektedir.⁶⁰³ TFF Tahkim Kurulu'nun kararları da bu doğrultudadır.⁶⁰⁴ Böyle bir durumda esas alınması gereken ölçüt, sözleşme ilişkisine devam edilmesinin beklenebilir olup olmamasıdır.⁶⁰⁵ Dolayısıyla, PFSTT'de yer almayan bir nedenden dolayı sözleşmenin feshinin gerçekleşmesi için sözleşme ilişkisinin devam edilemez bir hâl almış olması gerekmektedir.⁶⁰⁶ Kulübün fesih için haklı bir nedeni bulunmadığı durumlarda da sözleşmenin feshi mümkün olsa da sözleşmeyi haklı nedene dayanmadan fesheden kulübe bazı yaptırımlar uygulanacaktır.⁶⁰⁷ Her ne kadar Tahkim Kurulu'nun kararları haklı neden olmadan yapılan feshin sözleşmeyi sona erdireceği yönünde olsa da Kurul bir kararında, kulübün haklı neden bulunmadan yaptığı fesih işleminin sözleşmeyi sona erdiremeyeceğini ve bu durumda feshin geçerli sayılmasının borçlar hukuku

601 PETEK, s.173-174.

602 PETEK, s.235; AKSOY, s.51.

603 ŞAHANKAYA, s.73-74.

604 TFF Tahkim Kurulu 25.06.2009 T., 2009/190 E., 2009/384 K. (Kararlar 2008-2011, s.386 vd.)

605 ŞAHANKAYA, s.74.

606 ŞAHANKAYA, s.74.

607 Konuya ilişkin TFF Tahkim Kurulu kararları haklı neden olmadan yapılan feshin sözleşmeyi sona erdireceği yönündedir. TFF Tahkim Kurulu 28.09.2006 T., 2006/218 E., 2006/260 K. (Kararlar 2006-2008, 433-436) ve TFF Tahkim Kurulu 12.02.2008 T., 2008/87 E., 2008/64 K. (AKSOY, s.81).

bakımından kabul edilemez nitelikte olduğunu ifade etmiştir.⁶⁰⁸

3.2.3.4.1.Fesih Nedenleri

Fesih nedenleri, PFSTT m.27’de düzenlenmiştir. Burada sayılan nedenlerin bir kısmı aynı zamanda TBK’ya göre de haklı nedenle fesih sebebidir. Kulüp, futbolcunun sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerinden birini ihlâl ettiği için sözleşmeyi feshedeceğinde PFSTT’de belirlenen sürele uymak zorundadır.⁶⁰⁹ Ayrıca, kulübün sözleşmeyi haklı nedenle feshedeceği hâllerde, fesih nedeninin varlığını ve haklılığını ispat etmesi gerekmektedir.⁶¹⁰

3.2.3.4.2.Futbolcunun Hastalığı ve İstirahat Hâli

PFSTT m.27/1-a uyarınca, kulübün futbolcunun hastalığı veya istirahat hâli sebebiyle sözleşmeyi feshedebilmesi için bu durumun futbol dışındaki bir faaliyetten kaynaklanmamış olması ve süresinin altı aydan uzun olması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, hastalık veya istirahat hâlinin, futbol faaliyetinden kaynaklanması halinde kulübün sözleşmeyi haklı nedenle fesih hakkı bulunmamaktadır. Anılan maddede, altı aylık sürenin kesintisiz olmasının gerekli olup olmadığı belirtilmemiştir. Ancak, kulübün futbolcudan yararlanması ölçütü dikkate alındığında farklı dönemlerde toplam altı ayın aşıldığı durumda da kulübün haklı nedenle fesih hakkının olması gerektiği savunulmaktadır.⁶¹¹

Buna karşılık, bir başka görüşe göre, altı aylık sürenin tespit edilmesinde futbolcunun eski form durumuna döneceği zamanının esas alınması gerekmektedir.⁶¹² Öte yandan, doktrinde altı aylık sürenin sözleşme süresi boyunca mı yoksa yalnızca bir futbol sezonu

608 AYDOS, Oğuz Sadık, Sporcu Sözleşmesinin Feshi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 62(3), 2013, s.661-662; TFF Tahkim Kurulu 27.01.2005 T., 2004/226 E., 2005/11 K. sayılı kararı (BAŞTÜRK, s.225).

609 AYDOS, s.660-661.

610 AYDOS, s.659.

611 PETEK, s.244; AKSOY, s.73.

612 AKSOY, s.73.

boyunca mı ele alınması gerektiği konusu da tartışmalıdır.⁶¹³

3.2.3.4.3.Futbolcunun Ceza Alması

PFSTT m.27/1-b hükmü uyarınca, futbolcunun altı ayı aşan süre boyunca kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası alması halinde, kulübün sözleşmeyi feshetme imkânı doğmaktadır. Bu düzenleme ile amaçlanan şey, kulübün bu süre boyunca futbolcudan yararlanamayacak olmasına karşılık ücret ödemek zorunda kalmasını önlemektir.⁶¹⁴

Haklı nedenle feshin hüküm ifade edebilmesi için futbolcunun PFDK tarafından aldığı cezanın kesinleşmesi gerekmektedir.⁶¹⁵ Cezanın kesinleşmesi için ise, PFDK kararını takiben bir hafta içerisinde TFF Tahkim Kurulu'na başvurulmaması veya yapılan başvurunun TFF Tahkim Kurulu tarafından reddedilmesi gerekmektedir.⁶¹⁶

3.2.3.4.4.Futbolcunu 25.Maddede Belirtilen Yükümlülüklerini Ağır Şekilde İhmal Etmesi

PFSTT m.25'te futbolcunun diğer yükümlülükleri düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre futbolcu, (a) bendinde sayılan yükümlülüğü yerine getirmemesi halinde lisans alamayacak ve müsabakalara katılamayacaktır. Bu durumda, kulüp futbolcudan beklediği yararı ve iş görme edimlerini elde edemeyecek ve bu durumda sözleşmenin feshi gündeme gelecektir. Ayrıca, aynı maddenin (b) bendinde, futbolcuların kendilerini teknik anlamda geliştirmeleri için getirilmiş olan yükümlülüğe de riayet edilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁶¹⁷

3.2.3.4.5.Futbolcunun, Futbolcu Temsilcileri Talimatı'na Aykırı Davranışta Bulunması

Futbolcunun, Futbolcu Temsilcileri Talimatı'na aykırı davranışları nedeni ile

613 ŞAHANKAYA, s.

614 AKSOY, s.74.

615 BAŞTÜRK, s.214.

616 ŞAHANKAYA, s.76.

617 PETEK, s.240.

kesinleşmiş en az 4 resmî müsabakadan men cezası alması hâlinde kulübün sözleşmeyi feshetme hakkı doğmaktadır (PFSTT m.27/1-d). Futbolcu Temsilcileri Talimatı, 09.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren Futbolcu Menajerleri ile Çalışma Talimatı ile yürürlükten kaldırılmıştır.

3.2.3.4.6.Sporcu Sözleşmelerine Özgü Fesih Nedenleri

Takım, taraflar ve sosyal medya gibi dışsal etkenler nedeni ile de sözleşmenin devamı beklenemeyecek hâle gelebilir.⁶¹⁸ Bu durumda, kulüpler üçüncü kişilerin etkisi ile sözleşmeyi feshedebilir.⁶¹⁹ Örneğin, sosyal medyadan ve taraftarlardan gelen baskıyı kaldıramayan kulübün bu durumda haklı neden ile sözleşmeyi feshedebileceğinin kabulü gerekir.⁶²⁰

Sporcuların, sözleşmeden kaynaklanan borçlarını yerine getirebilmeleri için fiziksel kondisyonlarını sürekli olarak üst düzeyde tutmaları gerektiğinden antrenmanlarda ve çalışma saatleri dışında kendilerine dikkat etmeleri gerekmektedir.⁶²¹ Futbolcuların bu yükümlülükleri sürekli ve ağır bir şekilde ihlâl etmesinin ve bu durumun onun performansını olumsuz etkilemesinin davranışsal haklı neden ile feshe yol açabileceği ifade edilmektedir.⁶²²

Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, futbolcunun sorumluluklarını kasten ihlâl edip etmediğinin belirlenmesidir. Bu bağlamda, ilk ihlâl davranışından sonra kulübün futbolcuya ihtarda bulunması gerekip, ihlâlin devam etmesi halinde fesih hakkı kullanılmalıdır.⁶²³ Ayrıca, ihlalin varlığının kulüp tarafından ispat edilmesi gerekmektedir.⁶²⁴

618 AYDOS, s.653.

619 ŞAHANKAYA, s.78-79.

620 ŞAHANKAYA, s.78-79.

621 ŞAHANKAYA, s.78-79.

622 AYDOS, s.654.

623 ŞAHANKAYA, s.78-79.

624 AYDOS, s.654-655.

3.2.3.5.Feshin Şekli

Kulübün fesih hakkını kullanabilmesi için öngörülen şekil şartları, PFSTT'nin 27. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre kulüp, sözleşmeden kaynaklanan edimleri yerine getirmeyen futbolcuya keşide edeceği bir ihtarname ile uygun bir süre verecektir. PFSTT m.29'a göre, bu ihtarnamenin noter kanalıyla keşide edilmesi ve TFF'ye sunulması gerekmektedir. PFSTT m.27/2 uyarınca ise, süre sona erdikten sonra futbolcunun temerrüdü hala devam ediyorsa kulübün yedi gün içinde sözleşmeyi feshetme hakkı olacaktır.

3.2.4.Transfer Eden Kulübün Futbolcuya Karşı Borçları

3.2.4.1.Ücret Ödeme Borcu

3.2.4.1.1.Genel Bakış

Ücret, futbolcunun hayatını idame ettirebilmesi için iş görme borcunu yerine getirmesinin karşılığında aldığı malî bir edimdir.⁶²⁵ PFSTT m.21'de ücret; “*sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgarî ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutardır*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Futbol kulüplerinin başlıca borcu, futbolcunun iş görme borcunu ifa etmesinin karşılığını teşkil eden ücret ödeme borcudur.⁶²⁶ TFF'nin tip sözleşmesinde bulunan doldurulması gerekli olan boşluklardan birisi ücret kısmıdır. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde, diğer iş görme sözleşmelerinden farklı olarak ücretin mutlaka belirlenip sözleşmeye yazılmış olması gerekmektedir.⁶²⁷

Ücret alacağı TBK m.147/I-1 hükmü uyarınca beş senelik zamanaşımına tâbidir. Bu sürenin geçmesi sonucu borç “*eksik borç*” haline gelmektedir. Eksik borç, talep edilebilir

625 BAŞTÜRK, s.85.

626 NARMANLIOĞLU, Ünal, İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri I, 3.Bası, İzmir 1998, s.211; SÜZEK, Sarper, İş Hukuku (Genel Esaslar-Bireysel İş Hukuku), 4.Bası, İstanbul 2008, s.212.

627 ERTAŞ/PETEK, s.244-245.

olup, dava edilemez borçlardır.⁶²⁸

Ücretin net veya brüt olduğu, sözleşmede belirtilebildiği gibi sözleşmede konuya ilişkin düzenleme olmayan hâllerde ücret, TFF Tahkim Kurulu'nun istikrarlı içtihatları doğrultusunda brüt kabul edilmektedir.⁶²⁹ Buna mukabil, kulüp tarafından daha önce yapılan ödemelerde vergi kesintisinin yapılmamış olduğu hallerde ücretin net olarak kararlaştırıldığı varsayılmaktadır.⁶³⁰

3.2.4.1.2. Ücret Tipleri

3.2.4.1.2.1. Aylık Ücret

Aylık ücret, Türkiye Futbol Federasyonu'nun hazırladığı tip sözleşmede belirtilmesi zorunlu olan ücrettir.⁶³¹ Aylık ücretin aynî olarak kararlaştırılması ve ödenmesi mümkün değildir.⁶³² Öte yandan, futbolcunun sakatlanması, cezalı olması ya da maçlara oynamayıp yalnızca antrenmanlara katılması halinde bile bu ücretin futbolcuya ödenmesi gerekmektedir.⁶³³ Aylık ücret, asgarî ücretten az olacak şekilde belirlenememekte, öte yandan aylık ücretin üst sınırı da bulunmamaktadır.⁶³⁴ Uygulamada ise futbolcuların aylık ücretlerinin çoğunlukla asgarî ücret olarak kararlaştırıldığı görülmektedir.⁶³⁵

3.2.4.1.2.2. Transfer Ücreti

Uygulamada “*imza parası*” adıyla anılan transfer ücreti, futbolcunun sportif ünü ve kariyeri dikkate alınarak, aylık ücret kapsamında olmayan toplu ödenecek miktarı ifade etmektedir.⁶³⁶ Transfer ücreti hem yeni transfer edilen oyunculara hem de sözleşmesi

628 KILIÇOĞLU, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012, s.36; İNAN, Ali Naim/ YÜCEL, Özge, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4.Baskı, Ankara 2014, s.94.

629 TFF Tahkim Kurulu 03.04.2008 T., 2008/22 E., 2008/123 K. (Kararlar 2008-2011, s.236-240)

630 TFF Tahkim Kurulu 25.07.2008 T., 2008/215 E., 2008/219 K. (Kararlar 2008-2011, s.245-248)

631 KIZILKAYA, s. 40.

632 BAŞTÜRK, s.91.

633 AKSOY, s.35; PETEK, s.180.

634 ÖZEN, s. 59.

635 ŞAHANKAYA, s. 50.

636 AKSOY, s.33; PETEK, s.177.

yenilenen futbolculara verilebilmektedir.⁶³⁷

Transfer ücreti, tip sözleşmede belirtilmesi zorunlu olan bir unsur olmayıp, kulüp ile futbolcu sözleşme imzalamadan önceki aşamada pazarlık ile ortaya çıkan bir ögedir.⁶³⁸

Transfer ücretinin talep edilebilmesi, ücretin miktarının ve ödeme şeklinin sözleşmede açıkça belirtilmesine bağlıdır.⁶³⁹ Bu bağlamda, ödeme tek seferde ya da bir kısmı peşin bir kısmı vadeli olacak şekilde yapılabilmektedir.⁶⁴⁰ Ayrıca, futbolculara verilen ev, uçak bileti, araç gibi parasal karşılığı olan değerler de transfer ücreti olarak değerlendirilmektedir.⁶⁴¹ Uygulamada, transfer ücretinin oynanan maç sayısına göre ödeneceği şeklinde anlaşmaların yapıldığı da sıkça görülmektedir.⁶⁴²

Transfer ücretinin ödenmesi ve ispatı bakımından pek çok ihtilaf yaşanmaktadır.⁶⁴³ Örneğin, uygulamada genellikle futbolcuların, yapılan ödemelerin sözleşmede kararlaştırılan ücret dışında kaldığını ve peşinat olarak verildiğini iddia ettikleri görülmektedir.⁶⁴⁴ Bu konuya ilişkin kararlarda ise, futbolculara sözleşme süresi içerisinde yapılmayan ödemelerin peşinat olarak verildiği kabul edilmekte ve sözleşmede kararlaştırılan transfer ücretinden mahsup edilemeyeceği belirtilmektedir.⁶⁴⁵

3.2.4.1.2.3.Maç Başı Ücret

Futbolcunun aldığı aylık ücretten bağımsız olarak, kulübün maçlarında forma giymesi durumunda hak kazandığı ücrettir.⁶⁴⁶ Diğer bir deyişle, maç başı ücret futbolcunun resmî

637 ŞAHANKAYA, s. 50.

638 BAŞTÜRK, s.92.

639 ŞAHANKAYA, s. 51.

640 ŞAHANKAYA, s. 51.

641 ÖZEN, s. 65 vd.; AKSOY, s.33; BAŞTÜRK, s.86. TFF Tahkim Kurulu 09.07.2009 T., 2009/390 E., 2009/413 K. sayılı kararında yer verilen sözleşmede bu yönde bir anlaşma sağlandığı görülmektedir. (Kararlar 2008-2011, s.416-418)

642 TFF Tahkim Kurulu 15.05.2008 T., 2008/135 E., 2008/184 K. (Kararlar 2008-2011, s.241-244)

643 ŞAHANKAYA, s. 51.

644 ŞAHANKAYA, s. 51.

645 Y 13HD 02.04.2014 T., 2013/31062 E., 2014/10048 K. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/13-hukuk-dairesi-e-2013-31062-k-2014-10048-t-2-4-2014> (Erişim Tarihi: 07.04.2023)

646 ŞAHANKAYA, s. 51.

müsabakalarda forma giymesi şartına bağlanmaktadır.⁶⁴⁷ Maç başına yapılan bu ödemeler, ücret eki niteliğinde parça başına ücrettir.⁶⁴⁸ Parça başına ücret işçiyi hızlı, yararlı ve çalışkan olmaya sevk etmektedir.⁶⁴⁹ Ayrıca, fazla sakatlanan ve çok fazla kart görerek müsabakalara katılmayan oyuncuların sözleşmelerinde bu ücrete yer verilmesi de kulüp yararına olacaktır.⁶⁵⁰

Maç başı ücret alacağı, futbolcunun karşılaşmada yer alması sonucunda muaccel olmaktadır.⁶⁵¹ Bu konuda bir anlaşmanın olmadığı durumlarda ise, her ayın son günü tüm ayı kapsayacak şekilde ödemenin yapılması gerekmektedir.⁶⁵² Şuna da değinmek gerekir ki, sözleşmede aylık dönemden daha uzun bir süre ödeme zamanı olarak kararlaştırılmışsa bu anlaşma nisbî emredici nitelikte olan kanun hükmüne aykırı olacağından ücret yine ay sonunda ödenecektir.⁶⁵³

3.2.4.1.2.4.Primler

Prim, işçilerin bireysel veya grup olarak üstün çaba ile başarılı olduğu bir iş nedeniyle kazandığı, ödüllendirme amacıyla verilen ek ücrettir.⁶⁵⁴ Prim alacağının söz konusu olabilmesi için futbolcunun emek vermesi ve çaba sarf etmesi şarttır.⁶⁵⁵ Örneğin, futbolcuya galibiyet halinde prim verileceği kararlaştırılmışsa rakip takımın maça çıkmaması nedeniyle hükmen kazanılan bir maç için futbolcuya prim verilmeyecektir.⁶⁵⁶ Prim sayesinde, işverenin faaliyet alanında daha iyi sonuçlar alması sağlanırken işçiye ise gelir artışı sağlanmaktadır.⁶⁵⁷

647 ŞAHANKAYA, s. 51.

648 BAŞTÜRK, s.93.

649 ÇELİK/CANİKLİOĞLU/CANBOLAT, s.186.

650 ŞAHANKAYA, s. 52.

651 ŞAHANKAYA, s. 52.

652 ŞAHANKAYA, s. 52.

653 TFF'nin önüne gelen bir uyuşmazlıkta; maç başı ücretlerin 8 maç sonunda ödeneceğine ilişkin kayda yönelik açıklama yapmadığı ve zimnen bu uygulamayı kabul ettiği de dile getirilmektedir. TFF Tahkim Kurulu 09.02.2006 T., 2005/377 E., 2006/12 K. sayılı kararı (BAŞTÜRK, s.94).

654 ÇELİK/CANİKLİOĞLU/CANBOLAT, s.188.

655 TFF Tahkim Kurulu 02.04.2009 T., 2009/110 E., 2009/199 K. sayılı kararı (Kararlar 2008-2011, s.328-331)

656 KIZILKAYA, s. 43.

657 NARMANLIOĞLU, s.228.

Prim şartları, tip sözleşmenin özel hükümler kısmında veya ek protokolde yer almalıdır. Primin talep edilebilmesi için önce şartın gerçekleşmesi gerekmektedir.⁶⁵⁸ Buna mukabil, Tahkim Kurulu bir kararında, şart henüz gerçekleşmeden prim ödemesinin mümkün olduğuna hükmetmiştir.⁶⁵⁹

Kulüp yöneticileri, sözleşmede kararlaştırılmasa da kulüp için önem arz eden maçlardan önce futbolcuları motive etmek için vaatte bulunabilir. Bu durumda futbolcu, istenilen başarıya ulaşılması hâlinde prime hak kazanmaktadır.⁶⁶⁰ Kulüp yönetim kurulu tarafından bulunulan prim vaadi TBK m.9'a göre "*ilân yoluyla ödül sözü verme*" kabul edilmekte olup, kulüp yönünden bağlayıcıdır.⁶⁶¹

Sözleşme süresi içerisinde yapılan bir ödeme, sözleşmede kararlaştırılmamış olan bir prim vaadi ise, ispat yükü futbolcudadır.⁶⁶² Futbolcunun bu durumu ispat edememesi halinde, ödemenin sözleşmede kararlaştırılan transfer ücretine ya da aylık ücrete mahsuben yapılmış olduğu kabul edilmektedir.⁶⁶³

Prim ücretine hak kazanılması için öngörülen şartın gerçekleşmesi için takımın ya da futbolcunun az da olsa katkısının olması gerekip gerekmediği tartışmalıdır.⁶⁶⁴ Buna mukabil, şartın gerçekleşmesi mücbir sebepler yüzünden imkânsız hâle gelmiş ise takımın veya futbolcunun sportif başarısı değerlendirilerek ve hakkaniyet gözetilerek futbolcuya daha düşük bir ücretin ödenmesine de karar verilebilmektedir.⁶⁶⁵

3.2.4.1.2.4.1. Gol ve Asist Primi

Futbolcunun maçlarda gol atması ya da asist yapması sonucunda ücrete hak kazanması

658 ŞAHANKAYA, s. 53.

659 TFF Tahkim Kurulu 22.11.2007 T., 2007/355 E., 2007/373 K. sayılı kararı AKSOY, s.37.)

660 TFF Tahkim Kurulu 24.05.2007 T., 2007/140 E., 2007/190 K. sayılı kararı (Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Örnek Kararları 19.01.2006-14.02.2008 Dönemi Cilt I, s.482-485)

661 TFF Tahkim Kurulu 24.05.2007 T., 2007/140 E., 2007/190 K. (Kararlar 2006-2008, s.482-485)

662 KARABAĞ BULUT, s. 97.

663 TFF Tahkim Kurulu 22.04.2010 T., 2010/113 E., 2010/189 K. (Kararlar 2008-2011, s.521- 525)

664 KARABAĞ BULUT, s. 98.

665 TFF Tahkim Kurulu 02.04.2009 T., 2009/110 E., 2009/199 K. (Kararlar 2008-2011, s.328-331)

için futbolcu ile gol ve asist primi hakkında anlaşma yapılabilir.⁶⁶⁶ Gol veya asist primi hakkında, futbolcunun belirli bir gol veya asist sayısına erişmesi şart koşularak anlaşma yapılabileceği gibi, her gol veya asist için ödeme yapılması şeklinde de kararlaştırılabilir.⁶⁶⁷ Mezkur anlaşmaların birlikte yapılması da elbette mümkündür.⁶⁶⁸ Gol ve asist primi genellikle hücum bölgesinde oynayan oyuncular için öngörülmektedir.⁶⁶⁹

3.2.4.1.2.4.2. Gol Yememe Primi

Gol yememe primi, takımın maçı gol yemeden bitirmesi şartına dayanmaktadır.⁶⁷⁰ Bu ücret türü genellikle kaleciler ve savunma oyuncuları için öngörülmekte ve kaleciler ile savunma oyuncularının başarısı, uyumlu bir şekilde oynamaları ve birbirlerinin hatalarını telafi etmelerine bağlı olmaktadır.⁶⁷¹ Hal böyleyken, gol yememe primine yönelik olan anlaşmayı sözleşmesinde bulunduran futbolcu maçta hatasız ve çok başarılı olsa dahi takımın gol yemesi halinde ücrete hak kazanamayacaktır.⁶⁷²

3.2.4.1.2.4.3. Gol Krallığı Primi

Futbolcunun bir sezon içerisinde oynadığı ligde en çok gol atan oyuncu olmasını şart koşan ücret gol krallığı primidir.⁶⁷³ Gol priminden farklı olarak, öngörülen ücret tek müsabaka için olmayıp, bir futbol sezonu kapsamaktadır.⁶⁷⁴ Gol yememe priminde olduğu gibi, bu prim de daha çok hücum bölgesinde oynayan futbolcuların sözleşmelerinde yer almaktadır.⁶⁷⁵

666 TFF Tahkim Kurulu 09.07.2009 T., 2009/390 E., 2009/413 K. (Kararlar 2008-2011, s.416-418)

667 ŞAHANKAYA, s. 54.

668 ŞAHANKAYA, s. 54.

669 ŞAHANKAYA, s. 54.

670 ŞAHANKAYA, s. 55.

671 ŞAHANKAYA, s. 55.

672 ŞAHANKAYA, s. 55.

673 ŞAHANKAYA, s. 55.

674 ŞAHANKAYA, s. 55.

675 ŞAHANKAYA, s. 55.

3.2.4.1.2.4.4.Millî Takım Primi

Futbolcular millî takım seviyesine yükselerek millî maçlarda forma giymesi onların transfer piyasasındaki değerlerini arttırabilmekte, bu değer ise futbolcu transfer edileceği zaman onun bonservis bedeline yansımaktadır. Kulübe sağlayacağı fayda göz önüne alınarak, millî takımda forma giyen futbolcuların ek ücrete hak kazanacaklarına dair anlaşmalar yapıldığı görülmektedir.⁶⁷⁶

3.2.4.1.2.4.5.Takım Başarısına Bağlı Prim

Takım başarısına bağlı primler, futbolcuların bireysel performanslarına ve başarılarına bağlanmamaktadır.⁶⁷⁷ Takım başarısına bağlı primin uygulamada en çok görülen çeşidi, şampiyonluk primidir.⁶⁷⁸ Buna ek olarak, takımın eleme müsabakalarına (play-off) kalması ya da ligden düşmekten kurtulması halinde de prime hak kazanılacağı kararlaştırılabilmektedir.⁶⁷⁹ Uygulamada, takım yöneticileri sözleşmede hüküm bulunmasa bile oyuncuları motive etmek amacıyla bu primi önermektedir.⁶⁸⁰ Prime hak kazandıracak şart tespit edilirken dar yorum yapılması ve sözleşme metni ile bağlı kalınması gerekmektedir.⁶⁸¹

3.2.4.1.2.4.6.Maç Sayısına Bağlı Prim

Uygulamada, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcunun sezon içerisinde belirli sayıda maçta süre alması hâlinde ek ücret kazanacağına ilişkin maddelerin yer aldığı da görülmektedir.⁶⁸² Bu anlaşma, lig, kupa ve Avrupa kupaları maçları yönünden ayrı ya da

676 ŞAHANKAYA, s. 55.

677 ŞAHANKAYA, s. 56.

678 ŞAHANKAYA, s. 56.

679 “Ayrıca takımın play-off’a kalması hâlinde 2.500 YTL, şampiyon olması hâlinde de 2.500 YTL ödeme yapılması kararlaştırılmıştır.” TFF Tahkim Kurulu 07.12.2006 T., 2006/326 E., 2006/359 K. (Kararlar 2006- 2008, s.471-473; Y13HD 16.06.2014 T., 2014/17496 E., 2014/19167 K. <https://www.lexpera.com.tr> (E.T.: 07.04.2023).

680 ŞAHANKAYA, s. 56.

681 Y13HD 09.04.2014 T., 2013/23787 E., 2014/10804 K. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/13-hukuk-dairesi-e-2013-23787-k-2014-10804-t-9-4-2014> (E.T.: 07.04.2023)

682 Futbolcuya “20 Lig maçında oynaması hâlinde 20.maçı oynadığı günün ertesi günü de 100.000 Euro” TFF Tahkim Kurulu 09.07.2009 T., 2009/390 E., 2009/413 K. (Kararlar 2008-2011, s.416-418)

birlikte kararlaştırılabilir.⁶⁸³

Maç sayısına bağlı prime yönelik olan bu anlaşma daha çok genç oyuncuları motive etmek ve kadroda yer bulmaları yönünde teşvik etmek için yapılmaktadır.⁶⁸⁴

3.2.4.2.Çalıştırma Borcu

Bazı mesleklerde ve işlerde çalışmak, yalnızca işverenin değil, aynı zamanda işçinin de menfaatine olduğundan işveren işçiye iş verme borcu altındadır.⁶⁸⁵ Kulüpler, yalnızca fiziksel, psikolojik ve teknik açıdan yeterli olan futbolcuların takıma katkıda bulunacağını dikkate alarak bu futbolcuları müsabakalara çıkarmak ister.⁶⁸⁶ Dolayısıyla, bu borcun, kulübün tüm futbolcuları için antrenmanlara katılma imkanının sağlanması olarak algılamak gerekir.⁶⁸⁷

Müsabakalara çıkmak, futbolcular açısından önemli bir imkândır. Nitekim, futbolcular maçlarda süre alarak tecrübe kazanmakta, iyi oynadıkları takdirde daha büyük kulüplerin dikkatini çekerek transfer olma şansı bulmakta ve daha yüksek ücretler kazandıracak sözleşmeler akdedebilmektedir.⁶⁸⁸ Uzun süre müsabakalara katılmamış bir futbolcunun transfer piyasasındaki değeri düşmekte ve daha düşük ücretli sözleşmelerle oynamak durumunda kalmaktadır.⁶⁸⁹ Ayrıca, futbol kulüpleri de oyuncu transfer ederken oyuncunun geçmiş yıllarda kaç maçta oynadığına önem vermektedir.⁶⁹⁰

Takımların, hangi futbolcular ile maçlara çıkacaklarını işveren vekili sıfatına sahip olan teknik direktör belirlemektedir.⁶⁹¹ Teknik direktörler bu seçimi yaparken futbolcuların antrenmandaki performanslarının yanı sıra, rakip takımın özelliklerini ve diğer

683 KIZILKAYA, s. 43.

684 ŞAHANKAYA, s. 56.

685 REİSOĞLU, s.200.

686 PETEK, s.201.

687 PETEK, s.201.

688 PETEK, s.201.

689 ŞAHANKAYA, s.57-58.

690 ŞAHANKAYA, s. 57-58.

691 ŞAHANKAYA, s. 57-58.

parametreleri de dikkate almaktadır.⁶⁹²

Çalıştırma borcu, profesyonel futbolcu sözleşmesinde maç başına ücrete ilişkin bir anlaşmanın olması halinde daha büyük önem arz etmektedir.⁶⁹³ Bu durumda, futbolcu müsabakalara katıldıkça ve maç kadrosunda yer buldukça kazancı artmaktadır.⁶⁹⁴

Bu bağlamda, antrenör veya kulüp yönetiminin futbolcuya maçta süre vermemesi, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olmadıkça futbolcunun sözleşmeyi haklı nedenle feshetmesi için yeterli bir sebep değildir.⁶⁹⁵

3.2.4.3.Araç ve Gereç Sağlama Borcu

PFSTT m.24/I-b hükmünde, futbol faaliyetini gerçekleştirebilmek için gerekli olan spor malzemelerini temin etmek, kulüplerin yükümlülükleri arasında sayılmaktadır. Örneğin, maç ve antrenman formaları, çoraplar ve eşofmanlar, gerekli malzemeler arasında yer almaktadır.⁶⁹⁶ Talimat'taki bu düzenleme, TBK'nın hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlerinden olan 413.maddesi ile de uyumludur. Anılan maddeye göre, aksi kararlaştırılmadıkça işverenin işçiye iş için gerekli araç ve gereçleri sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır.

3.2.4.4.Futbolcuyu Gözetme Borcu

Futbolcunun kulübe karşı sadakat gösterme ve işini özenle yapma borcuna karşılık olarak, kulübün futbolcusunu gözetme borcu bulunmaktadır.⁶⁹⁷ İşverenin gözetme borcu, işçiyi çalışırken karşılaşılabileceği tehlikelerden korunması, bu konuda önlemler alması ve işçinin çıkarlarına zarar verecek nitelikteki davranışlardan kaçınması olarak

692 BAŞTÜRK, Faruk, Teknik Direktör ve Antrenörlerin Hukuki Durumu, Legal İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, 2005, s.594.

693 PETEK, s.203.

694 PETEK, s.203.

695 PETEK, s.203.

696 PETEK, s.205.

697 NARMANLIOĞLU, s.245; SÜMER, Haluk Hadi, İş Hukuku, 26.Bası, Ankara 2022, s.89-90; PETEK, s.205.

tanımlanmaktadır.⁶⁹⁸ Kulübün futbolcuyu gözetme borcunun dayanağı olarak, TBK'nın hizmet sözleşmesine ilişkin hükümleri gösterilmektedir. Bu bağlamda kulüplerin, futbolcularının çalışma güvenliğini sağlamaları, antrenman ve maç sahalari ile soyunma odalarında tehlike arz edebilecek durumların gerçekleşmesini önlemek için tedbir alması gerekmektedir.⁶⁹⁹

Futbolcuyu gözetme borcu kapsamında, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini almanın yanı sıra, kulübün futbolcuyu bilgilendirme ve aydınlatma yükümlülüğü de bulunmaktadır.⁷⁰⁰ Uygulamada kulüplerin, bazı maçlardan önce sakat futbolcularını “*iğne ile oynattıkları*” görülmektedir.⁷⁰¹ İğne ile oynayan futbolcu maça çıkarak takıma katkıda bulunsa bile, futbolcunun iyileşme süreci uzamakta ve maç esnasında sakatlanma riski normalden çok daha yüksek olmaktadır.⁷⁰² Böyle durumlarda, kulüp doktorlarının futbolcuyu risklerle ilgili bilgilendirerek futbolcunun onayının alınması gerekmektedir.⁷⁰³

3.2.4.5. İş Sağlığı ve İş Güvenliğine İlişkin Borçlar

Türk Borçlar Kanunu'nda “*İşçinin kişiliğinin korunması*” başlığı altında, işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin genel bir düzenleme bulunmaktadır. Kulübün futbolcuya karşı olan bu yükümlülüğü 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Futbolcular ancak fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı olduklarında kendilerinden beklenen üst düzey performansı gösterebilir.⁷⁰⁴ PFSTT m.24/I-a'da kulüplerin, futbolcularının sağlığı için sağlık personeli istihdam etmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, kulüp doktorlarının antrenmanlarda ve maçlarda da bulunması gerekmektedir. Nitekim, doktorların futbolcuların maçlarda sakatlanmaları halinde oyuncuya ilk müdahaleyi yapması ve onun oyuna devam edip edemeyeceğine yönelik fikir beyan etmesi için

698 NARMANLIOĞLU, s.245.

699 PETEK, s.205.

700 SÜMER, s.89.

701 ŞAHANKAYA, s.59.

702 ŞAHANKAYA, s.59.

703 ŞAHANKAYA, s.59.

704 PETEK, s.206.

onların da maçlarda ve antrenmanlarda yer almaları gerekmektedir.⁷⁰⁵ Kulüp doktorları, futbolcunun maça devam edip edemeyeceğine yönelik fikirlerini açıklarken tamamen futbolcunun sağlığının göz önüne alınması gerekmektedir.⁷⁰⁶ Bunlara ek olarak, kulüplerin çalışma yerlerindeki tehlike teşkil eden durumları ortadan kaldırmaması ve futbolcunun sağlığı için gerekli şartları yerine getirmemesi halinde, futbolcu sakatlanır ya da ölürse kulübün TBK m.417/III uyarınca zararları giderme veya destekten yoksun kalma tazminatı ödeme yükümlülüğü söz konusu olabilecektir.

3.2.4.6.Sigorta Ettirme Yükümlülüğü

Sigorta ettirme yükümlülüğün, işverenin işçiyi gözetme borcu kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatı'nın 24.maddesinde bu yükümlülük; *“Kulüpler, profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıt vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için kısmi ve daimî maluliyet ve ölüm hâllerine karşı TFF tarafından belirlenmiş özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek ve gerçekleşen rizikoyu beş günlük süre içerisinde özel sigorta şirketine bildirmek”* şeklinde düzenlenmiştir.

3.2.4.7.Futbolcunun Milli Takım Maçlarına Katılmasına İzin Verme Borcu

Futbolcuların millî takım forması giymesi hem manevî açıdan hem de futbolcunun kariyeri ve transfer piyasasındaki değeri için önem arz etmektedir.⁷⁰⁷ Öte yandan, futbolcuların sezon içerisindeki milli müsabakalar için kulübün antrenman programlarından ayrılmaları, daha az süre dinlenerek maçlara çıkmalarına sebep olduğu

705 ŞAHANKAYA, s.60.

706 2013-2014 sezonunda İngiltere Ligi takımlarından Tottenham Hotspurs'un kalecisi Hugo Lloris bir çarpışma sonrası kısa süreli hafıza kaybı yaşamıştır. Buna rağmen maça başarılı şekilde devam etmiştir. Kulüp doktorları ve teknik heyet belirtiyeye rağmen oyuncuyu oyunda tuttukları için “sorumsuzca davrandıkları” yönünde ciddi eleştiriler almıştır. (<https://www.bbc.com/sport/football/24797343>) Erişim Tarihi: 07.04.2023. Bu olayın ardından İngiltere Futbol Ligi kafa yaralanmaları ve çarpışmaları sonrasında “tünel doktoru” olarak adlandırılan tarafsız doktorların karar vermesi yönündeki uygulamaya geçmiştir. (<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-2716500/Premier-League-introduce-new-rule-states-doctor-s-decision-final-bid-protect-players-head-injuries.html>) Erişim Tarihi: 07.04.2023.

707 PETEK, s.215.

için sakatlanma riskini artırmaktadır.⁷⁰⁸

Her ne kadar kulüpler için olumsuz sonuçlar doğurabilecek olsa da kulüpler, milli takıma çağrılan futbolcularına izin vermekle yükümlüdür.⁷⁰⁹ Kulüplerin bu yükümlülüğü, FIFA Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı EK 1’de yer alan “*Futbolcuların Milli Takımlara Katılmalarına İzin Verilmesi*” başlıklı düzenlemeden doğmaktadır. Bu bağlamda esas alınan takvim, önceden hazırlanmış olan “*düzenlenmiş uluslararası maç takvimi*” olup, bu takvim uluslararası resmî ve hazırlık maçlarının hangi dönemlerde yapılacağını göstermektedir. Dolayısıyla kulüpler, bu takvimde ter almayan millî müsabakalara katılması için futbolcuya izin vermek zorunda değildir.⁷¹⁰

3.3.FUTBOLCUNUN HAK VE BORÇLARI

3.3.1.Futbolcunun Yeni Kulübüne Karşı Hakları

3.3.1.1.Ücret İsteme Hakkı

Profesyonel futbolcu sözleşmesinde ücret unsuru, futbolcunun sözleşmeden doğan en önemli hakkı olarak değerlendirilmektedir.⁷¹¹ Nitekim profesyonel futbolcu, hayatını idame ettirmek için futbol oynamakta olup, profesyonel futbolcu sözleşmesinde ücret unsuru bulunmak zorundadır.⁷¹²

3.3.1.2.Yıllık Ücretli İzin İsteme Hakkı

Profesyonel futbolcular, sezon boyunca çalışmalarını ve mesailerini takımları için harcamakta olup, vücutlarını ve zihinlerini dinlendirmek için sezon aralarında izin kullanmaya ihtiyaç duymaktadırlar.⁷¹³ Eski Talimatta, kulübün futbolcuya uygun

708 PETEK, s.215.

709 PETEK, s.215-216.

710 ŞAHANKAYA, s.62.

711 PETEK, s.219; BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.85.

712 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.85 vd.

713 PETEK, s.220; AKSOY, s.38.

göreceği dönemde bir aylık izin verme yükümlülüğü bulunurken yürürlükte olan PFSTT’de bu şekilde bir düzenleme bulunmamaktadır. Yıllık ücretli izin hakkı, Anayasa’nın 50. maddesi⁷¹⁴ ile TBK’nın 422-425. maddelerinden doğmaktadır.

Uygulamada futbolcular, genellikle bir sezonda iki kere izin hakkı kullanmaktadırlar.⁷¹⁵ Bunlardan ilki, sezonun bitimini takip eden yaz aylarında, diğeri ise kış aylarına denk gelen sezon arasında kullanılmaktadır.⁷¹⁶ Futbolcunun iznini kullanacağı dönemin tayin edilmesinde hem kulüp hem de futbolcunun söz sahibi olması gerekmektedir.⁷¹⁷ Buna mukabil, futbolcunun tercihinin tek başına önem arz etmemesi ve son sözün kulüpte olmasından dolayı bu izin genellikle futbol sezonunun bitiminde futbolculara kullandırılmaktadır.⁷¹⁸ Her ne kadar yıllık izin tarihinin belirlenmesi sadece kulüplerin elinde olsa da bu durumu izin kavramına ters olduğu ve TFF’nin bu hususla ilgili bir düzenleme yapması gerektiği savunulmaktadır.⁷¹⁹

Bunlara ek olarak, sezon sonunda Dünya Kupası gibi milli takım organizasyonlarına katılan futbolcular yeteri kadar dinlenemediği için kulüplerin sezon bitiminden hemen sonra milli takım kampına giden futbolculara, diğer oyunculardan daha uzun süre izin verdikleri görülmektedir.⁷²⁰

3.3.1.3.Fesih Hakkı

3.3.1.3.1.Fesih Nedenleri

Kulübün fesih hakkını inceleyen maddenin sınırlı sayı ilkesi ile düzenlenmediği lafzi yorum ile açık bir şekilde anlaşılrsa da futbolcunun fesih hakkını ele alan maddede sınırlı sayı ilkesinin gözetilip gözetilmediği açık değildir. Doktrinde, futbolcunun Talimat’ta belirtilen hâllerle sınırlı bir fesih hakkı olmadığı ve futbolcunun sözleşme ilişkisini devam

714 Anayasa m.50/III-IV.

715 ŞAHANKAYA, s.62-63.

716 ŞAHANKAYA, s.62-63.

717 ŞAHANKAYA, s.62-63.

718 PETEK, s.220.

719 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s,97.

720 ŞAHANKAYA, s.62-63.

ettirmesinin beklenemeyeceği hallerde hakkaniyet gereği sözleşmeyi feshetme hakkının bulunduğu savunulmaktadır. Nitekim, TFF Tahkim Kurulu kararları da bu doğrultudadır.

Doktrinde, kulüplerin PFSTT hükümlerine uygun olarak kadro dışı bırakılmış olan oyuncularının antrenör eşliğinde antrenman yapmalarını sağlama yükümlülüğü bulunduğunu ve bu yükümlülüğün ihlâli halinde PFSTT'nin fesih nedenleri arasında sayılmamasına rağmen haklı nedenle feshe yol açması gerektiği iddia edilmektedir. Fransa'da bir mahkeme konuya ilişkin olarak verdiği bir kararında, başka takımda oynamak istediğini beyan ettiği için takımdan çıkarılan futbolcuya özel antrenman programı ayarlanmamasının haklı nedenle feshe yol açacağını kabul etmiştir.

3.3.1.3.2. Ücretin Ödenmemesi

Futbol kulüplerinin, profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan asli yükümlülüğünün ücret olduğuna değinmiştik. PFSTT m.28/1 hükmü uyarınca, kulübün ücret ödeme borcunu yerine getirmemesi ve temerrüde düşmesi halinde, sözleşmenin feshi isteniyorsa futbolcu kulübünü bilgilendirmek için TFF'ye noterden çekeceği ihtarname ile ücretinin otuz gün içinde ödenmesini istediğini bildirmek zorundadır. Bu sürenin sonunda ücretin ödenmemesi halinde, futbolcunun yedi gün içinde sözleşmeyi feshetme imkânı bulunmaktadır.

TFF Tahkim Kurulu'nun kararlarına bakıldığında, ödeme için öngörülen süreler konusunda sıkı bir denetim olduğu görülmektedir. Şunu da belirtmek gerekir ki, TFF'ye ihtarname ile yapılan bildirim, futbolcunun fesih iradesi hususunda bilgi vermesinden ibaret olup, burada TFF'nin feshe ilişkin karar vermesi gibi bir durum söz konusu olmamaktadır.

Temerrüde düşmüş olan kulübün, futbolcunun ihtarı üzerine otuz günlük süre içerisinde ödeme yapması halinde, bu durumu futbolcuya bildirmesi de gerekmektedir. Tahkim Kurulu konuya ilişkin verdiği bir kararında, otuz günlük süre içerisinde ödeme yapan kulübün, ödemeyi futbolcuya bildirilmemesi nedeni ile sözleşmeyi fesheden futbolcunun yaptığı feshi hukuka aykırı bulmuştur.

3.3.1.3.3.Sözleşmeden Doğan Edimlerin Yerine Getirilmemesi

Futbol kulüplerinin ücret dışındaki edimlerinin ifasında temerrüde düşülmesi durumunda da futbolcunun sözleşmeyi feshetme imkânı doğmaktadır. Sözleşme ilişkisinin çekilemez hâle gelmesi halinde futbolcu, kulübün sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlâl etmesinden bahisle fesih hakkına sahip olacaktır. PFSTT m.28/2'ye göre, böyle bir durumda futbolcunun önce kulübe uygun bir süre vermesi ve edimin yerine getirilmesini talep etmesi gerekmektedir. Kulübün, verilen sürede edimleri yerine getirmemesi halinde, futbolcu yedi gün içinde sözleşmeyi sona erdirebilecektir. Ayrıca, aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre öngörülen sürelerin, futbolcunun aleyhine değiştirilmesi mümkün değildir.

3.3.1.3.4.Sportif Nedenlerle Fesih

PFSTT'nin 28/5 düzenlemesi 23 yaşın üstünde olan futbolculara, sezon içinde kulübün resmî müsabakalarından %10'undan daha az maçta forma giymesi hâlinde sözleşmeyi feshetme hakkı tanımaktadır. Böyle bir feshin söz konusu olabilmesi için, futbolcunun durumu ile somut şartların değerlendirilmesi gerektiği de aynı maddede belirtilmektedir. Bu bağlamda, futbolcunun kariyeri, takım içindeki görevi, yaşı gibi durumlar değerlendirilmektedir. Örneğin, sezon içerisinde uzun süreli sakatlık yaşadığı için maçlarda yer alamayan veya izinsiz maçlara ve antrenmanlara katılmayan futbolcunun, sportif nedenle fesih hakkını kullanması mümkün olmamaktadır. Son olarak, PFSTT m.28/6'ya göre, sportif haklı nedenle sözleşmeyi feshetmek isteyen futbolcunun, sezonun son resmî müsabakasından itibaren on beş gün içinde bu hakkını kullanması gerekmektedir.

3.3.1.3.5.Feshin Şekli

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatı'nın feshin şekline ilişkin olan düzenlemesinde; *"Fesih hakkını kullanmak isteyen taraf, fesih açıklamasını noter kanalıyla bir ihbarname keşide etmek suretiyle gerçekleştirmeli ve bu ihbarnamenin bir suretini bilgi için TFF'ye göndermelidir"* ifadelerine yer verilmiştir. Bu bağlamda, TFF'nin doğrudan muhatap gösterildiği ihtarnamelerin dikkate alınmadığı görülmektedir.

PFSTT m.29/2 uyarınca, Türkiye Futbol Federasyonu ihbarnamelerin suretlerini tebellüğ ettiğinde, feshi kayıtlarına işleyerek bu işlemi taraflara bildirir. Ayrıca, PFSTT m.29/3'e göre, sözleşmeyi fesheden futbolcunun transferi ancak transfer olacağı kulübün, bu feshin hukukî ve sportif cezaî sonuçlarından müteselsilen sorumlu olacağını kabul eden taahhütnameyi imzalaması durumunda mümkün olmaktadır.

3.3.1.3.6.Feshin Sonuçları

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshinin en temel sonucu, borç ilişkisinin sona ermesidir. Sözleşme ilişkisi sona eren futbolcu artık serbest olup, feshin haklı ya da haksız olduğu dikkate alınmaksızın futbolcunun başka bir kulüple sözleşme imzalaması mümkün olmaktadır. Konuya ilişkin olan PFSTT m.29 hükmü dışında, borçlar hukuku bakımından feshin genel sonuçları doğacaktır. Burada, TBK'da yer alan borca aykırılık hükümleri ile hizmet sözleşmesine ilişkin düzenlemeler uygulama alanı bulacaktır.

3.3.1.3.6.1.Tazminat Talep Etme Hakkı

PFSTT'de ele alınmış olmaması, borcun gereği gibi ifa edilmediği takdirde zarara uğrayan tarafın tazminat isteme hakkı bulunmadığını göstermemektedir. Doktrinde fesih tazminatına ilişkin olarak, haksız fesih tazminatı ve haklı fesih tazminatı olmak üzere ikili bir ayırım yapıldığı görülmektedir. Eski Talimat döneminde haksız fesih tazminatı Talimat'ın 34. maddesinde yer alsa da bu konu PFSTT'de düzenlenmemiştir. Haksız fesih tazminatı, haklı nedene dayanmaksızın sözleşmeyi fesheden tarafın ödeyeceği tazminatı ifade ederken; haklı fesih tazminatı ise, sözleşmeyi haklı nedenle fesheden tarafın, sözleşmenin sona ermesinden dolayı yoksun kaldığı ve beklediği menfaatlerin gerçekleşmemesi sonucu uğradığı zararı kapsamaktadır.

Tazminat sorumluluğunun doğabilmesi için kusur şartı da aranmakta olup, sözleşmeyi haksız olarak fesheden tarafın kusurunun bulunmaması durumunda zararın giderilmesi gerekmeyecektir. Ayrıca, karşı tarafın da kusurlu olduğu ve sözleşmenin yükümlülüklerini yerine getirmediği durumlarda ödemezlik def'inin gündeme geleceği de unutulmamalıdır. TFF Tahkim Kurulu verdiği bir kararda, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olan futbolcu sözleşmesinde edimlerini ifa etmeyerek antrenmanlara ve

maçlara çıkmayan futbolcunun ücret alacağı talebini reddetmiştir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 437 ve 438 maddelerinde, yani hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlerinde, sözleşmenin haklı sebeple feshedilmesi halinde sözleşmeden beklenen menfaatlerin karşılığı olarak tazminat yükümlülüğünün bulunduğu düzenlenmiştir. PFSTT'de yer alan fesih nedenlerinin bu kapsamda ele alınabileceği ifade edilmektedir. Zararın miktarı tam olarak belirlenemediği için tazminatın hesaplanmasında TBK m.55 düzenlemesi dikkate alınmaktadır. TBK genel hükümleri ile zararın giderilmesinden farklı olarak hizmet sözleşmesine ilişkin düzenlemelerden doğan ve futbolculara da uygulanacağı düşünülen fesih tazminatı da bulunmaktadır. Bu tazminat miktarını belirlemek hâkimin takdir yetkisinde olsa da miktar işçinin altı aylık ücretini aşamayacaktır.

3.3.2.Futbolcunun Yeni Kulübe Karşı Borçları

3.3.2.1.Genel Olarak

Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi, futbolcu ile kendisini transfer eden kulüp arasında, profesyonel futbolcu sözleşmesinin yapılmasına yönelik bir ön sözleşme niteliindedir.⁷²¹ Bu bağlamda taraflar ön sözleşme ile, asıl sözleşmenin kurulmasına dair karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanında bulunulma yükümlülüğüne sahip olurlar.⁷²² Ön sözleşmenin getirdiği bu yükümlülük, ön sözleşmeye uygun bir icapta bulunulması veya bu icabın kabul edilmesi şeklinde olabilir.⁷²³ Bu beyanda bulunmayan taraf ise, ön sözleşmenin getirdiği yükümlülüğü yerine getirmemiş ve borca aykırı davranmış olacaktır.⁷²⁴

Transfer sözleşmesi hem futbolcuya hem de futbolcuyu transfer eden kulübe profesyonel futbolcu sözleşmesinin kurulması için gerekli olan irade beyanında bulunma borcu

721 CEM, s.158.

722 CEM, s.158.

723 CEM, s.158.

724 AYRANCI, s.169; OĞUZMAN/ÖZ, s.149.

yükleyen iki taraflı bir ön sözleşme niteliğinde olduğundan transfer sözleşmesine göre profesyonel futbolcu sözleşmesinin akdedilmesi, futbolcunun yanı sıra kendisini transfer eden kulübün de borcudur.⁷²⁵

Transfer sözleşmesi uyarınca, futbolcu, profesyonel futbolcu sözleşmesinin TFF tarafından tescil edilerek geçerlilik kazanabilmesi için PFSTT m.14 hükmü uyarınca, profesyonel futbolcu sözleşmesini imzalama ve imza tarihinden en geç 10 gün önce düzenlenmiş noter tasdikli beyannameyi verme borcu altındadır. Dolayısıyla, transfer sözleşmesi ile profesyonel futbolcu sözleşmesi yapma borcu altına giren futbolcu, bu borcunu yerine getirmek için sözleşmeyi imzalamadığı veya buna ilişkin noter tasdikli beyannameyi vermediği takdirde, transfer sözleşmesinden doğan borcuna aykırı davranmış olacaktır. Borca aykırı davranarak yeni kulüple profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamaktan kaçınan futbolcu, yeni kulübün bu sebeple uğrayacağı zararları tazminle mükelleftir.⁷²⁶ Ayrıca, futbolcunun yeni kulüple profesyonel futbolcu sözleşmesi yapmaktan kaçınması, yeni kulübü, eski kulübe transfer ücretini ödeme borcundan kurtarmayacaktır.⁷²⁷ Yani, yeni kulüp futbolcunun kendisi ile sözleşme yapmadığı ihtimalde bile, eski kulübe serbest bırakmanın karşılığı olan transfer ücretini ödemekle yükümlü olacak, ancak ödediği miktarın tazminini transfer sözleşmesinde öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmeyen futbolcudan talep edebilecektir.⁷²⁸

Futbolcunun borçları profesyonel futbolcu sözleşmesinde belirtilenler ile sınırlı olmayıp, bu borçlar PFSTT ve FIFA sirküleri tarafından de kaynaklanmaktadır. Profesyonel futbolcuların, sözleşme ile kulüplerine karşı olan borçlarının yanı sıra tescil ve lisans alınmasına ilişkin federasyona karşı “kurumsal borçları” bulunmaktadır.⁷²⁹

3.3.2.2. İş Görme Borcu

Profesyonel futbolcunun en önemli borcu kulübün ücret ödeme borcunun karşılığı olan iş

725 CEM, s.158.

726 CEM, s.159.

727 CEM, s. 159.

728 CEM, s. 159.

729 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.150.

görme borcudur.⁷³⁰ İş görme borcunun yerine getirilmesinde futbolcunun fiziksel ve teknik yetenekleri önem arz ettiği için bu borcun bizzat futbolcu tarafından ifa edilmesi gerekmektedir.⁷³¹ Zaten TBK m.395 hükmü, aksi anlaşılmadıkça işçinin işi bizzat ifa etme yükümlülüğü bulunduğunu ifade etmektedir.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun hazırladığı tip sözleşmenin 5.maddesinde bu yükümlülük "*Kulübün, yurt içinde ve yurt dışında yapacağı tüm müsabakalara ve antrenmanlara katılmak*" şeklinde düzenlenmiştir. Bu hükümden hareketle, iş görme ediminin sadece müsabakalarda yer almaktan ziyade antrenmanlara da katılmayı içerdiği görülmektedir.⁷³² Dolayısıyla, futbolcunun forma giyebilmesi için zorunlu olan antrenmanlara katılmadığı durumda iş görme edimini yerine getirdiği söylenemeyecektir.⁷³³ Bu bağlamda, sözleşmenin asli edimi olan iş görme borcunu ağır şekilde ihlâl eden futbolcunun disiplin cezası alması veya sözleşmelerinin feshedilmesi söz konusu olabilecektir.⁷³⁴

Futbolcunun iş görme borcunun ifasında, bu borcun tamamlayıcısı olan özen borcuna da uygun davranılması gerekmektedir.⁷³⁵ Özen borcunun kapsamı belirlenirken öncelikle sözleşme, sonra ise profesyonel futbol faaliyetinin kuralları göz önünde bulundurulmalıdır.⁷³⁶ Buna ek olarak, futbolcunun meslekî kapasitesi (objektif unsur) ve kulübün futbolcunun yetenekleri hakkında bilgisinin (sübjektif unsur) de dikkate alınması gerekmektedir.⁷³⁷

Türk Borçlar Kanunu'ndaki düzenlemelere göre, futbolcunun ceza yaptırımını olan davranışlardan sakınması, kulübün sağladığı araçlar, tesisler ve malzemelerin düzgün kullanılması ve takım arkadaşları ile rakip takım oyuncularına karşı centilmenliğe yakışır biçimde davranması özen borcu kapsamındadır.⁷³⁸ Bu bağlamda, futbolcunun

730 PETEK, s.222; AKSOY, s.44.

731 ÖZEN, s. 50.

732 ÖZEN, s. 49.

733 AKSOY, s.45.

734 PETEK, s.225.

735 ÖZEN, s. 80-82.

736 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.152-153.

737 ŞAHANKAYA, s.63-65.

738 ŞAHANKAYA, s.63-65.

kendisinden beklenen özeni göstermesi yeterli olup, takım veya futbolcu başarısının istenen seviyeye ulaşamaması halinde futbolcunun sorumluluğu söz konusu olmayacaktır.⁷³⁹

Her ne kadar futbolcunun antrenman ve maçlara katılma yükümlülüğü olsa da futbolcunun kendi kusuru olmaksızın sürekli olarak işi yapamaz hâle gelmesi halinde bu sorumluluk sona ermektedir.⁷⁴⁰ Böyle bir durumda, sözleşme kusursuz sonraki imkânsızlık sebebi ile kendiliğinden sona ermektedir.⁷⁴¹

Futbolcunun, bir işçi gibi mesai saatleri olmadığından günlük çalışmalar takım antrenörü tarafından belirlenmektedir.⁷⁴² Teknik direktörün ise bu konuda geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır.⁷⁴³ Futbolcu, antrenör tarafından belirlenen saatlerde antrenman yaparak ve TFF tarafından belirlenen saatlerde maça çıkarak iş görme borcunu ifa etmektedir.⁷⁴⁴

Yaptığı işin mahiyeti gereği futbolcunun aralıksız çalışması mümkün olmadığından dinlenmesi için çalışmaya ara vermesi gerekmektedir.⁷⁴⁵ Bu konuya ilişkin PFSTT’de hüküm bulunmayıp, TBK m.421 uyarınca futbolculara haftada bir tam gün izin verilmesi gerekmektedir. Uygulamaya bakıldığında, bu izin gününün genellikle müsabakadan bir sonraki gün için verildiği görülmektedir.⁷⁴⁶

Buna ek olarak, Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun’un futbolculara uygulanması gerekiyor olsa da maçların bu tatillere denk gelmesi durumunda

739 PETEK, s.227.

740 ŞAHANKAYA, s.63-65.

741 PETEK, s.225.

742 ÖZEN, s. 80-82.

743 2013-2014 futbol sezonunda Bursaspor teknik direktörlüğü yapan Christoph Daum, kaybedilen bir maç sonrasında gece 04:00 ‘da antrenman yaptırmıştır. (<https://www.hurriyet.com.tr/bursasporda-04-00te-antrenman-24856230>) Erişim Tarihi: 07.04.2023.

744 PETEK, s.226.

745 ŞAHANKAYA, s.63-65.

746 ŞAHANKAYA, s.63-65.

futbolcuların çalışması gerekmektedir.⁷⁴⁷

3.3.2.3.Sadakat Borcu

Sadakat borcu, PFSTT’de zikredilmemekle birlikte, işçinin işverene karşı sadakat borcu olduğundan profesyonel futbolcu da kulübe karşı bu yükümlülüğü yerine getirmekle mükelleftir.⁷⁴⁸ Nitekim, profesyonel futbolcu sözleşmesi taraflar arasında kişisel bir ilişki kurduğundan sadakat borcunun varlığı kaçınılmaz olmaktadır.⁷⁴⁹ Sadakat borcunun kapsamı, sır saklama yükümlülüğü ile rekabet etmeme borcu olup, profesyonel futbolcun spor ahlâkına uygun davranma borcu da bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Futbolcunun, futbol mesleğinin dışında reklamlarda oynamak ve ticaret yapmak işlere verdiği ağırlığın, futbol mesleğini aksatacak dereceye varması halinde sadakat borcunu ihlâl ettiği ve kulübün bu duruma müdahalede bulunabileceği savunulmaktadır.⁷⁵⁰ Zira, futbolcunun kulübün çıkarlarını koruması için kulübe ekonomik, ticarî veya meslekî açıdan zarar verebilecek her türlü davranıştan kaçınması gerekmektedir.⁷⁵¹ Bu çerçevede, sadakat borcunun ihlali niteliği taşıyan davranışların hepsinin önceden belirlenmesi ve yasal düzenlemelerde tek tek sayılması mümkün olmamaktadır.⁷⁵²

3.3.2.4.Sır Saklama Borcu

Futbolcu, sözleşme süresi boyunca kulüp ve yetkilileri ile yakın ilişkiler kurdukları için kulübün bazı sırlarına vakıf olabilmektedir.⁷⁵³ Bu sırların paylaşılması, sadakat borcunun ihlâlî niteliğinde olduğundan tazminat sorumluluğuna yol açabilecek ve bazı durumlarda sözleşmenin haklı nedenle feshini mümkün kılacaktır.⁷⁵⁴

747 PETEK, s.226.

748 PETEK, s.228.

749 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.154; AKSOY, s.46; SÜZEK, s.303.

750 PETEK, s.232.

751 ŞAHANKAYA, s.65-66.

752 SÜZEK, s.303-304.

753 ŞAHANKAYA, s.66.

754 PETEK, s.228; BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.155-156; SÜZEK, s.304.

Sır saklama borcu gereği, futbolcunun kulüple ilgili edindiği bilgiler hem sözleşme ilişkisi devam ederken hem de sözleşme sona erdikten sonra üçüncü kişilerle paylaşmaması gerekmektedir.⁷⁵⁵ Bu bağlamda, özellikle televizyon veya gazetelere röportaj verilirken futbolcuların dikkatli davranması gerekmektedir.⁷⁵⁶

Sır saklama borcuna aykırılık teşkil edecek davranışlara, futbolcunun kulübün maddî sorunları veya olanakları, takımdaki futbolcuların kendi aralarındaki ilişkileri ve teknik direktörle olan ilişkileri ve antrenmanda veya soyunma odasında yaşanan olaylar ile kulübün genel veya gizli transfer politikası hakkında açıklamalar yapması örnek olarak gösterilebilir.⁷⁵⁷ Ayrıca, teknik direktörün maçlardan önce verdiği taktiklerin ve oyuncu seçimlerinin üçüncü kişilerle paylaşılmaması da sır saklama borcu kapsamında değerlendirilmektedir.⁷⁵⁸

3.3.2.5.Rekabet Yasağına İlişkin Borçlar

Rekabet yasağına ilişkin borçlar Türk Borçlar Kanunu'nun 444 vd. maddelerinde düzenlenmiş olup, sözleşmenin sona erdikten sonra gündeme gelmektedir. Ayrıca, sözleşme devam ederken sadakat borcunun kapsamında değerlendirilebilecek görünümleri de bulunmaktadır.⁷⁵⁹ Rekabet yasağı, ferî yükümlülükler doğursa da klasik fer'i yükümlülüklerden farklı olarak sözleşme sona erdikten sonra da hüküm ve sonuç doğurabilmektedir.⁷⁶⁰ Sözleşme sonlandıktan sonra ortaya çıkan rekabet yasağı doğrudan kanundan değil, taraf iradelerinden doğmaktadır.⁷⁶¹ Dolayısıyla, rekabet yasağı işçinin diğer edimlerinden farklı olarak her sözleşmede ortaya çıkmamaktadır.⁷⁶²

Futbolcunun kulübüyle sözleşme ilişkisi devam ederken rekabet yasağının futbolcu açısından yoğun bir görünümü yoktur.⁷⁶³ Zira, futbolcunun sözleşmesi devam ederken

755 ŞAHANKAYA, s.66.

756 AKSOY, s.46.

757 ÖZEN, s.89.

758 PETEK, s.233.

759 ŞAHANKAYA, s.67.

760 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.159.

761 ÖZEN, s.86.

762 ÖZEN, s.86.

763 AKSOY, s.47.

başka bir kulübe tescil edilmesi mümkün değildir. Ancak, futbolcunun başka kulüplerin yöneticileri ile çok yakın ilişkiler kurması ve kulüp lisanslı ürünleri yerine başka takımların ürünlerini kullanması gibi durumlarda rekabet etmeme borcunu ihlâl ettiği söylenebilecektir.⁷⁶⁴ Buna ek olarak, futbolcunun şike yapması sadakat borcunun ağır bir ihlali niteliğinde olsa da şike yapmak, rekabet yasağı içerisinde değerlendirilmektedir.⁷⁶⁵

Sözleşme sona erdikten sonra ortaya çıkan rekabet yasağı ise tarafların yazılı şekilde anlaşması, işçinin rakip bir işverende çalışması ve işçinin kendi adına işverenle rekabet edeceği bir iş yapması gibi durumları kısıtlamaktadır.⁷⁶⁶ TBK hükümlerine göre, hizmet ilişkisi işçiye, müşteri çevresi, üretim sırları ya da işverenin yaptığı işler hakkında bilgi edinme imkânı sağlamalıdır.⁷⁶⁷ Ancak bu bilgileri üçüncü kişilerle paylaşmanın, rekabet yasağına konu olması için bilgilerin kullanılmasının işverene zarar verecek nitelikte olması gerekmektedir.⁷⁶⁸ Dolayısıyla, Türk Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesinde rekabet yasağına ilişkin hükümler, futbolcunun kulüpten ayrıldıktan sonra kendi takımını kurarak eski takımı ile rekabet etmesi ya da başka bir takım için futbol oynaması gibi durumlarda uygulama alanı bulmaktadır.⁷⁶⁹ Ancak, futbolcunun kendi adına takım kurarak eski takımıyla rekabet etmesi, uygulamada mümkün olmamaktadır.⁷⁷⁰

TBK m.446 uyarınca rekabet yasağına aykırı davranan işçinin, işverenin zararını tazmin etme borcu doğmaktadır. Uygulamada, işverenin bu durumu engellemek için sözleşmeye cezaî şart koyduğu da sıkça görülmektedir.⁷⁷¹

Şuna da değinmek gerekir ki, uygulamada yurt dışına transfer olan futbolcuların geri dönmesi durumunda yalnızca eski kulübü ile sözleşme yapabileceğine ya da ancak belirli bir zaman geçtikten sonra dönebileceğine ilişkin kayıtların sözleşmelere eklendiği görülmektedir.⁷⁷² Bu anlaşmaların, teknik anlamda rekabet yasağına ilişkin olmadığı ve

764 PETEK, s.228.

765 ŞAHANKAYA, s.67.

766 SÜZEK, s.305.

767 ŞAHANKAYA, s.67.

768 TBK m.444/II.

769 ŞAHANKAYA, s.67.

770 AKSOY, s.47; BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.158,

771 ÇELİK/CANIKLIOĞLU/CANBOLAT, s.179-180.

772 ŞAHANKAYA, s.68.

sözleşmede öngörülen veya TBK'nın borca aykırılık hükümlerindeki yaptırımlara maruz kalması gerektiği savunulmaktadır.⁷⁷³

Buna karşılık olarak, bu tip kayıtların rekabet yasağı niteliğinde olup, bonservis bedeli alan işverenin menfaatlerini etkilememesi ve futbolcunun iktisadî geleceğini hakkaniyete aykırı olarak zorlaştırdığı için geçersiz olması gerektiğini savunanlar da bulunmaktadır.⁷⁷⁴ TFF Tahkim Kurulu'nun kararları ikinci görüşü destekler niteliktedir.⁷⁷⁵

Futbolcunun eski kulübüne karşı oynatılmayacağına yönelik anlaşmaların yapıldığı da görülmektedir.⁷⁷⁶ Bu noktada, PFSTT'nin "*Geçici transfer sözleşmesinde sportif rekabeti ve futbolcunun katılacağı müsabakaları sınırlandıran hükümler bulunamaz.*" hükmünün, kulüp değiştirme yoluyla transfer yapılması halinde evleviyetle uygulanacağı kabul edilmektedir. Buna mukabil, centilmenlik anlaşması adı altında futbolcunun yeni kulüp tarafından oynatılmaması da uygulamada görülmektedir.⁷⁷⁷

3.3.2.6.Spor Ahlâkına Uygun Davranma Borcu

Spor ahlâkına aykırı davranışlar ve dürüst davranmama, sadakat borcunu ihlâl etmektedir.⁷⁷⁸ Bu bağlamda, şike yapan futbolcunun sözleşmesinin haklı nedenle feshi konusu tartışmaya açık olmamalıdır.⁷⁷⁹

Futbolcunun teşvik primi alması da spor ahlakına uygun davranma borcunu ihlâl etmektedir. Teşvik primi, karşılaşmada kazanması istenilen takımın sporcusuna, bu amaç doğrultusunda hareket etmesi için menfaat sağlanmasıdır.⁷⁸⁰ Şikeden farklı olarak, müsabakadaki rekabeti ve yarışmayı azaltmaması sebebiyle adlî suç kapsamında

773 PETEK, s.356.

774 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.159-161.

775 TFF Tahkim Kurulu 11.09.2008 T., 2008/235 E., 2008/265 K. (Kararlar 2008-2011, s.257-265)

776 ŞAHANKAYA, s.68.

777 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.161.

778 AKSOY, s.49.

779 ŞAHANKAYA, s.69.

780 ŞEN, Ersan/ÖZDEMİR, Bilgehan, Şike, İstanbul 2012, s.46-47.

değerlendirilmemesi gerektiğini savunanlar bulunmaktadır.⁷⁸¹ Disiplin hukuku açısından ise, teşvik primi almaya teşebbüs eden futbolcu bir yıldan üç yıla kadar müsabakalardan men veya hak mahrumiyeti cezası almaktadır. Profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından değerlendirildiğinde, teşvik primi alan futbolcu sadakat yükümlülüğünü ağır şekilde ihlâl ettiği için sözleşme kulüp tarafından haklı nedenle feshedilebilecektir.⁷⁸²

3.3.2.7.Kulübün Talimatlarına Uyma Borcu

İşverenin yönetim hakkına karşılık olarak, işçinin talimatlara uyma borcu bulunmaktadır. Bu bağlamda, hukuka uygun olan talimatlara riayet etmeyen futbolcu; tazminat, disiplin cezası ve sözleşmenin feshi gibi yaptırımlara maruz kalabilecektir.⁷⁸³

İşveren vekili sıfatı ile hareket eden teknik direktör, futbolcuların müsabakalarda ve antrenmanlarda uymakla yükümlü olduğu kuralların çoğunu belirlemektedir.⁷⁸⁴ Futbolcuların kampa girmelerinin, tesislerde kalmalarının ve deplasman maçlarına takım ile birlikte gitmelerinin bu kapsamda olduğu kabul edilmektedir.⁷⁸⁵ Ancak, bu kurallara uyulması ile performanslarının düşmemesi amaçlanan futbolcuların, işyeri dışındaki özel hayatlarına fazla müdahale edilmesi, kulübün yönetim hakkını çok genişleterek futbolcuların özel yaşam hakkını sınırlayabilmektedir.⁷⁸⁶ Ayrıca, kulübün futbolcuları belirli bir süre kampa alması, basın açıklamasında bulunmayı yasaklaması gibi özel hayata müdahale içeren talimatlar da kulüpler tarafından verilebilmektedir.⁷⁸⁷ Dolayısıyla, futbolculara verilen talimatların, öncelikle hakkın kötüye kullanılması teşkil edip etmediği incelenmeli ve buna göre talimatlara uyulması gerekmektedir.⁷⁸⁸ Doktrinde, futbolcuların hakkın kötüye kullanılması teşkil edecek nitelikte olan talimatlara uymalarının zorunlu olmadığını, bu talimatların uyarı veya hatırlatma olarak anlaşılması

781 ŞEN/ÖZDEMİR, s.46.

782 ŞAHANKAYA, s.69-70.

783 BAŞTÜRK, Teknik Direktör, s.156; AKSOY, s.50.

784 PETEK, s.235.

785 AKSOY, s.51.

786 PETEK, s.235-236.

787 PETEK, s.235.

788 PETEK, s.235; AKSOY, s.51.

gerektiği yönünde görüşler de bulunmaktadır.⁷⁸⁹

3.3.2.8.PFSTT’de Yer Alan Borçlar

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatı’nın 25. maddesinde, futbolcunun yükümlülükleri düzenlenmiştir. Anılan maddenin a bendinde; *“Müsabakalara katılmak için kendisi tarafından yapılması gereken işlemleri takip etmek ve tamamlamak, gerekli belgeleri temin etmek”* şeklindeki yükümlülük belirtilmiş olup, bu yükümlülüğün yerine getirilmesi TFF tescilinin yapılması ve futbolcuya lisans verilmesi için gereklidir. Ayrıca, futbolcunun lisans alabilmesi için TFF’ye sunulması zorunlu olan belgeler PFSTT m.14’te açıklanmıştır.

25. maddenin b bendinde ise; *“TFF’nin ve kulübün düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılmak”* şeklindeki yükümlülük futbolcunun oyun kurallarına vakıf olmasını ve psikolojik olarak müsabakalara daha hazır olmasını sağlamak amacını taşımaktadır.⁷⁹⁰ Aynı maddenin c bendinde; *“Hastalık veya sakatlık nedeni ile alınacak raporlarını, rapor tarihinden itibaren on gün içerisinde kulübüne ve TFF’ye bildirmek”* de futbolcu için bir zorunluluk olup, bu yükümlülük hem futbolcunun sağlık durumunun hem de kulüp teknik direktörünün taktiksel plânları için önem arz etmektedir.⁷⁹¹

789 AKSOY, s.51.

790 AKSOY, s.52-53.

791 AKSOY, s.53.

SONUÇ

Futbol, asıl amacı eğlence olan bir spor dalı olsa da profesyonel futbolcular ve kulüpler arasında profesyonel bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda, tarafların hak ve yükümlülükleri profesyonel futbolcu sözleşmesinin hükümleri uyarınca belirlenmektedir. Çalışmamızda öncelikle profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafları, unsurları ve hukuki niteliğini incelenmiştir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi hizmet sözleşmesi niteliğindedir. Türk hukukunda hizmet sözleşmeleri çoğunlukla İş Kanunu'nun uygulama alanına girse de 4857 sayılı İş Kanunu 4/g maddesi, sporcuları İş Kanunu'nun kapsamının dışında bırakmıştır. Dolayısıyla, sporcuların hizmet sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklara İş Kanunu yerine Türk Borçlar Kanunu'nu tatbik edilmektedir.

Günümüzde en çok rağbet gören spor dalı olan futbol hem sportif hem de ekonomik başarı sağlamak amacıyla büyük yatırımların yapıldığı bir endüstridir. Profesyonel futbolun en önemli unsurlarından olan rekabet, futbol kulüplerinin birbirleri ile sürekli bir sportif mücadele içerisinde olmaları sonucunu doğurmaktadır. Gerek ekonomik gerek sportif açıdan daha büyük başarılar ulaşmak isteyen futbol kulüpleri nitelikli futbolcularla sözleşme akdederek bu futbolcuların sportif becerilerinden yararlanmak istemektedirler. İhtiyaç duyulan nitelikli futbolcuların her zaman kulüp altyapısından yetiştirilmesi mümkün olmamaktadır. Hal böyle olunca, futbolcuların başka kulüplerden transferi gündeme gelmektedir.

Günümüzde genel olarak üç transfer türünün uygulandığı görülmektedir. Günlük dilde "futbolcu kiralama" olarak adlandırılan geçici transfer, ilk transfer çeşididir. İkinci transfer türü profesyonel futbolcu sözleşmesinin yenilenmesi ya da uzatılması yoluyla gerçekleşen transferdir. Sözleşmenin yenilenmesi yoluyla gerçekleşen transferde profesyonel futbolcu sözleşmesinin öngörülen süre dolmadan önce ya da dolduktan sonra futbolcu ile mevcut kulüp yeni bir sözleşme imzalayarak bu sözleşmeyi en yakın transfer ve tescil döneminde TFF nezdinde tescil ettirmektedirler. Sözleşmenin uzatılması yoluyla transferde ise, sözleşme süresi opsiyonlu olmaktadır. Uygulamada en çok görülen transfer çeşidi ise, ilgili kulüpler ve futbolcu arasında yapılacak bir profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi gereğince futbolcunun mevcut kulübü ile sözleşmesini sonlandırarak

kendisini transfer etmek isteyen yeni kulübe geçiş yaptığı transferdir. Burada futbolcu, geri dönmek üzere mevcut kulübünden ayrılarak yeni bir kulübe geçmektedir.

Futbolcunun, kendisini transfer etmek isteyen kulüp ile profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayarak bu kulübün bünyesinde futbol faaliyetinde bulunabilmesi için her şeyden önce mevcut kulübüyle devam eden sözleşmesinin sona ermesi gerekmektedir. Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi ile, futbolcuyu transfer etmek isteyen kulübün, futbolcuyla arasındaki sözleşmeyi sona erdirmesine karşılık olarak futbolcunun mevcut kulübüne birtakım ekonomik menfaatler sağlamayı taahhüt ederken futbolcu ise mevcut kulübüyle arasında devam etmekte olan sözleşme sonlandıktan sonra yeni kulüple profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamayı taahhüt etmektedir. Dolayısıyla, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinde iki kulüp ve transfer konusu futbolcudan oluşan üç taraf bulunmaktadır.

Birbirinden bağımsız üç ayrı sözleşmenin, ortak ekonomik bir amaç ile birbirlerine bağlanmasıyla meydana gelen profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi hakkında kanunda ve talimatlarda özel bir düzenleme bulunmayıp, bu sözleşme nitelik itibariyle bir bileşik sözleşme olarak kabul edilmektedir. Bileşik sözleşmeyi oluşturan sözleşmeler kendi varlıklarını kaybetmeksizin birbirlerine bağlandıklarından bileşik sözleşmeyi meydana getiren her bir sözleşmeye kendi tipine ilişkin yasal düzenlemeler uygulanmaktadır. Buna mukabil, bileşik sözleşme niteliğinde olduğu kabul edilen profesyonel futbolcu transfer sözleşmesini oluşturan üç sözleşme de geçerlilik bakımından bir diğerine bağlanmış olduğundan sözleşmelerden birinde meydana gelecek olana geçersizlik, tüm sözleşmelerin ve dolayısıyla profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin tamamının geçersiz olmasına yol açmaktadır.

Üçlü bir ilişkiyi barındıran profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin, her bir taraf için getirdiği bazı yükümlülükler ve sağladığı haklar bulunmaktadır. Örneğin futbolcunun mevcut kulübünün, futbolcuyu transfer etmek isteyen kulüpten elde edeceği menfaatleri talep etme hakkı bulunurken; profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erdirilmesini ise borçlanmaktadır. Öte yandan, futbolcuyu transfer eden kulübün futbolcuya karşı disiplin cezası verme hakkı, sözleşmeyi uzatma hakkı ve futbolcunun özel hayatıyla ilgili hakları

bulunurken; futbolcuya karşı alıştırma borcu, araç ve gereç sağlama borcu, gözetme borcu, idari konularla ilgili borçları, sigortayla ilgili borçları, iş göremezlik ile ilgili borçları, hastalanma ve sakatlanma halinde borçları ve futbolcunun milli takım maçlarına katılmasına izin verme borcu gibi borçları bulunmaktadır. Buna karşılık olarak, yeni kulübe yönelik olarak futbolcunun ücret isteme hakkı ile yıllık ücretli izin hakkı olmak üzere temelde iki hakkı bulunmaktadır. Futbolcunun yeni kulübüne karşı olan borçları ise; iş görme, zen gösterme, sadakat, kulübün yönergelerine uyma, idareci ve yöneticilere karşı saygılı olma, kulüpten izinsiz sportif faaliyetlere katılmama, özel hayatına ve sağlığına zen gösterme, teknik bilgisini geliştirme borçlarının yanı sıra idari işlemlerle ilgili borçları ve askerlik halinde de birtakım borçları bulunmaktadır. Burada dikkat edileceği üzere, yeni kulüp ile futbolcu arasındaki hak ve ykmllkler profesyonel futbolcu sözleşmesinin getirdiği hak ve borçlardır.

Anlaşılacağı üzere, gerek hukuki niteliği gerekse taraflarına yüklediği borçlar açısından oldukça geniş kapsamlı bir sözleşme olan profesyonel futbolcu transfer sözleşmesine ilişkin ayrı bir hukuki düzenlemenin henüz yapılmamış olması önemli bir eksiklik teşkil etmektedir. Bu bakımdan, geçici transfer sözleşmesinde olduğu gibi, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi hakkında da Federasyon tarafından çıkarılan talimatlarda detaylı düzenlemelerin bulunmasını temenni etmekteyiz.

KAYNAKÇA

- AKİPEK, Şebnem/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan**, Sözleşmeler Rehberi, Ankara 2002.
- AKSOY, Onur**, Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010.
- AKYİĞİT, Ercan**, İş Hukuku, 14. Baskı, Ankara 2022.
- ALPAGUT, Gülsevil**, Belirli Süreli Hizmet Sözleşmesi, İstanbul 1998.
- ARAL, Fahrettin/AYRANCI, Hasan**, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Ankara 2022.
- ARAT, Ayşe**, “İsimsiz Sözleşmelerin Tamamlanması”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. I, S. 2, Kayseri 2006.
- ARSLANOĞLU, Mehmet Anıl**, İş Kanunu’nda Esneklik Temelli Üçlü Sözleşmesel İlişkiler, İstanbul 2005.
- AYDOS, Oğuz Sadık**, Sporcu Sözleşmesinin Feshi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 62(3), 2013.
- AYRANCI, Hasan**, Ön Sözleşme, Ankara 2006.
- AYRANCI, Hasan**, Sözleşmelerin Yüklenilmesi (Devri), Ankara 2003. (Sözleşmelerin Yüklenilmesi).
- BAŞ, Ece**, “Genel Olarak Fesih ve Dönme Hakkı ve Bu Hakların İş Hukukundaki Görünümleri”, Kazancı Hakemli Hukuku Dergisi, 2010.
- BAŞARAN, Murat/ATAY, Tezcan**, Spor ve Sporcunun Vergilendirilmesi ve Vergi Avantajları, Ankara 2003.

BAŞTÜRK, Faruk, Teknik Direktör ve Antrenörlerin Hukuki Durumu, Legal İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, 2005. (Teknik Direktör).

BAŞTÜRK, Faruk, İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu, İstanbul 2007.

BLANPAIN, Roger, The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law, U.K. 2003.

BUZ, Vedat, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005.

CAMATSOS, Stratis, “European Sports, The Transfer System and Competition Law: Will They Ever Find a Competitive Balance?”, Sports Lawyers Journal, Vol. 12, 2005.

CANİKLİOĞLU, Nurşen, “Geçici (Ödünç) İş İlişkisinin Tarafları Açısından Hukuki Sonuçları”, Legal Vefa Toplantıları II, Prof. Dr. Nuri Çelik’e Saygı, Türk İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, İstanbul 2008.

CEM, Çağrı, Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011.

ÇAĞLAYAN, Ramazan, Spor Hukuku, Ankara 2007.

ÇANKAYA, Osman Güven/ÇİL, Şahin, İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, Ankara 2011.

DIETL, Helmut/FRANCK, Egon/Lang, Markus, “Why Football Players May Benefit From the “Shadow of the Transfer System””, European Journal of Law & Economics, Vol. 26 (2) 2008.

DOĞAN, Gül, Ön Sözleşme (Sözleşme Yapma Vaadi), İstanbul 2004.

DORUKKAYA, Şakir/KIRATLI, Aydın/EBİÇLİOĞLU, Fatih Kemal, Türkiye’de Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi, Halka Açılması, Finansmanı ve Vergileme, İstanbul 1998.

EKMEKÇİ, Ömer, “Geçici (Ödünç) İş İlişkisinin Kurulması ve Sona Ermesi”, Legal Vefa Toplantıları II, Prof. Dr. Nuri Çelik’e Saygı, Türk İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, İstanbul 2008.

EKONOMİ, Münir, İş Hukuku, İstanbul 1987.

EKONOMİ, Münir/EYRENCİ, Öner, “Hizmet Akdinin Devri ile İşverenin Değişmesi”, Prof. Dr. Nuri Çelik’e Armağan, C. II, İstanbul 2001.

ELMAS, Serkan, “Türk İş Hukukunda İ kale”, Kamu- İş, C. 11, S. 1, 2009.

ERDEM, Ahmet Necati, “Türk Spor Federasyonları Yapılanması Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Kısmet ERKİNER (ed.) Spor Hukuku Tezleri içinde, İstanbul 2007.

ERDOĞAN, İhsan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4.Baskı, Ankara 2019.

EREN, Fikret, “İsimsiz Sözleşmelere İlişkin Bazı Sorunlar”, Prof. Dr. Turgut Akıntürk’e Armağan, İstanbul 2007. (İsimsiz Sözleşmeler).

EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2010.

ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan, Spor Hukuku, Ankara 2005.

ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan/YEŞİLOVA, Bilgehan, “Futbolcuların Haczi Mümkün mü?”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Yıl 2, S. 13, Eylül 2007.

ERTEN, Rifat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Ankara 2007.

ERTÜRK, Şükran, “Belirli-Belirsiz İş Akitlerinin Sona Ermeleri ve Sonuçları Arasındaki Farklar”, Prof. Dr. Mahmut Birsnel’e Armağan, İzmir 2001.

GENÇ, Durmuş Ali, Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi, Ankara 1999.

GENÇ, Durmuş Ali, Spor Hukuku, İstanbul 1998. (Spor).

GREENFIELD, Steve/OSBORN, Guy, Regulating Football, London 2001.

GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 2008.

GÜNAL, Nadi/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Ankara 1998.

HARDAL, Şekip, “Spor Sözleşmeleri”, İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı, Özel Sayı: 3, Mayıs 2007.

HATEMİ, Hüseyin/SEROZAN, Rona/ARPACI, Abdülkadir, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 1993.

IŞIK, Olcay, “Türk Bireysel İş Hukukunda İş Akdi ile Öngörülen ve İşçi ile İşvereni Haksız Feshe Karşı Koruyan Cezai Şart Kavramına İlişkin Bir Tespit”, Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, 21/2009.

İNAN, Ali Naim/YÜCEL, Özge, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4.Baskı, Ankara 2014.

KARAGÖZ, Veli, İş Sözleşmesinde Cezai Şart, Ankara 2006.

KAYAK, Sevgi, Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt, İstanbul 2010.

KILIÇOĞLU, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012.

KIZILKAYA, Yakub, Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinin Sona Ermesi ve Sonuçları, İstanbul 2019.

KOCAAĞA, Köksal, Cezai Şart, Ankara 2003.

KUNTALP, Erden, Karışık Muhtevalı Akit, Ankara 2013.

MOLLAMAHMUTOĞLU, Hamdi/ASTARLI, Muhittin/BAYSAL, Ulaş, İş Hukuku

Ders Kitabı, Ankara, 2022.

MOLLAMAHMUTOĞLU, Hamdi, Hizmet Sözleşmesi (Kuruluş-İçerik-Sona Erme), Ankara 1995. (Hizmet).

MORROW, Stephen, The New Business of Football: Accountability and Finance in Football, London 1999.

NARMANLIOĞLU, Ünal, İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri I, 3.Baskı, İzmir 1998.

OĞUZMAN Kemal/ÖZ Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1, İstanbul, 2015.

OKTAY, Saibe, “İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşluklarının Tamamlanması”, İÜHFİM, C. LV, S. 1-2, 1996.

ORHAN, Ümit, “Bosman Kararı ve Uluslararası Transfer”, Kısmet ERKİNER (ed.) Spor Hukuku Tezleri içinde, İstanbul 2007.

ÖZDEMİR, Mehmet Serhan, İş Mahkemeleri Kanunu’nda Yapılan Değişiklikten Sonra Sporunun Hukuki Durumuna İlişkin Değerlendirmeler ve Arabuluculuk, Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu, Av. Türker Arslan Armağanı, Ankara Haziran 2021, s. 545-593.

ÖZDEMİR, Erdem, “İş Hukukunda Eğitim Karşılığı Öngörülen Cezai Şart”, (Elektronik Version) Çalışma ve Toplum, 2005/1.

ÖZEN, Mustafa, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları, Ankara 2022.

PARKER, Bill, “Football Transfer Fees”, I.S.L.R., Vol. 2, 2001, Westlaw veritabanı. (CEM’den naklen).

PETEK, Hasan, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Ankara 2002.

REİSOĞLU, Seza, Hizmet Akdi Mahiyeti–Unsurları–Hükümleri, Ankara 1968.

RYBAK, Frank, Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein, Friedrich-Schiller-Universität Jena 1998. (PETEK'ten naklen).

SELİÇİ, Özer, Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1977.

SEROZAN, Rona/BAYSAL, Başak/ SANLI Kerem Cem, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, İstanbul 2022.

SOYER, Polat, “Hizmet Akdinin İşçi Tarafından Feshi İçin Öngörülen Cezai Şartın Geçerliliği Sorunu”, Prof. Dr. Turhan Esener'e Armağan, Ankara 2000. (Cezai Şart).

SÜMER, Haluk Hadi, İş Hukuku, 26.Baskı, Ankara 2022.

SÜZEK, Sarper, İş Hukuku (Genel Esaslar-Bireysel İş Hukuku), 4.Baskı, İstanbul 2008.

SÜZEK, Sarper, İş Hukuku, İstanbul 2010. (İş Hukuku).

ŞAHİN, Onur, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü, İstanbul 2016.

ŞAHİN, Turhan, Üçüncü Kişinin Edimini Taahhüt, Ankara 2010.

ŞEN, Ersan/Özdemir Bilgehan, Şike, İstanbul 2012.

TANDOĞAN, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C. I/1, İstanbul 2008.

TAYLOR, Matthew, “Beyond the Maximum Wage: The Earnings of Football Professionals in England”, (Electronic Version) Soccer and Society, Vol. 2, No. 3, Autumn 2001, s. 101-118, <http://www.pierretristam.com/pdfs/wc9.pdf>. (CEM'den naklen).

TEKİNAY, Selahattin Sulhi/AKMAN, Sermet/BURCUOĞLU, Haluk/ALTOP, Atilla, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993.

TULUKÇU, Binnur, “Türk İş Hukukunda Hizmet Sözleşmesinin Haksız Feshi ve Sonuçları”, Kemal Oğuzman’a Armağan, İstanbul 2002.

TUNÇOMAĞ, Kenan, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. 1, İstanbul 1976.

TURANBOY, K. Nuri, İbra Sözleşmesi, Ankara 1998.

TUZCUOĞLU, Engin, “Avrupa Birliği Futbolcu Transfer Kuralları”, İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı, Özel Sayı: 3, Mayıs 2007.

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Örnek Kararları 14.02.2008-29.06.2011 Dönemi Cilt I. (Kararlar 2008-2011) Türkkan, A., Amasya, S. (Editörler).

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Örnek Kararları 19.01.2006-14.02.2008 Dönemi Cilt I. (Kararlar 2006-2008).

TÜRKKAN, Adnan, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Opsiyon Hakkı, Av. Atilla ELMAS Armağanı, Ankara 2012.

VON TUHR, Andreas, Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı II, Cevat EDEGE (Çev.), İstanbul 2003.

WELCH, Roger, “Player Mobility, The FIFA Transfer Rules and Freedom of Movement”, I.S.L.R., November 2006.

YAVUZ, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 2009.

YÜCE, Melek Bilgin, Garanti Sözleşmesinin Bir Türü Olarak Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesi, İstanbul 2007.

<https://www.bbc.com/sport/football/24797343>. Son Erişim Tarihi: 07.04.2023.

<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-2716500/Premier-League-introduce-new-rule-states-doctor-s-decision-final-bid-protect-players-head-injuries.html>.

Son Erişim Tarihi: 07.04.2023.

<https://www.hurriyet.com.tr/bursasporda-04-00te-antrenman-24856230>.

Son Erişim Tarihi: 07.04.2023.

<https://www.ozgunhukuk.com/yayinlar/futbolcu-transferi-ve-yetistirme-tazminati>.

Son Erişim Tarihi: 08.04.2023.

<https://www.sporx.com/futbol/ekstra/futboldaki-takas-transferleriSXGLQ30771SXQ>

www.lexpera.com. Son Erişim Tarihi: 08.04.2023.

Kararlar

Anayasa Mahkemesi, 27.09.1967, E. 1963/336, K. 1967/29, RG 19.10.1968, s.13031.

TFF Tahkim Kurulu 02.04.2009 T., 2009/110 E., 2009/199 K.

TFF Tahkim Kurulu 03.04.2008 T., 2008/22 E., 2008/123 K.

TFF Tahkim Kurulu 07.12.2006 T., 2006/326 E., 2006/359 K.

TFF Tahkim Kurulu 09.02.2006 T., 2005/377 E., 2006/12 K.

TFF Tahkim Kurulu 09.07.2009 T., 2009/390 E., 2009/413 K.

TFF Tahkim Kurulu 11.09.2008 T., 2008/235 E., 2008/265 K.

TFF Tahkim Kurulu 12.02.2008 T., 2008/87 E., 2008/64 K.

TFF Tahkim Kurulu 15.05.2008 T., 2008/135 E., 2008/184 K.

TFF Tahkim Kurulu 21.09.1995 T., 1995/145 E., 1995/138 K.

TFF Tahkim Kurulu 22.04.2010 T., 2010/113 E., 2010/189 K.

TFF Tahkim Kurulu 22.11.2007 T., 2007/355 E., 2007/373 K.

TFF Tahkim Kurulu 24.05.2007 T., 2007/140 E., 2007/190 K.

TFF Tahkim Kurulu 25.06.2009 T., 2009/190 E., 2009/384 K.

TFF Tahkim Kurulu 25.07.2008 T., 2008/215 E., 2008/219 K.

TFF Tahkim Kurulu 27.01.2005 T., 2004/226 E., 2005/11 K.

TFF Tahkim Kurulu 28.09.2006 T., 2006/218 E., 2006/260 K.

TFF Tahkim Kurulu, 20.08.2009 T., 2009/307 E., 2009/469 K.

TFF Tahkim Kurulu, T:20.8.2009., 2009/307E., 2009/467 K.

UÇK, 03.03.2017 T., 20116/668 E. 2017/68 K.

Y 13. HD 02.04.2014 T., 2013/31062 E., 2014/10048 K. Web: www.lexpera.com.tr.

Son Erişim Tarihi: 07.04.2023.

Y 13. HD 09.04.2014 T., 2013/23787 E., 2014/10804 K. Web: www.lexpera.com.tr.

Son Erişim Tarihi: 07.04.2023.

Y 13. HD 16.06.2014 T., 2014/17496 E., 2014/19167 K. Web: www.lexpera.com.tr.

Son Erişim Tarihi: 07.04.2023.

Y 9. HD, 17.11.1992 T., 1992/8777 E., K.1992/12603 K.

Yargıtay 13. HD., 18.4.2016 T., 2015/33578 E. 2016/10650 K. Web:

www.lexpera.com.tr. Son Erişim Tarihi: 05.01.2023.

Yargıtay 13. HD., 4.4.2016 T., 2015/4987 E., 2016/9334 K. Web: www.lexpera.com.tr.
Son Erişim Tarihi: 05.01.2023.

Yargıtay 3. HD., 10.3.2022 T., 2021/3131 E., 2022/2105 K. Web: www.lexpera.com.tr.
Son Erişim Tarihi: 05.01.2023.

EK 1. ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
 ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: .../.../.....

Tez Başlığı :

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin,/...../..... tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç
- 4- Alıntılar dâhil
- 5- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: _____

Öğrenci No: _____

Anabilim Dalı: _____

Programı: _____

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
MASTER'S THESIS ORIGINALITY REPORT**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
..... DEPARTMENT**

Date: .../.../.....

Thesis Title :

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on/...../..... for the total of pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Quotes included
5. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Date and Signature

Name Surname: _____

Student No: _____

Department: _____

Program: _____

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

(Title, Name Surname, Signature)

EK 2. ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU**

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
..... ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA**

Tarih: .../.../.....

Tez Başlığı:

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır;
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: _____

Öğrenci No: _____

Anabilim Dalı: _____

Programı: _____

Statüsü: Yüksek Lisans Doktora Bütünleşik Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Detaylı Bilgi: <http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr>

Telefon: 0-312-2976860

Faks: 0-3122992147

E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ETHICS COMMISSION FORM FOR THESIS**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
..... DEPARTMENT**

Date: .../.../.....

Thesis Title:

My thesis work related to the title above:

1. Does not perform experimentation on animals or people.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not based on observational and descriptive research (survey, interview, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board/Commission for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

Date and Signature

Name Surname: _____

Student No: _____

Department: _____

Program: _____

Status: MA Ph.D. Combined MA/ Ph.D.

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

(Title, Name Surname, Signature)

